

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

EN KVANTITATIV
DELUNDERSØGELSE AF
GRØNLÆNDERES MØDE
MED OFFENTLIGE
MYNDIGHEDER OG
INSTITUTIONER

EN KVANTITATIV
DELUNDERSØGELSE AF
GRØNLÆNDERES MØDE
MED OFFENTLIGE
MYNDIGHEDER OG
INSTITUTIONER

Vibeke Jakobsen & Malene Rode Larsen
SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
2014

En kvantitativ delundersøgelse af grønlænderes møde med offentlige myndigheder og institutioner

Vibeke Jakobsen & Malene Rode Larsen
SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
2014

INDHOLD

RESUMÉ	5
1 INDLEDNING	8
1.1 Begreberne stigmatisering og diskrimination	8
1.2 Teoretiske modeller for sammenhængen mellem individkarakteristika og oplevet diskrimination	9
1.3 Tidligere undersøgelser om oplevet stigmatisering og diskrimination	11
1.4 Data og metode	13
2 KARAKTERISTIKA VED GRØNLÆNDERNE I UNDERSØGELSEN	20
2.1 Demografiske karakteristika	20
2.2 Socioøkonomiske karakteristika	23
2.3 Danskkundskaber og tilhørsforhold	28
2.4 Social tillid	34
2.5 Opsamling	36
3 OPLEVET STIGMATISERING OG DISKRIMINATION	39
3.1 Oplevet stigmatisering blandt grønlandere i Danmark	39
3.2 Oplevet diskrimination blandt grønlandere i Danmark	44
3.3 Forskelsbehandling og oplevet diskrimination – klagemuligheder og brugen af dem	56
3.4 Hvordan hænger oplevet stigmatisering og diskrimination sammen med baggrundskarakteristika?	58
3.5 Opsamling	71
4 DELUNDERSØGELSENS FORMÅL OG HOVEDRESULTATER	74
LITTERATUR	79
BILAG	81
NOTER	99

RESUMÉ

Formålet med denne delundersøgelse er at belyse, i hvilket omfang grønlændere bosat i Danmark oplever stigmatisering og diskrimination i mødet med offentlige myndigheder og institutioner og i forbindelse med job- og praktikpladssøgning. Eksempler på offentlige myndigheder er jobcenteret, borgerservice og politiet, mens eksempler på offentlige institutioner er skoler, svømmehaller, biblioteker og hospitaler. Der er således tale om en undersøgelse af oplevet stigmatisering og diskrimination inden for afgrænsede sfærer: mødet med det offentlige og arbejdsmarkedet. Undersøgelsen omfatter ikke oplevet stigmatisering og diskrimination i forbindelse med fx diskoteks-, butiks- og restaurantbesøg.

Ud over at belyse omfanget af oplevet stigmatisering og diskrimination i mødet med det offentlige og arbejdsmarkedet, indeholder denne delundersøgelse også analyser af, hvordan omfanget af oplevet stigmatisering og diskrimination varierer med individkarakteristika. Eksempler på individkarakteristika, som vi inddrager i analyserne, er køn, alder, opholdstid i Danmark, tilhørsforhold, socioøkonomiske forhold og selvoplevede barrierer som følge af manglende dansk kundskaber.

Analyserne i denne delundersøgelse er baseret på en spørgeskemaundersøgelse, der er gennemført blandt grønlændere bosat i Danmark i december 2013 og januar 2014. Dataene er indsamlet ved en kombination af webbesvarelser og telefoninterview, og der er opnået besvarelser fra i alt 1.968 grønlændere. Spørgeskemadataene er suppleret med registervariable fra Danmarks Statistik. Spørgeskemaundersøgelsen forsøger så vidt muligt at dække grønlændere i Danmark som samlet gruppe, men da deltagelse i undersøgelsen kræver, at man har en reel adresse, må vi forvente, at hjemløse og andre socialt meget udsatte grønlændere i Danmark er underrepræsenterede i denne undersøgelse. Det betyder endvidere, at vi i højere grad undersøger en anden del af populationen af grønlændere i Danmark end den, som almindeligvis får mest omtale.

Grønlændere bosat i Danmark er i spørgeskemaundersøgelsen afgrænset som personer, der opfylder følgende to betingelser: 1) de er født i Grønland, og 2) mindst én af deres forældre er født i Grønland. Blandt de personer, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, har 1.030 to forældre, der er født i Grønland (svarende til 52 pct. af grønlænderne i undersøgelsen), og 938 har én forælder, der er født i Grønland (svarende til 48 pct.).

Undersøgelsen viser for det første, hvordan grønlandere bosat i Danmark fordeler sig på en række demografiske og socioøkonomiske karakteristika samt med hensyn til danskkundskaber og tilhørsforhold. Blandt grønlandere bosat i Danmark er der en større andel kvinder, en større andel i aldersgruppen 50-64 år og en mindre andel i aldersgruppen på 65 år og derover end i den samlede danske befolkning. Omkring 50 pct. af grønlanderne i Danmark har opholdt sig 20 år eller mere i Danmark. Grønlandere er bosat i alle fem regioner i Danmark, men er i forhold til den samlede befolkning overrepræsenterede i Region Syddanmark og Region Nordjylland. Andelen i beskæftigelse er lavere blandt grønlandere end blandt den samlede befolkning i Danmark. Blandt grønlandere er 42 pct. i beskæftigelse mod 54 pct. i hele befolkningen. Langt de fleste grønlandere bosat i Danmark oplever ikke problemer med det danske sprog, når de er i kontakt med de offentlige myndigheder. Den største andel af grønlandere bosat i Danmark føler sig som danskere med grønlandsk baggrund. Undersøgelsen viser desuden, at personer med én og to grønlandskfødte forældre adskiller sig på mange af de ovennævnte faktorer – faktorer, som vi forventer, påvirker, i hvilket omfang grønlandere oplever stigmatisering og diskrimination i det danske samfund.

En stor andel af grønlanderne i Danmark oplever, at grønlandernes indsats i det danske samfund ikke anerkendes af offentlige myndigheder, at danskerne generelt er fordomsfulde over for grønlandere bosat i Danmark, og at grønlandere i Danmark som gruppe er stigmatiseret, mens en mindre andel personligt oplever sig som stigmatiseret og diskrimineret i kontakten med offentlige myndigheder og institutioner og i forbindelse med søgning af job og praktikplads. Blandt de forholdsvis få grønlandere i Danmark, som er blevet nægtet adgang til offentlige steder, som har fået afslag på ansøgning om en offentlig ydelse, eller som har fået dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor, mener imidlertid mellem en femtedel og over halvdelen, at den nægtede adgang, afslaget eller den dårlige behandling er en følge af deres grønlandske baggrund.

Undersøgelsen viser, at kun en lille del af grønlanderne i Danmark har oplevet en situation med forskelsbehandling eller diskrimination, hvor de mener at have haft grund til at klage til en offentlig myndighed eller organisation. Omkring en tredjedel af de personer, som mener, de har haft grund til at klage, eller er usikre på, om de har haft grund til at klage, har efterfølgende klaget over den oplevede diskrimination. Dette skal ses på baggrund af, at knap to tredjedele af grønlanderne i undersøgelsen mener, at de har kendskab til retten til ikke at blive diskrimineret. Blandt de få grønlandere, som har klaget over den oplevede diskrimination, har kun få indgivet deres klage til eller søgt hjælp hos en myndighed/organisation, som specifikt behandler klager over overtrædelse af Ligebehandlingsloven. Sådanne instanser inkluderer fx Ligebehandlingsnævnet, Institut for Menneskerettigheder, politiet eller en advokat.

Resultaterne af en række statistiske analyser viser, at det er forskellige baggrundskarakteristika, der hænger sammen med henholdsvis oplevet gruppemæssig stigmatisering og oplevet personlig stigmatisering. Mens oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering synes at hænge sammen med kontekstuelle faktorer (om personen bor i en storbykommune eller ej) og kun i mindre omfang af individuelle faktorer, såsom uddannelse, beskæftigelse og sprogbarrierer, forholder det sig anderledes med oplevelsen af personlig stigmatisering, hvor sandsynligheden for oplevet personlig stigmatisering falder med en stigning i uddannelsesniveaue, en forbedret beskæftigelsesstatus, færre sprogveskeligheder og et svagere tilknytningsforhold til Grønland. Det lader samtidig til, at oplevet diskrimination har mere tilfælles med oplevet personlig stigmatisering end med oplevet gruppemæssig stigmatisering, da det også her i høj grad er de individuelle faktorer, der har betydning for oplevet diskrimination.

Vi finder endvidere samtidig, at antallet af grønlandskfødte forældre har en selvstændig betydning for omfanget af gruppemæssig stigmatisering, når vi har taget højde for, at personer med henholdsvis én og to grønlandskfødte forældre adskiller sig på de ovenfor nævnte baggrundskarakteristika, således at oplevet gruppemæssig stigmatisering er mere udbredt blandt personer med én grønlandskfødte forælder.

KAPITEL 1

INDLEDNING

I dette kapitel vil vi for det første redegøre for begreberne **stigmatisering** og **diskrimination**. For det andet vil vi udfolde nogle teoretiske modeller for sammenhængen mellem individkarakteristika og oplevet diskrimination. Vi inddrager ikke modeller for sammenhængen mellem individkarakteristika og oplevet stigmatisering, men forventer, at det er nogle af de samme individkarakteristika, der påvirker oplevet stigmatisering og oplevet diskrimination. For det tredje vil vi kort opridsede nogle resultater fra tidligere undersøgelser om oplevet stigmatisering og diskrimination blandt grønlændere i Danmark samt resultater fra udvalgte danske undersøgelser om sammenhængen mellem individkarakteristika og oplevet diskrimination. For det fjerde vil vi redegøre for delundersøgelsens data og metoder. De teoretiske modeller og eksisterende empiriske undersøgelser samt data og metoder danner tilsammen udgangspunkt for analyserne i kapitel 2 og 3.

1.1 BEGREBERNE STIGMATISERING OG DISKRIMINATION

Stigmatisering kan føre til diskrimination.¹ Stigma anvendes om træk eller kendetegn, som signalerer, at det pågældende menneske er uacceptabelt forskelligt fra andre, hvorfor personen bliver udsat for en social sanktion (Vendsborg m.fl., 2011). Link & Phelan (2001) beskriver stigmatisering som bestående af følgende fire komponenter (Link & Phelan, 2001; Rasmussen & Johansen, 2013):

- Mærkning: Omgivelserne bemærker og benævner afvigende forhold hos de pågældende mennesker.
- Negative stereotyper: Stereotype opfattelser forbinder mærkede personer med uønskede karakteristika.
- Udskillelse i "dem" og "os": De mærkede personer placeres i en særlig kategori ("dem") forskellig fra os andre ("os").
- Statustab og diskrimination: De mærkede oplever statustab og diskrimination, som fører til færre muligheder og dermed ulighed.

Stigmatisering indeholder dermed både kulturelle forhold (fx stereotype forestillinger) og konkrete handlinger (diskrimination).

I begrebet diskrimination indgår to elementer. For det første skal der ske en forskelsbehandling af personer eller grupper. For det andet skal denne forskelsbehandling opfattes som uacceptabel eller ulovlig (Togeby, 2002).

I denne delundersøgelse undersøger vi **oplevelse** af stigmatisering og diskrimination blandt grønlandere bosat i Danmark. Der er ikke nødvendigvis overensstemmelse mellem, om en person oplever at blive udsat for diskrimination, og om personen objektivt set har været udsat for en uacceptabel eller ulovlig forskelsbehandling (det vil sige, om personen rent faktisk har været udsat for diskrimination). Der kan fx være en række situationer, hvor der objektivt set sker en illegitim eller ulovlig forskelsbehandling, men den opleves ikke som diskrimination af de mennesker, der udsættes for den. Omvendt kan der være situationer, som tolkes som diskrimination, men som ikke er det (fx afslag på at få en social ydelse, der tolkes som diskrimination, men som rent faktisk er begrundet i saglige forhold) (Togeby, 2002). Uanset om den oplevede diskrimination omfatter handlinger, der er i strid med lovgivningen eller ej, er den dog væsentlig at indkredse, blandt andet fordi den ligesom den faktiske diskrimination kan fremme følelsen af eksklusion (Jensen m.fl., 2012).² På samme måde er der heller ikke nødvendigvis overensstemmelse mellem en oplevelse af stigmatisering og objektiv stigmatisering (hvor sidstnævnte indebærer mærkning, negative stereotyper, udskillelse, statustab og diskrimination).³

1.2 TEORETISKE MODELLER FOR SAMMENHÆNGEN MELLEM INDIVIDKARAKTERISTIKA OG OPLEVET DISKRIMINATION

Tidligere undersøgelser viser, at oplevelsen af diskrimination varierer med forskellige individkarakteristika (se fx Møller & Togeby 1999; Togeby, 2002; Banerjee, 2008; Daldy m.fl., 2013). Nogle gange hænger oplevet diskrimination sammen med objektiv diskrimination, og det vil sige, at de personer, der er udsat for objektiv diskrimination, også vil være mest tilbøjelige til at opleve mest diskrimination. Men oplevet diskrimination er ikke altid sammenfaldende med objektiv diskrimination, idet andre faktorer også spiller ind. Banerjee (2008) opstiller tre teoretiske modeller, som hver især bidrager til at forklare oplevet diskrimination, især når den oplevede diskrimination er sammenfaldende med objektiv diskrimination:

- Teorien om prototyper/social indlæring forudsiger, at en person oplever diskrimination, når en handling ikke stemmer overens med etablerede forventninger og normer. Ifølge denne model spiller følgende ind på, om personen oplever en handling som diskrimination: 1) hvilken hensigt det opleves, at den person, der udfører handlingen, har, og 2) hvilken skade handlingen medfører. Blandt andet er en bevidsthed om social ulighed relateret til oplevelsen af diskrimination. Møller & Togeby (1999) påpeger dog samtidig, at teorien om social indlæring indebærer, at mennesker tidligt i deres tilværelse indlærer nogle rollefordelinger, som de resten af tilværelsen vil opfatte som

naturlige. Oplever en person gennem længere tid forskelsbehandling, vil denne således blive opfattet som naturlig.

- Teorien om social identitet forudsiger, at personer oplever diskrimination, når de er blevet uretfærdigt behandlet på grund af deres tilhørsforhold til en bestemt social gruppe. Personer, der identificerer sig stærkt med en historisk dårligt stillet gruppe forventes at opleve mere diskrimination end personer, der ikke identificerer sig med en sådan subgruppe.
- Teorien om relativ deprivation (forarmelse) forudsiger, at oplevelsen af diskrimination afhænger af, hvilke personer og grupper den enkelte sammenligner sig med: jo bedre stillet sammenligningsgruppen er, jo større er sandsynligheden for at opleve diskrimination. Valget af sammenligningsgruppe afhænger af en række faktorer, som inkluderer mål for fremtiden og tidligere erfaringer/oplevelser.

Baseret på disse tre modeller kan man forvente, at oplevet diskrimination afhænger af personens bevidsthed omkring social ulighed, i hvor høj grad personen identificerer sig med en dårligt stillet gruppe og personens sammenligningsgruppe. I det efterfølgende beskrives det, hvordan man på baggrund af de tre modeller kan forvente, at forhold som opholdstid, tilhørsforhold til (egen) etnisk gruppe og uddannelsesniveau hænger sammen med oplevet diskrimination (se Banerjee, 2008). Opholdstid, tilhørsforhold og uddannelse er eksempler på variable, som vi inddrager i analyserne i et senere kapitel.

Opholdstid

Nyligt ankomne etniske minoriteter oplever oftere at være dårligere stillet end andre etniske minoriteter, idet de ofte har et ringe kendskab til sprog, myndigheder, institutioner og arbejdsmarkedet i det nye land. Derfor kan man også forvente, at de nyankommne etniske minoriteter i større omfang oplever diskrimination end etniske minoriteter, der har været i landet i en længere periode. Samtidig har nyankommne etniske minoriteter måske forholdsvis lave forventninger, og de er ikke opmærksomme på deres rettigheder og standarderne i det nye land. Ud fra teorien om prototyper/social indlæring, som vi beskrev ovenfor, skulle de i mindre omfang opleve diskrimination end etniske minoriteter, der har været i landet i en længere periode, og som dermed blandt andet har opnået en større bevidsthed om social ulighed. Omvendt indebærer teorien, ifølge Møller & Togeby (1999), at længere tids forskelsbehandling vil føre til, at forskelsbehandlingen i højere grad vil blive opfattet som naturlig og dermed føre til mindre oplevet diskrimination. Der synes således teoretisk set ikke at være nogen entydig sammenhæng mellem opholdstid og oplevet diskrimination.

Tilhørsforhold til etnisk gruppe

Etniske minoriteter, som i høj grad identificerer sig med deres egen etniske gruppe, og hvor denne gruppe samtidig er dårligt stillet og stigmatiseret, vil ud fra

teorien om social identitet være mere følsomme over for uretfærdig behandling baseret på etnicitet, og vil i højere grad end andre etniske minoriteter opfatte negative oplevelser som diskrimination som følge af etnicitet. Det kan også være, at sådanne personer med et stærkt tilhørsforhold til egen etnisk gruppe er mere opmærksomme på sociale uligheder og derfor oplever mere diskrimination.

Uddannelsesniveau

Forventninger til tilværelsen stiger typisk med uddannelsesniveauet. Højtuddannede er måske også mere tilbøjelige til at identificere sig med deres uddannelse og færdigheder end lavtuddannede. Derfor vil de højtuddannede også sammenligne sig med andre (fra majoriteten) med tilsvarende uddannelse og vil ifølge teorien om relativ deprivation (forarmelse) være mere følsomme over for forskelsbehandling. Der forventes derfor umiddelbart en positiv sammenhæng mellem uddannelsesniveau og oplevet diskrimination for etniske minoriteter. På baggrund af teorien om relativ deprivation forventer vi desuden, at personer i gode job og med høje indkomster ligeledes vil være mere følsomme over for forskelsbehandling end personer på overførselsindkomster.

1.3 TIDLIGERE UNDERSØGELSER OM OPLEVET STIGMATISERING OG DISKRIMINATION

Undersøgelser af oplevet stigmatisering og diskrimination blandt grønlandere i Danmark

Der er i dag meget begrænset viden om omfanget af oplevet stigmatisering og diskrimination blandt grønlandere i Danmark.

Institut for Menneskerettigheder har gennemført en mindre forundersøgelse af ligebehandling af grønlandere i Danmark, som er baseret på især kvalitative interview med aktører og fagpersoner, der arbejder med socialt udsatte grønlandere (Laage-Petersen, 2013). Undersøgelsen viser, at der blandt disse aktører og fagpersoner er en udbredt oplevelse af, at grønlandere i Danmark ofte udsættes for stigmatisering og diskrimination, samt at stigmatiseringen af grønlandere indebærer, at grønlandere associeres med druk, misbrug og sociale problemer (fx at grønlandere i Danmark drikker og lever af overførselsindkomster). Oplevelsen blandt interviewpersonerne er endvidere, at både ressourcestærke og socialt udsatte grønlandere oplever stigmatisering og diskrimination, men at det er de socialt udsatte, som møder de største barrierer i form af diskrimination. Undersøgelsen tyder også på, at et grønlandsk udseende øger risikoen for at blive udsat for stigmatisering og diskrimination (Laage-Petersen, 2013).

Lise Tøgebys undersøgelse af grønlandere i Danmark fra 2002 giver også lidt viden om, hvorvidt grønlandere oplever stigmatisering og diskrimination (Tøgeby, 2002). Baseret på en spørgeskemaundersøgelse gennemført i 2001

blandt 552 grønlændere bosat i Danmark viser Togeby blandt andet, at en del grønlændere oplever, at danskerne har negative holdninger over for grønlændere: 6 pct. synes, at danskernes holdninger over for grønlændere er overvejende negative, mens 41 pct. omvendt synes, at danskernes holdninger over for grønlændere er overvejende positive. De øvrige 53 pct. mener, at nogle danskere er positive og andre danskere er negative (Togeby, 2002).

Endvidere viser Togeby (2002), at omkring 38 pct. af grønlænderne har været i en situation, hvor de har fået en dårlig behandling, som de mener, skyldes, at de er grønlændere. 16 pct. har oplevet dette "af og til" eller "ofte". Spørgsmålet om dårlig behandling fokuserer ikke specifikt på grønlændernes møde med det offentlige, som er emnet for denne delundersøgelse. Togeby's undersøgelse indeholder dog nogle få spørgsmål, der fokuserer specifikt på grønlænderes oplevelse af fjendtlighed eller modvilje ved mødet med offentlige myndigheder og institutioner. Forholdsvis få grønlændere har "af og til" eller "ofte" oplevet fjendtlighed eller modvilje ved kontakt med kommunen, arbejdsformidlingen, skolen, politiet og sundhedssystemet (under 5 pct. for hver af disse myndigheder/institutioner) (Togeby, 2002). Sammenligninger med en undersøgelse af oplevet diskrimination blandt indvandrere med baggrund i fire ikke-vestlige lande viser, at de adspurgte grønlændere i Danmark oplever betydeligt mindre diskrimination end indvandrere med baggrund i Tyrkiet, Libanon og Somalia gjorde i 2002 (Møller & Togeby 1999; Togeby, 2002).

Danske undersøgelser om sammenhængen mellem individkarakteristika og oplevet diskrimination

I Togeby (2002) er sammenhængen mellem oplevet diskrimination blandt grønlændere i Danmark og forskellige individkarakteristika undersøgt. Det anvendte mål for diskrimination er et indeks dannet ud fra en række spørgsmål omkring oplevet diskrimination inden for forskellige sfærer, og det vil sige ikke udelukkende oplevet diskrimination i mødet med det offentlige. Undersøgelsen viser, at grønlændere, som først er kommet til Danmark som voksne, oplever mere diskrimination end grønlændere, der er kommet til Danmark som børn. Personer, der oplyser, at de har en stærk tilknytning til Grønland, og personer med to grønlandske forældre oplever også mere diskrimination. Derudover er der en sammenhæng mellem oplevet diskrimination og den generelle sociale integration. Dem, som oplever mest diskrimination, er dem, som har opholdt sig kort tid i Danmark, har problemer med det danske sprog, og/eller er afhængige af offentlig hjælp (førtidspension, kontanthjælp, dagpenge, men ikke SU og folkepension). Flere af de nævnte variable er korreleret og slår ikke alle ud, når de inddrages i statistiske analyser på én gang. Offentlig forsørgelse slår dog altid stærkt ud (Togeby, 2002). Resultaterne tyder dermed på, at det især er grønlændere, som identificerer sig med egen etniske gruppe, og reelt er dårligt stillede, som oplever diskrimination.

I en undersøgelse, der fokuserer på oplevet diskrimination blandt indvandrere med baggrund i en række ikke-vestlige lande, fandt Møller & Togeby (1999), at det var de mest ressourcestærke, der oftest rapporterede diskrimination, hvilket blev tolket som et udslag af relativ deprivation. Det er det modsatte af, hvad Togeby (2002) viser for grønlandere i Danmark.

1.4 DATA OG METODE

Datagrundlaget for denne delundersøgelse er en spørgeskemaundersøgelse gennemført af SFI Survey blandt grønlandere bosat i Danmark kombineret med registervariabel fra Danmarks Statistik. Grønlandere bosat i Danmark er i denne delundersøgelse afgrænset som personer, der er født i Grønland, og som har mindst én forælder, der er født i Grønland, og som p.t. er bosiddende i Danmark.

Stikprøve og dataindsamlingen

Det er vanskeligt at identificere grønlandere bosat i Danmark (se også Togeby, 2002; Økonomisk råd, 2013). CPR-registret indeholder oplysninger om statsborgerskab og fødested, men ikke oplysninger om etnicitet. Da grønlandere er danske statsborgere, er der i udtrækningen af stikprøven taget udgangspunkt i fødestedet, og der er udtrukket en stikprøve på 5.891 personer, som er født i Grønland, som var 16 år eller derover på undersøgelsestidspunktet, og som var bosat i Danmark på undersøgelsestidspunktet.⁴ Nogle af personerne i stikprøven har danske forældre, som arbejdede i Grønland, da de blev født. De første spørgsmål i spørgeskemaet handler derfor om forældrenes og bedsteforældrenes fødeland. De personer, hvor hverken faren, moren eller nogle af bedsteforældrene er født i Grønland, anses som danskere og får derfor ikke yderligere spørgsmål. Kun i alt 9 personer har mindst én bedsteforælder, der er født i Grønland, men ingen forældre, der er født i Grønland. Disse 9 personer har som beskrevet fået alle spørgsmålene i skemaet, men vi har sorteret dem fra i analyserne. Dermed fokuserer vi i analyserne på personer født i Grønland med mindst én forælder født i Grønland.

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført af SFI Survey i november-december 2013 og januar 2014. Dataene er indsamlet ved en kombination af internetbaserede besvarelser og telefoninterview. 351 personer i stikprøven har forskerbeskyttelse og må derfor ikke kontaktes (se tabel 1.1).⁵ De resterende 5.540 personer i stikprøven fik tilsendt et brev på henholdsvis dansk og grønlandsk først i november 2013, som blandt andet beskrev formålet med undersøgelsen og indeholdt en link og en kode til et internetbaseret spørgeskema. Svarpersonerne kunne vælge mellem en dansksproget og en grønlandssproget udgave af spørgeskemaet. De personer, som ikke besvarede det internetbaserede spørgeskema, og som havde et brugbart telefonnummer, blev kontaktet telefonisk med henblik på at gennemføre et telefoninterview. Telefoninterviewene blev gennemført på dansk.

Tabel 1.1 viser resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen. I alt 1.977 grønlændere har besvaret spørgeskemaet. Yderligere 930 personer har besvaret de første spørgsmål i spørgeskemaet, men har hverken forældre eller bedsteforældre født i Grønland. De kategoriseres derfor som danskere og har ikke besvaret hele skemaet. De resterende personer har enten ikke haft et brugbart telefonnummer (1.642 personer), eller det er ikke lykkedes at gennemføre telefoninterview med dem (991 personer).

Tabel 1.1. Personer i spørgeskemaundersøgelsens stikprøve, der fik tilsendt brev, fordelt efter besvarelse.

	Antal	Procent
Gennemført besvarelser blandt grønlændere:	1.977	35,7
Internetbaseret	662	11,9
Telefoninterview (heraf 7 kun delvist gennemført)	1.317	23,8
Ikke et brugbart telefonnummer	1.642	29,6
Ikke opnået svar i telefoninterview	991	17,9
Nægter	274	4,9
Syg	30	0,5
Bortrejst	19	0,3
Flyttet	29	0,5
Handicap	14	0,3
Andet (herunder sprogvanskeligheder)	53	1,0
Hævder at have besvaret web	49	0,9
Flyttet til udland	8	0,1
Død	1	0,0
Ikke truffet i telefonundersøgelse	514	9,3
Ingen grønlandske aner	930	16,8
I alt, personer	5.540	100,0

Spørgeskemaet

Spørgsmålene til spørgeskemaet er udformet af Institut for Menneskerettigheder. Spørgeskemaet skal indfange oplevelsen af stigmatisering og diskrimination blandt grønlændere i Danmark på udvalgte parametre, fortrinsvis i mødet med det offentlige. For at beskrive oplevelsen af stigmatisering, er de interviewede grønlændere blandt andet blevet spurgt om, hvorvidt de oplever, at myndighederne i Danmark anerkender borgere med grønlandsk baggrund, hvordan de oplever danskernes syn på grønlændere, og om de mener, at grønlændere er en stigmatiseret gruppe i Danmark. For at beskrive oplevelsen af diskrimination, er de interviewede grønlændere blandt andet blevet spurgt om, hvorvidt de som følge af deres grønlandske baggrund er blevet nægtet adgang til offentlige steder, har fået afslag på offentlige ydelser, har fået dårlig betjening eller service, eller er blevet udsat for fornærmelser, øgenavne eller nedværdigende vittigheder.⁶ Der er også nogle enkelte spørgsmål omkring oplevet diskrimination i forbindelse med job- og praktikpladssøgning.

Spørgeskemaundersøgelsen indeholder også spørgsmål, som karakteriserer de interviewede grønlændere, fx spørgsmål omkring beskæftigelse og tilhørsforhold til Grønland og Danmark.

Registervariable

Vi har suppleret spørgeskemadataene med en række registervariable fra Danmarks Statistik, som bruges som baggrundskaraktistika i analyserne af oplevet stigmatisering og diskrimination, samt til bortfaldsanalysen (se nedenfor). Det drejer sig om højeste fuldførte uddannelse, beskæftigelsesstatus, personindkomst, fødested, køn, alder og kommunkode.

Metode

I de følgende kapitler viser vi dels, hvordan grønlænderne i undersøgelsen er fordelt på en række baggrundskaraktistika (kapitel 2), og dels deres fordeling på oplevelsen af stigmatisering og diskrimination (afsnit 3.1-3.3 i kapitel 3). Disse analyser har vi i de fleste tilfælde lavet særskilt for personer med én henholdsvis to grønlandskfødte forældre. For de fleste personer, som kun har én grønlandskfødt forælder, vil den anden forælder formentlig være født i Danmark og også ofte være etnisk dansker. Dermed vil personer med én grønlandskfødt forælder formentlig også – sammenlignet med personer med to grønlandskfødte forældre – i mindre grad have et grønlandsk udseende, i mindre grad have et stærkt tilhørsforhold til Grønland og en social identitet som grønlænder i Danmark, have bedre danskundskaber og en større viden om det danske samfund. Disse faktorer vil formentlig betyde, at personer med én grønlandsk forælder i mindre omfang udsættes for objektiv diskrimination, men vil også ifølge teorien om social identitet alt andet lige betyde, at de er mindre følsomme over for forskelsbehandling og dermed oplevet diskrimination end personer med to grønlandskfødte forældre. Derudover vil personer med én grønlandskfødt forælder formentlig i højere grad sammenligne sig med den øvrige befolkning i Danmark, end personer med to grønlandskfødte forældre, hvilket ifølge teorien om relativ deprivation omvendt skulle betyde, at de vil være mere følsomme over for forskelsbehandling og dermed oplevet diskrimination. Alt i alt forventer vi, at der er forskel på personer med én og to grønlandskfødte forældre med hensyn til, i hvilket omfang de to grupper oplever stigmatisering og diskrimination i det danske samfund. Teorierne giver dog ikke noget entydigt svar på, hvilken gruppe, der oplever mest stigmatisering og diskrimination.

Om fordelingen på baggrundskaraktistika og omfanget af oplevet stigmatisering og diskrimination er statistisk signifikant forskellig for personer med én grønlandskfødt forælder og personer med to grønlandskfødte forældre, er testet ved brug af χ^2 -test i kapitel 2 og kapitel 3 afsnit 3.1-3.3. Testen fortæller populært sagt, hvor sikre vi kan være på, at de målte forskelle er reelle. Testene giver en signifikanssandsynlighed (eller p-værdi). P-værdien er altid mellem 0 og 1. Jo mindre p-værdien er, desto sikrere kan vi være på, at der er forskel på

de fordelinger vi sammenligner. Når p-værdien er mindre end 0,10, konkluderer vi, at der er væsentlig eller signifikant forskel mellem fordelingerne i tabellen.⁷ I anmærkningen til krydstabellerne angiver vi p-værdien.

I afsnit 3.4 i kapitel 3 anvender vi multiple regressionsanalyser til at se på sammenhængen mellem en række baggrundskarakteristika (uafhængige variable) og oplevet stigmatisering og diskrimination (afhængige variable) blandt grønlændere bosat i Danmark.⁸ For hvert af de undersøgte karakteristika angiver regressionsanalyserne, om der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem det pågældende karakteristikum og henholdsvis oplevet stigmatisering og diskrimination, når vi samtidig holder værdien af de øvrige karakteristika fast. Det betyder, at vi ser på sammenhængen mellem fx køn og oplevet diskrimination, samtidig med, at ingen af de øvrige variable i analyserne ændrer sig. Har uddannelsesniveauet fx betydning for oplevet diskrimination samtidig med, at mænd og kvinder er forskelligt fordelt på uddannelsesniveau, vil vi med en regressionsanalyse, hvor vi har inddraget både køn og uddannelsesniveau, få et mål for sammenhængen mellem køn og oplevet diskrimination for mænd og kvinder med samme uddannelsesniveau. Anvender vi en simpel sammenligning af mænds og kvinders oplevelse af diskrimination, vil det mål, vi får for sammenhængen mellem køn og oplevet diskrimination, derimod være påvirket af den forskellige fordeling på uddannelse.

Vi kan på baggrund af regressionsanalyserne, som nævnt, sige, om der er en statistisk signifikant sammenhæng eller ej mellem et givent karakteristikum og oplevet stigmatisering eller diskrimination, men vi kan ikke sige noget om kausale sammenhænge, altså i hvilken retning de enkelte sammenhænge går. Det betyder, at når vi i regressionsanalyserne i afsnit 3.4 finder en statistisk signifikant sammenhæng mellem benyttelse af tilbuddene i de grønlandske huse og oplevet stigmatisering blandt personer med én grønlandskfødt forælder, hvor personer, der benytter de grønlandske huse, oplever mere stigmatisering end personer, der ikke benytter sig af de grønlandske huse, kan det fx skyldes: 1) at det at komme i de grønlandske huse betyder en øget opmærksomhed på ulighed og stigmatisering og dermed øget oplevet stigmatisering, 2) at det især er de personer, som oplever stigmatisering, som kommer i de grønlandske huse, fordi oplevelser af stigmatisering øger tilknytningen til den grønlandske gruppe, eller 3) at forhold, som vi ikke inkluderer i modellen, påvirker, både i hvor høj grad personerne benytter de grønlandske huse, og i hvor høj grad de oplever stigmatisering.

Denne kausalitetsproblematik er særligt relevant for karakteristika, som kan variere over tid, såsom benyttelse af tilbuddene i de grønlandske huse, mens problematikken er mindre i forbindelse med baggrundskarakteristika, såsom køn.

Bortfaldsanalyse

De personer, som er med i stikprøven til en spørgeskemaundersøgelse, men som ikke svarer på spørgeskemaet, kalder man for "bortfaldet". Bortfald i en spørgeskemaundersøgelse kan være et problem, hvis de personer, der ikke besvarer spørgeskemaet, adskiller sig væsentligt fra de personer, der besvarer spørgeskemaet, på en række relevante karakteristika, da dette fx vil betyde, at svarpersonerne – hvis det var tilfældet for denne undersøgelse – ikke er repræsentative for populationen af grønlændere bosat i Danmark, selv om den oprindeligt udtrukne stikprøve var det. Vi foretager derfor en bortfaldsanalyse for at vurdere, om de personer, der henholdsvis har besvaret og ikke har besvaret spørgeskemaet, er forskellige med hensyn til køn, alder, opholdstid i Danmark, uddannelse, beskæftigelsesstatus, og om de bor i en storbykommune eller ej.

Det er, som tidligere nævnt, vanskeligt at identificere grønlændere bosat i Danmark på grund af manglende oplysninger om etnicitet i registrene. For at tilnærme os den faktiske gruppe af grønlændere i den oprindeligt udtrukne stikprøve på 5.891 personer (5.540 personer eksklusiv dem med forskerbeskyttelse), som er født i Grønland, som var 16 år eller derover på undersøgelsestidspunktet, og som var bosat i Danmark på undersøgelsestidspunktet, fjerner vi de personer i den oprindeligt udtrukne stikprøve, som vi med stor sikkerhed ved, ikke er grønlændere i Danmark ud fra vores afgrænsning heraf. Vi fjerner personer, for hvem vi har oplysninger om, at begge forældre er født i Danmark (eller udlandet eksklusive Grønland). Sådanne oplysninger har vi fra både spørgeskema- og registerdataoplysninger. Vi fjerner således dels de personer i den oprindeligt udtrukne stikprøve, som har besvaret spørgeskemaet, og som direkte adspurgt om deres forældres fødested har svaret, at hverken deres far eller mor er født i Grønland, og dels de personer, for hvem registerdata viser, at begge forældres fødselsregistreringssted er i Danmark (eller udlandet eksklusive Grønland).⁹ Dette giver os en ny stikprøve på 4.515 grønlændere (ud af de oprindelige 5.891 personer i undersøgelsen).

Registerdataene indeholder ikke oplysninger om farens og mores fødested for alle personer i stikprøven. Nogle af personerne med manglende oplysninger om forældrenes fødested kan være etniske danskere, hvis forældre er døde eller udvandret, og disse etniske danskere vil være en del af de 4.515 personer, som indgår i bortfaldsanalysen. Derfor kan vi heller ikke angive en præcis svarprocent i undersøgelsen for grønlændere i Danmark, men vi mener stadig, at en bortfaldsanalyse med de 4.515 personer vil give et godt indblik i, hvorvidt bortfaldet er skævt på forskellige baggrundskarakteristika for grønlændere i Danmark.

Bortfaldsanalysen består af en regressionsanalyse, hvor den afhængige variabel har to udfald: 1) har besvaret spørgeskemaet (1.968 ud af de 4.515 personer) og 2) har ikke besvaret spørgeskemaet (de resterende 2.547 ud af

de 4.515 personer).¹⁰ Vi ser på, om gruppen af grønlændere, der har besvaret spørgeskemaet, afviger fra gruppen, der ikke har besvaret spørgeskemaet, på nogle væsentlige baggrundskarakteristika. Hertil anvender vi registerdata.

Tabel 1.2¹¹ viser resultaterne af bortfaldsanalysen, som indikerer, at der kun i enkelte tilfælde er statistisk signifikante forskelle mellem de personer, der har besvaret spørgeskemaet, og de personer, der ikke har besvaret spørgeskemaet. Der er en signifikant forskel med hensyn til en enkelt kategori på variabelen for alder, på variabelen for beskæftigelsesstatus og på variabelen for uddannelse. De personer, som har besvaret spørgeskemaet, befinder sig i signifikant højere grad inden for den ældste aldersgruppe, og er i signifikant mindre grad under uddannelse eller på pension, og de har i signifikant mindre grad en gymnasial uddannelse end de personer, som ikke har besvaret spørgeskemaet.

Tabel 1.2 Regressionsanalyse, der estimerer sammenhængen mellem deltagelse hhv. ikke-deltagelse og baggrundskarakteristika.¹⁾

	Spørgskemadeltagelse
Køn	
Kvinde	ref.
Mand	i.s.
Alder	
16-24 år	ref.
25-34 år	i.s.
35-49 år	i.s.
50-65 år	i.s.
66+ år	+
Opholdstid	
0-4 år	ref.
5-9 år	i.s.
10-14 år	i.s.
15-19 år	i.s.
20- år	i.s.
Uddannelse	
Grundskole	ref.
Gymnasial	-
Erhvervsfaglig	i.s.
Videregående	i.s.
Bosat i storbykommune	
Nej	ref.
Ja	i.s.

Beskæftigelsesstatus

Dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager, arbejdsløs mindst halvdelen af året eller førtidspensionist	ref.
Beskæftiget (lønmodtager eller selvstændig)	i.s.
Under uddannelse, på efterløn eller på folkepension	-

1) "+" angiver, at der er en positiv og statistisk signifikant sammenhæng mellem et givet karakteristikum og den afhængige variabel (oplevet stigmatisering eller diskrimination), mens "÷" angiver, at der er en negativ og statistisk signifikant sammenhæng. Er sammenhængen ikke statistisk signifikant er dette angivet med "i.s.". Betegnelsen "ref." henviser for hver variabel til referencekategorien, som er den kategori, der sammenlignes med inden for hver variabel.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata og registerdata fra Danmarks Statistik.

Selv om vores bortfaldsanalyse ikke tyder på store problemer med bortfaldet, kan der stadig godt være skævheder i vores analysedata som følge af bortfald. Fx kan man forestille sig, at de mest socialt udsatte grønlandere i Danmark er (stærkt) underrepræsenterede blandt de personer, som har besvaret spørgeskemaet, men at vi ikke indfanger dette med de variable, som vi har haft mulighed for at inkludere i bortfaldsanalysen. Fx viser en nylig undersøgelse af hjemløshed i Danmark (Benjaminsen & Lauritzen, 2013), at hele 6 pct. af de hjemløse i Danmark har grønlandsk baggrund (til sammenligning udgør personer med grønlandsk baggrund under 1 pct. af den danske befolkning), hvilket er ensbetydende med, at der er en forholdsvis stor andel socialt udsatte/hjemløse blandt grønlandere i Danmark. Mange af disse er meget svære at få med i en spørgeskemaundersøgelse, da de ikke har en reel adresse.

Det betyder endvidere, at denne undersøgelse i højere grad omhandler de ikke socialt udsatte grønlandere i Danmark. I den forstand undersøger vi en anden del af populationen af grønlandere i Danmark end den, som normalt får mest omtale og opmærksomhed.

KAPITEL 2

KARAKTERISTIKA VED GRØNLÆNDERNE I UNDERSØGELSEN

I dette kapitel beskriver vi grønlandere i Danmark ud fra en række baggrundskarakteristika. Alle fordelinger er vist særskilt for personer med én forælder født i Grønland og for personer med to forældre født i Grønland. Af de 1.968 grønlandere, der har besvaret spørgeskemaet, har 52 pct. enten en far eller en mor, der er født i Grønland, mens en lidt mindre andel på knap 48 pct. har forældre, der begge er født i Grønland (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Grønlandere i Danmark fordelt efter antallet af forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Antal	Pct.
Én forælder	1.030	52,3
Begge forældre	938	47,7
I alt	1.968	100,0

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

2.1 DEMOGRAFISKE KARAKTERISTIKA

Der er en klar overvægt af kvinder blandt grønlandere bosat i Danmark. Som det fremgår af tabel 2.2, er næsten to tredjedele af svarpersonerne i undersøgelsen kvinder. Denne fordeling stemmer godt overens med den kønsfordeling, som Økonomisk Råd i Grønland finder i en registerbaseret belysning af grønlandere bosiddende i Danmark. Ifølge Økonomisk Råd er 60 pct. af grønlanderne bosiddende i Danmark kvinder (Økonomisk Råd i Grønland, 2013).¹² En analyse baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt grønlandere i Danmark, som er 20-49 år og enten er studerende eller med i arbejdstyrken, viser, at grønlandske kvinder oftere end grønlandske mænd flytter til Danmark på grund af ægteskab med en dansker (Den Nordatlantiske Gruppe, 2011)¹³, hvilket kan bidrage til at forklare overvægten af kvinder.

Tabel 2.2 Grønlændere i Danmark fordelt efter køn. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

Køn	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Kvinde	569	55,2	704	75,1	1.273	64,7
Mand	461	44,8	234	24,9	695	35,3
I alt	1.030	100,0	938	100,0	1.968	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 84,34, P-værdi < 0,001.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Det er især blandt personer med to grønlandskfødte forældre, at der er en overvægt af kvinder, idet 75 pct. af disse personer er kvinder, mens der "kun" er 55 pct. kvinder blandt personer med én grønlandskfødt forælder (tabel 2.2).

Aldersfordelingen for grønlandere bosat i Danmark er vist i tabel 2.3. Omkring 30 pct. tilhører henholdsvis aldersgruppen 35-49 år og 50-64 år. Disse to aldersgrupper udgør således tilsammen ca. 60 pct. af samtlige svarpersoner. Knap 9 pct. er 65 år eller derover. De resterende 32 pct. fordeler sig ligeligt på aldersgrupperne 16-24 år og 25-34 år. Grønlænderne i Danmark adskiller sig især fra hele befolkningen i Danmark ved at have en større andel 50-64-årige og en mindre andel, som er 65 år og ældre.

Personer, som har to grønlandskfødte forældre, er markant ældre end personer, som har én grønlandskfødt forælder. Fx er knap 57 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre 50 år eller ældre, mens det samme kun gælder 24 pct. af de personer, som har én grønlandskfødt forælder. Til gengæld er der ca. dobbelt så stor en andel i aldersgruppen 16-24 år blandt personer med kun én grønlandskfødt forælder (21 pct.) end blandt personer med to grønlandskfødte forældre (11 pct.).

Tabel 2.3 Grønlændere i Danmark fordelt efter alder. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland.¹⁾ Antal og procent.

Alder	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
16-24 år	220	21,4	103	11,0	323	16,4
25-34 år	205	19,9	107	11,4	312	15,9
35-49 år	363	35,2	198	21,1	561	28,5
50-64 år	214	20,8	384	40,9	598	30,4
65 år -	28	2,7	146	15,6	174	8,8
I alt	1.030	100,0	938	100,0	1.968	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 246,28, P-værdi < 0,001.

1) Hele befolkningen i Danmark, som er mindst 16 år, har følgende fordeling på regioner: 14,1 pct. er 16-24 år, 14,4 pct. er 25-34 år, 26,5 pct. er 35-49 år, 23,7 pct. er 50-64 år og 21,3 pct. 65 år eller ældre (www.statistikbanken.dk).

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Tabel 2.4 Grønlændere i Danmark fordelt efter opholdstid i Danmark. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

Opholdstid	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
0-4 år	87	8,5	163	17,5	250	12,8
5-9 år	136	13,3	162	17,3	298	15,2
10-14 år	118	11,5	84	9,0	202	10,3
15-19 år	165	16,1	86	9,2	251	12,8
20 år -	518	50,6	439	47,0	957	48,9
I alt	1.024	100,0	934	100,0	1.958	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 58,47, P-værdi < 0,001.

Derudover har syv personer angivet, at de er født i Danmark, mens to personer har svaret "ved ikke".

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Omkring 50 pct. af grønlanderne bosat i Danmark har opholdt sig i Danmark i mindst 20 år, mens omkring 13 pct. har opholdt sig i Danmark i mindre end 5 år (tabel 2.4). Personer med én grønlandskfødt forælder har generelt opholdt sig længere tid i Danmark end personer med to grønlandskfødte forældre. Fx har 18 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre opholdt sig i Danmark i mindre end 5 år, men det samme er tilfældet for 9 pct. af personer med én grønlandskfødt forælder.

Sammenholder man fordelingerne i tabel 2.3 og 2.4, kan man slutte, at personer med to grønlandskfødte forældre har været væsentligt ældre ved flytningen til Danmark end personer med én grønlandskfødt forælder, idet de både er markant ældre og har opholdt sig kortere tid i Danmark.

Grønlænderne er bosat i alle fem regioner i Danmark, men er i forhold til den samlede befolkning i Danmark overrepræsenteret i Region Syddanmark og Region Nordjylland og underrepræsenteret i de tre øvrige regioner (tabel 3.5). Fx bor 31 pct. af befolkningen i Danmark i Region Hovedstaden, mens det samme er tilfældet for 23 pct. af grønlanderne. Omvendt bor 10 pct. af befolkningen i Region Nordjylland, mens det samme er tilfældet for 16 pct. af grønlanderne. Personer med én grønlandskfødt forælder ligner i højere grad hele befolkningen med hensyn til fordeling på regioner end personer med to grønlandskfødte forældre. I den sidstnævnte gruppe bor 18 pct. i Region Nordjylland og 20 pct. i Region Hovedstaden (tabel 3.5).

Tabel 2.5 Grønlændere i Danmark fordelt efter region. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland.¹⁾ Antal og procent.

Region	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Hovedstaden	272	26,4	187	19,9	459	23,3
Sjælland	135	13,1	116	12,4	251	12,8
Syddanmark	228	22,1	258	27,5	486	24,7
Midtjylland	243	23,6	206	22,0	449	22,8
Nordjylland	152	14,8	171	18,2	323	16,4
I alt	1.030	100,0	938	100,0	1.968	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 18,94, P-værdi = 0,001.

1) Hele befolkningen i Danmark har følgende fordeling på regioner: 31,1 pct. i

Hovedstadsregionen, 14,4 pct. i Regions Sjælland, 21,4 pct. i Region Syddanmark, 22,7 pct. i

Region Midtjylland og 10,3 pct. i Region Nordjylland (www.statistikbanken.dk).

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Tabel 2.6 Grønlændere i Danmark fordelt efter, om de er bosiddende i en storbykommune eller ej. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Bosat i storbykommune eller ej						
Bosat i storbykommune	680	66,0	647	69,0	1.327	67,4
Ikke bosat i storbykommune	350	34,0	291	31,0	641	32,6
I alt	1.030	100,0	938	100,0	1.968	100,0

Anm.: Anm.: Chi²-værdi = 1,95, P-værdi = 0,162.

1) Med storbykommune menes en af de fem største danske kommuner, dvs. Københavns, Aarhus, Aalborg, Odense og Esbjerg Kommune. Blandt hele befolkningen i Danmark er det 25,1 pct., som bor i en af disse kommuner.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Grønlænderne i Danmark er endvidere overrepræsenteret i storbykommunerne, som her er afgrænset som København, Aarhus, Aalborg, Odense og Esbjerg kommuner. 67 pct. af grønslændere i Danmark bor i en storbykommune, mens det samme gælder for 25 pct. af den samlede befolkning i Danmark (tabel 2.6). Der er ikke statistisk signifikant forskel på andelen, som bor i en storbykommune eller ikke gør det, for personer med én og to grønlandskfødte forældre.

2.2 SOCIOØKONOMISKE KARAKTERISTIKA

Grønlændernes fordeling på højeste fuldførte uddannelse fremgår af tabel 2.7. Oplysningerne om uddannelse er baseret på registerdata fra Danmarks

Statistik, som indeholder oplysninger om uddannelser taget i Danmark, samt uddannelsesoplysninger for personer, der har modtaget uddannelsesstøtte fra Grønlands selvstyre. Højeste fuldførte uddannelse er uoplyst for 20 pct. af svarpersonerne, og disse 20 pct. indeholder formentlig især de personer, der har en grundskole fra Grønland som højeste fuldførte uddannelse. I hvilket omfang der indgår personer med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse fra Grønland i gruppen med uoplyst uddannelse, ved vi dog ikke. Blandt de personer, som i følge registrene har en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, har 17 pct. taget deres uddannelse i Grønland.

Tabel 2.7 Grønlændere i Danmark fordelt efter højeste fuldførte uddannelse. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.¹⁾

Uddannelse	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Grundskole	302	29,3	273	29,1	575	29,2
Gymnasial	129	12,5	37	4,0	166	8,4
Erhvervsfaglig	272	26,4	237	25,3	509	25,9
Videregående	238	23,2		9,6	329	16,8
Kort videregående	51	5,0	19	2,0	70	3,6
Mellemlang videregående	120	11,7	63	6,7	183	9,3
Bachelor	20	1,9	3	0,3	23	1,2
Lang videregående	47	4,6	6	0,6	53	2,7
Uoplyst	89	8,6	300	32,0	389	19,8
I alt	1.030	100,0	938	100,0	1.968	100,1

Anm.: Chi2-værdi = 242,50, P-værdi < 0,001.

1) Der er kun oplysninger om grundskole taget i Danmark, mens erhvervsfaglig og videregående uddannelse kan være taget i Grønland eller Danmark.

Kilde: Egne beregninger på registerdata fra Danmarks Statistik, opgjort pr. 1. oktober 2012.

Blandt grønlandere bosat i Danmark har 26 pct. en erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse, mens 17 pct. har en videregående uddannelse. De resterende har enten en grundskole fra Danmark (29 pct.) eller uoplyst uddannelse (20 pct.) (tabel 2.7). Der er færre med en uoplyst uddannelse blandt personer med én grønlandskfødt forælder (8 pct.) end blandt personer med to grønlandskfødte forældre (32 pct.), hvilket formentligt hænger sammen med, at førstnævnte gruppe var yngre ved flytningen til Danmark og derfor i højere grad har gået i grundskole i Danmark. Mens 50 pct. af personerne med én grønlandskfødt forælder ifølge tabel 2.7 har en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, gælder det samme kun for 35 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre. Hvis en stor andel af personerne med uoplyst uddannelse rent faktisk kun har grundskoleuddannelse, er dette en klar indikation på, at uddannelsesniveaue er markant lavere for personer med to grønlandskfødte forældre end for personer med én grønlandskfødt forælder.

Andelen af grønlændere bosat i Danmark, der er i beskæftigelse, er 42 pct., hvor 40 pct. er lønmodtagere og 2 pct. er selvstændige eller medhjælpende ægtefælle (tabel 2.8). En lidt større andel, godt 45 pct., er uden beskæftigelse på grund af arbejdsløshed, eller fordi de står uden for arbejdsstyrken. Heraf er omkring 16 pct. arbejdsløse eller modtager dagpenge- eller kontanthjælp. Endelig udgør kategorien "andet" godt 13 pct.

Tabel 2.8 Grønlændere i Danmark fordelt efter beskæftigelsesstatus. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland.¹⁾ Antal og procent.

Beskæftigelsesstatus	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Personer i beskæftigelse ²	539	52,3	284	30,2	823	41,8
Selvstændige og medarbejdende ægtefæller	21	2,0	13	1,4	34	1,7
Lønmodtagere: øverste ledelse eller arbejde, der forudsætter færdigheder på mellem eller højeste niveau	182	17,7	50	5,3	232	11,8
Lønmodtagere: arbejde, der forudsætter færdigheder på grundniveau	239	23,2	156	16,6	395	20,1
Andre lønmodtagere inkl. lønmodtagere med uoplyst stillingsangivelse	97	9,4	65	6,9	162	8,2
Personer uden beskæftigelse	373	36,3	508	54,1	881	44,7
Arbejdsløse, dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ³	118	11,5	187	19,9	305	15,5
Førtidspensionister	46	4,5	104	11,1	150	7,6
Folkepensionister eller efterlønmodtagere	24	2,3	142	15,1	166	8,4
Personer under uddannelse	185	18,0	75	8,0	260	13,2
Andet inkl. uoplyst	118	11,5	146	15,5	264	13,4
I alt	1.030	100,1	938	99,8	1.968	99,9

Anm.: Chi2-værdi = 270,62, P-værdi < 0,001.

- 1) Fordelingen på beskæftigelsesstatus tager udgangspunkt i variablen SOCIO02, som dannes ud fra oplysninger om væsentligste indkomstkilde for personen i det pågældende år.
 - 2) Lønmodtagerne er opdelt efter det færdighedsniveau, som jobbet forudsætter. Job, der forudsætter færdigheder på højeste niveau, er fx job som folkeskolelærer og læge, mens job, der forudsætter færdigheder på mellemniveau, fx er job som byggeteknikere og børnehavepædagog, og job, der forudsætter færdigheder på grundniveau, fx er håndværksprægede job. "Andre lønmodtagere" består af personer i job med et lavt kvalifikationsindhold, hvor opgaverne typisk kan varetages efter en kort instruktion.
 - 3) Modtagere af dagpenge er fx i aktivering eller modtager syge- eller barseldagpenge.
- Kilde: Egne beregninger på registerdata fra Danmarks Statistik, opgjort for hele året 2012.

Andelen i beskæftigelse er lavere blandt grønlændere end blandt den samlede befolkning i Danmark. Blandt grønlændere er 42 pct. i beskæftigelse. Blandt den samlede befolkning i Danmark, som er 16 år eller ældre, er 57 pct. i beskæftigelse, og godt 24 pct. er pensionister (www.statistikbanken.dk).

En markant større andel af personer med kun én grønlandskfødt forælder er i beskæftigelse (52 pct.) set i forhold til personer med to grønlandskfødte forældre (30 pct.). Den større andel dækker over, at der er større andele i beskæftigelse inden for alle beskæftigelseskategorier i tabel 2.8 blandt personer med kun én grønlandskfødt forælder. Det er dog i kategorien "Lønmodtagere: øverste ledelse eller arbejde, der forudsætter færdigheder på mellem eller højeste niveau", at forskellen er særligt markant. Her er andelen knap 18 pct. blandt personer med én grønlandskfødt forælder, mens den er 5 pct. blandt personer med to grønlandskfødte forældre.

Personer med to grønlandskfødte forældre er til gengæld langt oftere på førtidspension, arbejdsløse eller modtager dagpenge- eller kontanthjælp (30 pct.) end personer med én grønlandskfødt forælder (16 pct.). Blandt personer med to grønlandskfødte forældre er en større andel endvidere på folkepension eller efterløn (15 pct.) end blandt personer med én grønlandskfødt forælder (2 pct.), mens de omvendt har en mindre andel studerende (8 pct.) end personer med én grønlandskfødt forælder (18 pct.). Dette kan forklares med den forskellige aldersfordeling i de to grupper (tabel 2.2).

I tabel 2.8 indgår alle personer, som er 16 år eller ældre. Ser vi i stedet på personer i den erhvervsaktive alder (16-64 år) finder vi, at 53 pct. af personerne med én grønlandskfødt forælder, 36 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre og 70 procent af den samlede danske befolkning er i beskæftigelse (egne beregninger på registerdata og www.statistikbanken.dk).

Fordelingerne i tabel 2.8 er baseret på registerdata for 2012. I spørgeskemaundersøgelsen er svarpersonerne dog også blevet spurgt, om de var i beskæftigelse på interviewtidspunktet. Tabel 2.9 viser, hvor stor en andel af svarpersonerne i undersøgelsen, der har svaret henholdsvis "ja" eller "Nej" til at være i beskæftigelse på interviewtidspunktet. Andelen i beskæftigelse er en smule højere i tabel 2.9 end i tabel 2.8, men vi finder samme forskelle på personer med én og to grønlandskfødte forældre.¹⁴

Tabel 2.9 Grønlændere i Danmark fordelt efter, om de har svaret "ja" eller "nej" til at være i beskæftigelse på interviewtidspunktet. Særsilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Er i beskæftigelse:						
Ja	611	59,7	301	32,5	912	46,7
Nej	413	40,3	626	67,5	1,039	53,3
I alt	1.024	100,0	927	100,0	1.951	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 144,82, P-værdi < 0,001.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Af de 47 pct., som har svaret "ja" til at være i beskæftigelse på interviewtidspunktet, mener hele 84 pct., at deres nuværende arbejde svarer til deres uddannelse og kvalifikationer (tabel 2.10). En undersøgelse gennemført i Københavns Kommune viser, at 38 pct. af de etniske minoriteter, som er indvandret fra et ikke-vestligt land, er højere uddannede end nødvendigt i forhold til det job, de varetager (Kleif m.fl., 2012). Sammenlignet hermed er grønlandere altså meget bedre stillet på arbejdsmarkedet.¹⁵ Dette kan muligvis hænge sammen med en bedre mestring af det danske sprog blandt grønlandere i Danmark (afsnit 2.3).

Der er ikke statistisk signifikante forskelle i andelen, som mener, at deres arbejde svarer til deres uddannelse og kvalifikationer, mellem personer med henholdsvis én og to grønlandskfødte forældre (tabel 2.10).

Tabel 2.10 Grønlændere i Danmark fordelt efter, om de har svaret "ja" eller "nej" til, at deres beskæftigelse på interviewtidspunktet svarer til deres uddannelse og kvalifikationer. Særsilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Beskæftigelse svarer til uddannelse og kvalifikationer:						
Ja	521	85,4	245	81,4	766	84,1
Nej	78	12,8	51	16,9	129	14,2
Ved ikke	11	1,8	5	1,7	16	1,8
I alt	610	100,0	301	100,0	911	100,1

Anm.: Chi²-værdi = 2,87, P-værdi = 0,238.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Tabel 2.11 angiver den årlige personindkomst for svarpersonerne i undersøgelsen på baggrund af registerdataoplysninger. Tabel 2.11 viser, at godt 15 pct. af svarpersonerne har en årlig personindkomst under 50.000 kr., mens lige godt en tredjedel har henholdsvis en personindkomst i intervallet 50.000-199.999 kr. (34 pct.) og intervallet 200.000-399.999 kr. (36 pct.). Godt 15 pct. har en personindkomst over 400.000 kr.

Personer med én grønlandskfødt forælder har både en større andel i det laveste indkomstinterval end personer med to grønlandskfødte forældre (19 pct. mod 15 pct.) og en større andel i det højeste indkomstinterval (19 pct. mod 15 pct.) (tabel 2.11). Dette mønster hænger formentlig sammen med, at gruppen af personer med én grønlandskfødt forælder både har en højere andel studerende og en højere andel med en god uddannelse og et godt job end gruppen af personer med to grønlandskfødte forældre (tabel 2.7 og 2.8).

Tabel 2.11 Grønlændere i Danmark fordelt efter personindkomst.¹ Særsilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

Personindkomst	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Op til 50.000 kr.	192	18,6	96	10,2	288	14,6
50.000-199.999 kr.	272	26,4	400	42,6	672	34,1
200.000-399.999 kr.	372	36,1	334	35,6	706	35,9
400.000- kr.	194	18,8	108	11,5	302	15,3
I alt	1.030	99,9	938	99,9	1.968	99,9

Anm.: Chi2-værdi = 78,79, P-værdi < 0,001.

1) Den årlige personindkomst er eksklusiv beregnet lejeværdi af egen bolig og før fradrag af renteudgifter.

Kilde: Egne beregninger på registerdata fra Danmarks Statistik, opgjort for hele året 2011.

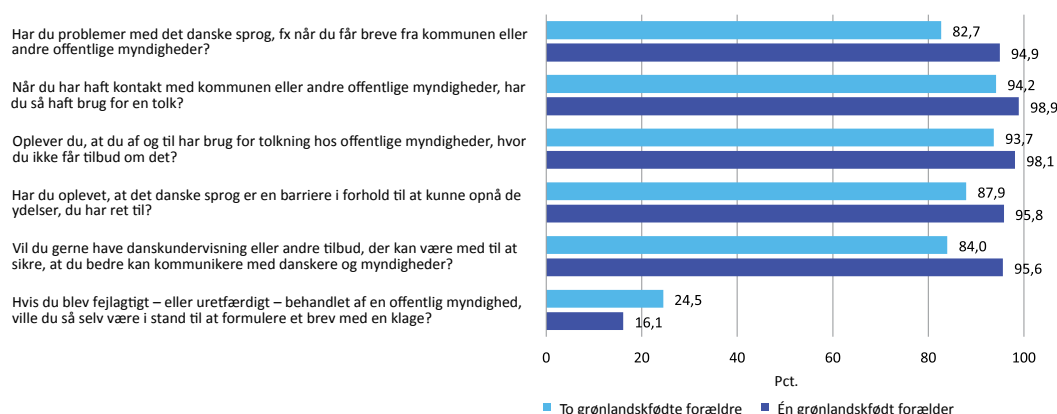
2.3 DANSKKUNDSKABER OG TILHØRSFORHOLD

Langt de fleste grønlandere bosat i Danmark oplever ikke problemer med det danske sprog, når de er i kontakt med de offentlige myndigheder. Personer med to grønlandskfødte forældre oplever dog oftere sprogproblemer end personer med én grønlandskfødt forælder. Dette fremgår af figur 2.1, som viser, hvordan svarpersonerne i spørgeskemaundersøgelsen har svaret på seks spørgsmål omkring oplevede sprogproblemer i kontakten med offentlige myndigheder.

Som et eksempel har 95 pct. af personerne med én grønlandskfødt forælder svaret "nej" til, at de har problemer med det danske sprog, når de modtager breve fra kommunen eller andre offentlige myndigheder, mens 83 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre har svaret "nej" til det samme spørgsmål. Det er dog især formulering af et klagebrev til offentlige myndigheder,

som svarpersonerne mener, de vil have svært ved at håndtere. 25 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre har svaret nej til, at de selv kan formulere sådan et klagebrev, mens det samme gælder 16 pct. af personerne med én grønlandskfødte forælder.

Figur 2.1 Andelen af grønlændere i Danmark, som har svaret "nej" til udvalgte spørgsmål om sprogbarrierer.¹ Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Procent.

1) Personerne har haft mulighed for at svare "ja", "nej" eller "ved ikke". For personer med én grønlandskfødte forælder har 0-2 pct. svaret "ved ikke" på alle de seks spørgsmål. For personer med to grønlandskfødte forældre har 3-5 pct. svaret "ved ikke" på spørgsmålene omkring opnåelse af offentlige ydelser, og om de selv er i stand til at formulere et klagebrev. Under 2 pct. har svaret "ved ikke" på de fire øvrige spørgsmål.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Grønlændere i Danmark oplever i mindre grad barrierer på grund af det danske sprog end etniske minoriteter indvandret fra et ikke-vestligt land. Møller & Tøgeby (1999) viser fx, at mellem 39 og 59 pct. af indvandrerne fra fire ikke-vestlige lande mener, at de ikke selv er i stand til at formulere et klagebrev.

Svarpersonerne i spørgeskemaundersøgelsen har også fået en række spørgsmål, som beskriver deres tilhørsforhold til Grønland og Danmark. Tabel 2.12 viser, om grønlænderne bosat i Danmark mest føler sig danske eller grønlandske. 16 pct. svarer, at de føler sig som danskere, og 15 pct., at de føler sig som grønlændere. For flertallet indgår dog både det danske og grønlandske, når de skal beskrive deres tilhørsforhold: 27 pct. føler sig som danskere med grønlandsk baggrund, 25 pct. føler sig lige meget som grønlændere og danskere, og 16 pct. føler sig som grønlændere med dansk tilknytning.

Tabel 2.12 Grønlændere i Danmark fordelt efter, i hvilken grad de føler sig som danskere eller grønlandere. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

Føler sig som ...	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Dansker	229	22,3	91	9,7	320	16,3
Dansker med grønlandsk baggrund	378	36,8	161	17,2	539	27,4
Grønlænder	48	4,7	238	25,4	286	14,6
Grønlænder med dansk tilknytning	117	11,4	189	20,2	306	15,6
Jeg føler mig lige meget som grønlænder og dansker	238	23,2	245	26,1	483	24,6
Ved ikke	18	1,8	13	1,4	31	1,6
I alt	1.028	100,2	937	100,0	1.965	100,1

Anm.: Chi2-værdi = 286,89, P-værdi < 0,001.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Ikke overraskende er andelen, der føler sig som danskere eller danskere med grønlandsk baggrund, klart større blandt personer med kun én grønlandskfødt forælder (hhv. 22 og 37 pct.) end blandt personer med to grønlandskfødte forældre (hhv. 10 og 17 pct.). Omvendt er andelen, der føler sig som grønlandere, meget større blandt personer med to grønlandskfødte forældre (25 pct.) end blandt personer med én grønlandskfødt forælder (5. pct.) (tabel 2.12).

Omkring halvdelen af grønlønderne bosat i Danmark mener ikke, at deres udseende har betydning for, om de mest føler sig som danskere eller grønlønder, mens 16 pct. mener, det har meget eller rigtig meget betydning (tabel 2.13). Udseendet har en lidt større betydning for personer med to grønlandske forældre end for personer med kun én grønlandskfødt forælder.

Tabel 2.13 Grønlændere i Danmark fordelt efter, om de mener, at deres udseende betyder noget for, om de mest føler sig som danskere eller grønlandere. Særsilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

Betydning af udseende	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Intet	546	53,1	461	49,2	1.007	51,2
Lidt	328	31,9	246	26,3	574	29,2
Meget	100	9,7	126	13,4	226	11,5
Rigtig meget	36	3,5	58	6,2	94	4,8
Ved ikke	19	1,8	46	4,9	65	3,3
I alt	1.029	100,0	937	100,0	1.966	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 34,01, P-værdi < 0,001.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Svarpersonerne i spørgeskemaundersøgelsen, der har børn, er også blevet spurgt om, hvor vigtigt det er, at deres børn føler sig som en del af det danske samfund (tabel 2.14), og hvor vigtigt det er, at deres børn føler sig knyttet til det land, deres familie kommer fra (tabel 2.15). For personer med to grønlandskfødte forældre vil landet, deres familie kommer fra, være Grønland, mens det ikke er klart, hvilket land personer med én grønlandskfødt forælder tænker på i denne forbindelse.

87 pct. af grønlanderne bosat i Danmark mener, at det er vigtigt eller meget vigtigt, at deres børn føler sig som en del af det danske samfund, mens 73 pct. mener, at det er vigtigt eller meget vigtigt, at deres børn føler sig knyttet til det land, deres familie kommer fra. Personer med én grønlandskfødt forælder lægger lidt mere vægt på, at deres børn skal føle sig som en del af det danske samfund, end personer med to grønlandskfødte forældre, mens personer med to grønlandskfødte forældre omvendt lægger mere vægt på, at deres børn skal føle sig knyttet til det land, deres familie kommer fra.

Tabel 2.14 Grønlændere i Danmark, som har børn, fordelt efter, hvor vigtigt de synes det er, at deres børn føler sig som en del af det danske samfund. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Børns følelse af tilknytning til dansk samfund						
Meget vigtigt	367	55,9	362	49,7	729	52,6
Vigtigt	210	32,0	261	35,8	471	34,0
Ikke vigtigt	50	7,6	55	7,5	105	7,6
Slet ikke vigtigt	15	2,3	23	3,2	38	2,7
Ved ikke	14	2,1	28	3,8	42	3,0
I alt	656	100,0	729	100,0	1.385	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 8,32, P-værdi < 0,081.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Tabel 2.15 Grønlændere i Danmark, som har børn, fordelt efter, hvor vigtigt de synes det er, at deres børn føler sig knyttet til det land, deres familie kommer fra. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Børns følelse af tilknytning til det land, de kommer fra						
Meget vigtigt	184	28,2	295	40,4	479	34,6
Vigtigt	256	39,2	281	38,5	537	38,8
Ikke vigtigt	158	24,2	106	14,5	264	19,1
Slet ikke vigtigt	44	6,7	23	3,2	67	4,8
Ved ikke	11	1,7	25	3,4	36	2,6
I alt	653	100,0	730	100,0	1.383	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 45,01, P-værdi < 0,001.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Tabel 2.16 og 2.17 viser, hvorvidt grønlanderne i undersøgelsen er medlem af en grønlandsk forening, og hvorvidt de benytter sig af tilbuddene i de grønlandske huse, som der findes fire af i Danmark (København, Aarhus, Odense og Aalborg). Dette giver et indblik i, om grønlanderne er en del af det grønlandske miljø i Danmark.

Andelen, som er medlem af en grønlandsk forening, er 18 pct. Denne andel er markant større blandt personer med to grønlandskfødte forældre (25 pct.) end blandt personer med kun én grønlandskfødt forælder (11 pct.). Andelen, som benytter sig af de grønlandske huse, er 30 pct. Ligesom tilfældet er med medlemskab af en grønlandsk forening, benytter en markant større andel af personer med to grønlandskfødte forældre (37 pct.) sig af tilbuddene i de grønlandske huse set i forhold til personer med kun én grønlandskfødt forælder (24 pct.) (tabel 2.16 og 2.17).

Da der kun findes et grønlandsk hus i de fire største danske byer, har mange af svarpersonerne i undersøgelsen langt til et grønlandsk hus. Det viser sig da også, at 38 pct. af dem, som benytter sig af de grønlandske huse, er bosiddende i en af de fem største kommuner (hvoraf fire har et grønlandsk hus), mens det samme gælder 26 pct. af dem, som er bosiddende uden for de fem største kommuner (ikke vist i tabel). Det er endvidere i høj grad de samme personer, der er medlem af en grønlandsk forening, og som benytter sig af de grønlandske huse. To tredjedele af de personer, som er medlem af en grønlandsk forening, benytter sig af tilbud i de grønlandske huse, og omkring 80 pct. af dem, som ikke er medlem af en grønlandsk forening, benytter sig ikke af tilbud i de grønlandske huse (ikke vist i tabel).

Tabel 2.16 Grønlændere i Danmark fordelt efter medlemskab af en grønlandsk forening. Særsomt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Medlem af grøn- landsk forening						
Ja	109	10,6	238	25,5	347	17,7
Nej	903	87,8	675	72,3	1.578	80,4
Ved ikke	16	1,6	21	2,2	37	1,9
I alt	1.028	100,0	934	100,0	1.962	100,0

Anm.: Chi2-værdi = 77,25, P-værdi < 0,001.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Tabel 2.17 Grønlændere i Danmark fordelt efter benyttelse af grønlandske huse. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Benytter grønlandsk hus						
Ja	242	23,5	347	37,2	589	30,0
Nej	774	75,2	579	62,0	1.353	68,9
Ved ikke	13	1,3	8	0,9	21	1,1
I alt	1.029	100,0	934	100,1	1.963	100,0

Anm.: Chi2-værdi = 43,52, P-værdi < 0,001.

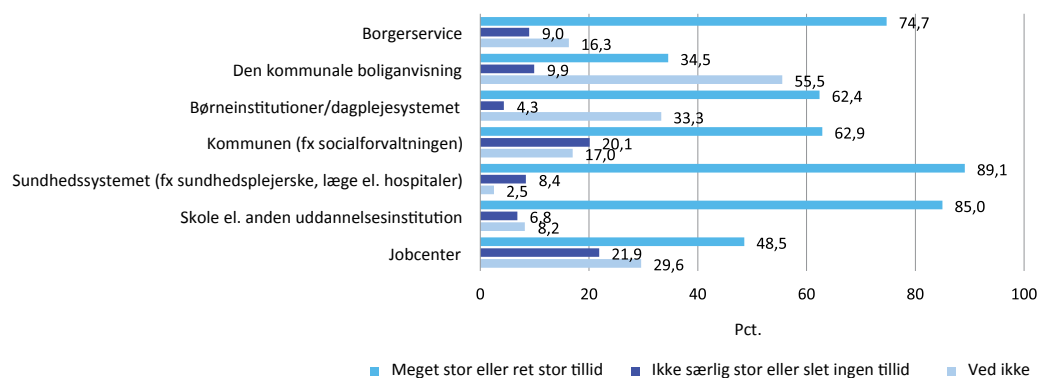
Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

2.4 SOCIAL TILLID

Til sidst vil vi vise, hvor stor tillid grønlanderne i undersøgelsen har til en række offentlige myndigheder og institutioner. Dette er vist for personer med én grønlandskfødt forælder i figur 2.2 og for personer med to grønlandsfødte forældre i figur 2.3. Andelen, som har svaret "ved ikke", svinger en del, men er generelt høj. Fx har over 50 pct. svaret "ved ikke" på spørgsmålet om tilliden til den kommunale boliganvisning, og 33-43 pct. har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om tilliden til børneinstitutioner/dagplejesystemet, hvilket sandsynligvis hænger sammen med, at det langt fra er alle svarpersonerne i undersøgelsen, som har været i berøring med denne del af det offentlige system. De fleste har formentlig været i kontakt med sundhedssystemet, og det er da også under 10 pct., som har svaret "ved ikke" på spørgsmålet omkring tillid til sundhedssystemet.

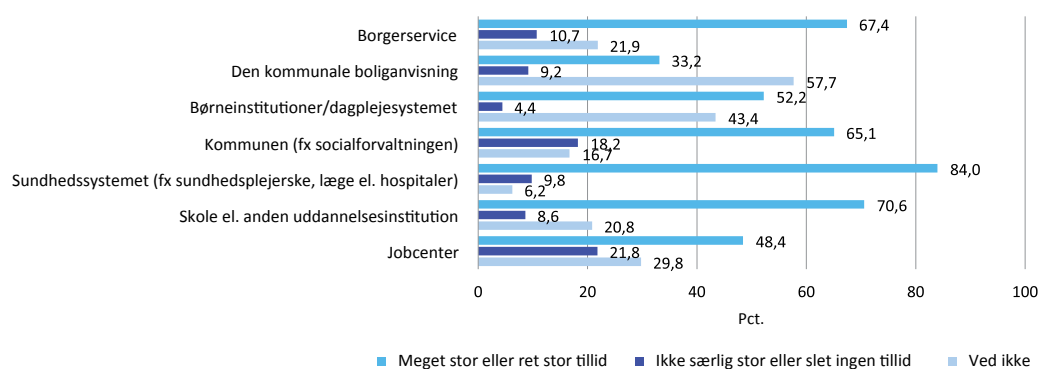
Togeby (2003) viser, at grønlandere har en langt større andel "ved ikke"-svar på spørgsmål omkring tillid end både etniske danskere og etniske minoriteter, som er indvandret til Danmark fra et ikke-vestligt land. Dette tyder på, at grønlandere er mindre tilbøjelige til at udtrykke deres mening om danske myndigheder og institutioner end indvandrere, selv om grønlandere i gennemsnit har opholdt sig flere år i Danmark end indvandrere.

Figur 2.2 Grønlændere i Danmark med én grønlandskfødt forælder fordelt efter, hvor stor tillid de har til forskellige offentlige myndigheder/institutioner. Procent.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Figur 2.3 Grønlændere i Danmark med to grønlandskfødte forældre fordelt efter, hvor stor tillid de har til forskellige offentlige myndigheder/institutioner. Særskilt for myndighed/institution. Procent.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Figur 2.2 og 2.3 viser, at en klart større andel af grønlænderne bosat i Danmark har "meget stor" eller "ret stor" tillid til de offentlige myndigheder og institutioner end andelen, der har "ikke særlig stor" eller "slet ingen" tillid. Det er særligt skole- og sundhedsvæsenet, hvor andelen med "meget stor" eller "ret stor" tillid er meget større end andelen med "ikke særlig stor" eller "slet ingen" tillid. Personer med én grønlandskfødt forælder nærer lidt større tillid til de offentlige myndigheder og institutioner end personer med to grønlandskfødte forældre.

Det er svært at finde sammenlignelige tal med figur 2.2 og 2.3 i eksisterende undersøgelser af etniske danskere og andre etniske minoritetsgrupper, da tidligere undersøgelser, der fokuserer på social tillid, ofte har anvendt lidt andre svarkategorier eller fokuseret på andre offentlige myndigheder og institutioner. En sammenligning med Møller & Togeby (1999; 2002; 2003) tyder dog på, at den sociale tillid til offentlige myndigheder og institutioner blandt grønlændere i Danmark er lidt større i 2013 end i 2002. Togeby (2003) viser, at tendensen i 2001 var, at en mindre andel af grønlændere end af etniske danskere og etniske minoriteter indvandret fra et ikke-vestligt land havde "meget stor" eller "ret stor" tillid, men også at en mindre andel af grønlænderne havde "ikke-særlig stor" eller "slet ingen". Til gengæld svarede grønlænderne som nævnt tidligere oftere "ved ikke".

2.5 OPSAMLING

I dette kapitel har vi beskrevet, hvordan de grønlændere bosat i Danmark, som indgår i spørgeskemaundersøgelsen, er fordelt på en række baggrunds-karakteristika. I spørgeskemaundersøgelsen indgår personer, som er 16 år eller ældre, er født i Grønland, har mindst én forælder, der er født i Grønland og er bosiddende i Danmark på interviewtidspunktet. Det fremgår blandt andet, at personer med en og to grønlandskfødte forældre adskiller sig på en række faktorer: demografiske og socioøkonomiske samt med hensyn til dansk kundskaber og tilhørsforhold. Det er faktorer, som vi forventer påvirker i hvilket omfang, de oplever stigmatisering og diskrimination i det danske samfund.

Der er en overvægt af kvinder blandt grønlændere bosat i Danmark. Dette gælder især for personer med to grønlandskfødte forældre, hvor andelen af kvinder er 75 pct., mens andelen af kvinder er 55 pct. for personer med én grønlandskfødt forælder. Med hensyn til alder adskiller grønlænderne i Danmark sig især fra hele befolkningen ved at have en større andel af 50-64-årige og en mindre andel, som er 65 år eller ældre. Personer, som har to grønlandskfødte forældre, er i gennemsnit markant ældre end personer, som har én grønlandskfødt forælder. Fx er knap 57 pct. af personer med to grønlandskfødte forældre 50 år eller ældre, mens det samme kun gælder 24 pct. af personer med én grønlandskfødt forælder.

Omkring 50 pct. af grønlænderne i Danmark har opholdt sig 20 år eller mere i Danmark. Personer med én grønlandskfødt forælder har generelt opholdt sig længere tid i Danmark end personer med to grønlandskfødte forældre. Fx har 18 pct. af personer med to grønlandskfødte forældre opholdt sig i Danmark i mindre end 5 år, mens det samme er tilfældet for 9 pct. af personer med én grønlandskfødt forælder. Sammenholder man fordelingerne på alder og opholdstid kan man slutte, at personer med to grønlandskfødte forældre har været væsentligt ældre ved flytningen til Danmark end personer med én grønlandskfødt forælder.

Grønlændere er bosat i alle fem regioner i Danmark, men er i forhold til den samlede befolkning overrepræsenteret i Region Syddanmark og Region Nordjylland. Personer med én grønlandskfødt forælder ligner mere befolkningen som helhed med hensyn til fordeling på regioner, end personer med to grønlandskfødte forældre. Fx bor 18 pct. af personer med to grønlandskfødte forældre og 15 pct. af personer med én grønlandskfødt forælder i Nordjylland, mod 10 pct. i befolkningen som helhed. Grønlændere er endvidere overrepræsenteret i bykommunerne (København, Aarhus, Aalborg, Odense og Esbjerg Kommune). 67 pct. af grønlænderne i Danmark bor i en storbykommune, mens det samme gælder for 25 pct. af den samlede befolkning i Danmark. Her er der ikke forskel på personer med én og to grønlandskfødte forældre.

Andelen i beskæftigelse er lavere blandt grønlændere end blandt den samlede befolkning i Danmark. Blandt grønlændere er 42 pct. i beskæftigelse mod 54 pct. i hele befolkningen. Personer med én grønlandsk forælder er oftere i beskæftigelse eller studerende end personer med to grønlandskfødte forældre (70 pct. mod 38 pct.). Til gengæld er personer med to grønlandskfødte forældre langt oftere på førtidspension, arbejdsløse, modtagere af dagpenge- eller kontanthjælp, på folkepension eller efterløn end personer med én grønlandskfødt forælder (46 pct. mod 18 pct.).

Langt de fleste grønlændere bosat i Danmark oplever ikke problemer med det danske sprog, når de er i kontakt med de offentlige myndigheder. Personer med to grønlandskfødte forældre oplever dog oftere sprogproblemer end personer med én grønlandskfødt forælder. Det er særligt formulering af et klagebrev til offentlige myndigheder, som svarpersonerne mener, de vil have svært ved at håndtere. 25 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre har svaret nej til, at de selv kan formulere sådan et klagebrev, mens det samme gælder 16 pct. af personerne med én grønlandskfødt forælder. Endvidere har personer med én grønlandsk forælder et højere uddannelsesniveau end personer med to grønlandskfødte forældre. Så alt i alt tyder undersøgelsen på, at personer med to grønlandske forældre har færre ressourcer i form af uddannelse og dansksproglige kompetencer end personer med én grønlandskfødt forælder.

16 pct. af grønlænderne bosat i Danmark føler sig som danskere, og 15 pct. føler sig som grønlændere. For flertallet indgår dog både det danske og grønlandske, når de beskriver, hvilket land de føler et tilhørsforhold til. Andelen, der føler sig som danskere eller danskere med grønlandsk baggrund, er klart større blandt personer med én grønlandskfødt forælder end blandt personer med to grønlandskfødte forældre. Omvendt er andelen, der føler sig som grønlændere, meget større blandt personer med to grønlandskfødte forældre. Andelen blandt grønlændere i Danmark, som er medlem af en grønlandsk forening, er 18 pct., mens andelen, som benytter sig af de grønlandske huse, er 30 pct. Personer med to grønlandskfødte forældre er oftere medlem af en grønlandsk forening og

benytter sig oftere af de grønlandske huse end personer med én grønlandskfødt forælder. Så omkring tilknytning kan vi samlet sige, at personer med to grønlandske fødte forældre (ikke overraskende) føler sig mere tilknyttet Grønland og deltager mere aktivt i det grønlandske miljø i Danmark end personer med én grønlandskfødt forælder.

KAPITEL 3

OPLEVET STIGMATISERING OG DISKRIMINATION

I dette kapitel beskriver vi dels omfanget af og forskellige aspekter af oplevet stigmatisering og diskrimination blandt grønlændere i Danmark. Dels beskriver vi (ved brug af regressionsanalyser) sammenhængen mellem oplevet stigmatisering og baggrundskaraktistika og mellem oplevet diskrimination og baggrundskaraktistika.

3.1 OPLEVET STIGMATISERING BLANDT GRØNLÆNDERE I DANMARK

Ud over at spørge direkte til oplevelser af stigmatisering, er der i spørgeskemaundersøgelsen også spurgt til oplevelser af anerkendelse og oplevelser af danskernes indstilling til grønlændere, fx om danskerne er fordomsfulde over for grønlændere. Fordomme og negative stereotyper er et element i stigmatisering (se kapitel 1), og det samme kan manglende anerkendelse være.

En fjerdedel af grønlænderne i undersøgelsen oplever, at myndighederne kun i ringe grad eller slet ikke anerkender den indsats, som borgere med grønlandsk baggrund yder i det danske samfund, mens halvdelen i høj grad eller i nogen grad oplever, at myndighederne i Danmark anerkender denne indsats. Den sidste fjerdedel har svaret "ved ikke" til spørgsmålet om anerkendelse (tabel 3.1).

Personer med to grønlandskfødte forældre oplever i højere grad anerkendelse fra danske myndigheder end personer med én grønlandskfødt forælder: 54 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre oplever i høj eller i nogen grad anerkendelse fra danske myndigheder, mens det samme kun gælder for 47 pct. af personerne med én grønlandskfødt forælder.

Tabel 3.1 Grønlændere i Danmark fordelt efter, i hvor høj grad de føler, at myndighederne i Danmark anerkender den indsats, som borgerne med grønlandsk baggrund yder i samfundet. Særskilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Oplever anerkendelse fra myndigheder:						
I høj grad	164	16,0	200	21,6	364	18,7
I nogen grad	315	30,8	303	32,8	618	31,8
I ringe grad	200	19,6	144	15,6	344	17,7
Slet ikke	75	7,3	57	6,2	132	6,8
Ved ikke	268	26,2	220	23,8	488	25,1
I alt	1.022	99,9	924	100,0	1.946	100,1

Anm.: Chi2-værdi = 15,19, P-værdi = 0,004.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

I en undersøgelse om medborgerskab, som har fokus på etniske minoriteter med baggrund i et ikke-vestligt land, er oplevelsen af anerkendelse også inddraget. Der er dog anvendt et lidt bredere spørgsmål, som går generelt på anerkendelse af den indsats, som borgere med indvandrerbaggrund yder i samfundet. Resultaterne herfra er vist i tabel 3.2. Etniske minoriteter med ikke-vestlig baggrund føler sig i lidt mindre grad generelt anerkendt, end grønlandere føler sig anerkendt af offentlige myndigheder. Mere interessant er dog, at efterkommere, som jo er født i Danmark, og derfor sammenlignet med indvandrere har en stærkere tilknytning til Danmark og også bedre forudsætninger for at klare sig godt i fx uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, i mindre grad end indvandrere oplever at blive anerkendt. Det er parallelt til, at vi finder, at personer med én grønlandskfødt forælder oplever mindre anerkendelse end personer med to grønlandskfødte forældre, hvilket umiddelbart synes at stemme overens med teorien om relativ deprivation.

Tabel 3.2 Indvandrere og efterkommere i Danmark fordelt efter, i hvor høj grad de føler, at den indsats, som borgerne med indvandrerbaggrund yder i samfundet, anerkendes. Særsilt for indvandrere og efterkommere. Procent.

Oplever anerkendelse i samfundet:	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere og efterkommere
I høj grad	12	10	12
I nogen grad	40	42	41
I ringe grad	22	31	23
Slet ikke	5	4	5
Ved ikke	20	13	19
I alt, procent	99	100	100
I alt, personer	3.566	3.064	502

Kilde: Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (2011).

Når det drejer sig om indstillingen over for grønlandere i Danmark blandt danskerne mere generelt, mener hele 44 pct. af grønlanderne i undersøgelsen, at denne er fordomsfuld (tabel 3.3). Godt 1 pct. mener, at indstillingen blandt de fleste danskere ligefrem er fjendtlig. Andelen, som mener, at den generelle indstilling er venlig, interesseret eller neutral, er indbyrdes nogenlunde lige store: mellem 16 pct. og 18 pct. Det er særligt blandt personer med kun én grønlandskfødt forælder, at indstillingen opleves som fordomsfuld (55 pct.), mens dette i mindre grad gør sig gældende blandt personer med to grønlandskfødte forældre (33 pct.).

Tabel 3.3 Grønlandere i Danmark fordelt efter, hvordan de synes, indstillingen til grønlandere i Danmark er blandt de fleste danskere. Særsilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

Oplevelse af de fleste danskere indstilling:	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Venlig	121	11,8	210	22,7	331	17,0
Interesseret	135	13,2	172	18,6	307	15,8
Neutral	167	16,3	175	18,9	342	17,6
Fordomsfuld	558	54,6	305	33,0	863	44,3
Fjendtlig	10	1,0	15	1,6	25	1,3
Ved ikke	31	3,0	47	5,1	78	4,0
I alt	1.022	100,0	924	100,0	1.946	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 102,35, P-værdi < 0,000.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Grønlænderne i undersøgelsen er også blevet spurgt, hvorvidt de mener, at grønlandere som gruppe er stigmatiseret i Danmark (tabel 3.4). Lidt over halvdelen (53 pct.) mener, at grønlandere som gruppe er stigmatiseret, mens en noget mindre andel (29 pct.) ikke mener dette. Der er endvidere hele 19 pct. af grønlanderne, som har svaret "ved ikke" på dette spørgsmål, og som dermed ikke har nogen klar opfattelse af, om grønlandere som gruppe er stigmatiseret i Danmark. Dette kan indikere, at stigmatisering er et vanskeligt begreb, som heller ikke alle dem, der har besvaret spørgsmålet, nødvendigvis har haft en klar opfattelse af, hvad betyder.

Igen er der forskel på personer med en og to grønlandskfødte forældre. En noget større andel af personerne med én grønlandskfødt forælder (58 pct.) end af personerne med to grønlandskfødte forældre (46 pct.) mener, at grønlandere som gruppe er stigmatiseret i Danmark. Det skal dog også bemærkes, at en større andel har svaret "ved ikke" til spørgsmålet, om grønlandere som gruppe er stigmatiseret blandt personer med to grønlandskfødte forældre end blandt personer med én grønlandskfødt forælder (23 pct. mod 16 pct.).

Tabel 3.4 Grønlændere i Danmark fordelt efter, om de synes, at grønlandere som gruppe er stigmatiseret i Danmark. Særsilt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Synes, at grøn- lændere er stigmatiserede:						
Ja	595	58,2	427	46,2	1.022	52,5
Nej	266	26,0	289	31,3	555	28,5
Ved ikke	161	15,8	208	22,5	369	19,0
I alt	1.022	100,0	924	100,0	1.946	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 29,70, P-værdi < 0,000.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

I forlængelse heraf oplever hovedparten af grønlanderne i undersøgelsen (59 pct.), at socialt udsatte grønlandere er mere udsat for forskelsbehandling og diskrimination end socialt bedre stillede grønlandere, mens en langt mindre andel (15 pct.) svarer, at de ikke oplever, at dette er tilfældet. Hele 27 pct. svarer "ved ikke" hertil (tabel 3.5).

Tabel 3.5 Grønlændere i Danmark fordelt efter, om de oplever, at socialt udsatte grønlandere er mere udsat for forskelsbehandling og diskrimination. Særsomt for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

	Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Oplever forskelsbehandling af socialt udsatte grønlandere:						
Ja	656	64,2	488	52,6	1.144	58,7
Nej	114	11,2	171	18,4	285	14,6
Ved ikke	252	24,7	268	28,9	520	26,7
I alt	1.022	100,0	927	100,0	1.949	100,0

Anm.: Chi²-værdi = 32,01, P-værdi < 0,000.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Endelig viser tabel 3.6, hvordan grønlanderne i undersøgelsen forholder sig til spørgsmålet om, hvorvidt de personligt føler sig stigmatiseret i det danske samfund. Selv om en forholdsvis stor andel mener, at grønlandere som gruppe er stigmatiseret i Danmark (tabel 3.4), er det kun 15 pct. af grønlanderne, der oplever, at de personligt føler sig stigmatiserede i det danske samfund. Hele 77 pct. har således omvendt svaret, at de ikke føler sig stigmatiserede på et personligt plan. Disse andele dækker over mindre forskelle i andelen, der oplever/ikke oplever sig personligt stigmatiseret, mellem henholdsvis personer med én eller to grønlandskfødte forældre. Forskellene er dog store nok til at være statistisk signifikante. En større andel af personerne med to grønlandskfødte forældre (17 pct.) føler sig personligt stigmatiserede set i forhold til andelen blandt personerne med én grønlandskfødt forælder (14 pct.). Dette står således i modsætning til oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering, hvor det som nævnt er personerne med én grønlandskfødt forælder, der i størst omfang indikerer, at grønlandere som gruppe er udsat for stigmatisering i Danmark.

Tabel 3.6 Grønlændere i Danmark fordelt efter, om de personligt oplever sig selv som stigmatiserede i samfundet. Særså for personer med én og to forældre født i Grønland. Antal og procent.

		Én forælder født i Grønland		Begge forældre født i Grønland		I alt	
Oplever sig personligt stigmatiseret:		Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Ja		138	13,5	158	17,1	296	15,2
Nej		816	79,8	691	74,7	1.507	77,4
Ved ikke		68	6,7	76	8,2	144	7,4
I alt		1.022	100,0	925	100,0	1.947	100,0

Anm.: χ^2 -værdi = 7,35, P-værdi = 0,025.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

3.2 OPLEVET DISKRIMINATION BLANDT GRØNLÆNDERE I DANMARK

Oplevet diskrimination i mødet med offentlige myndigheder og institutioner

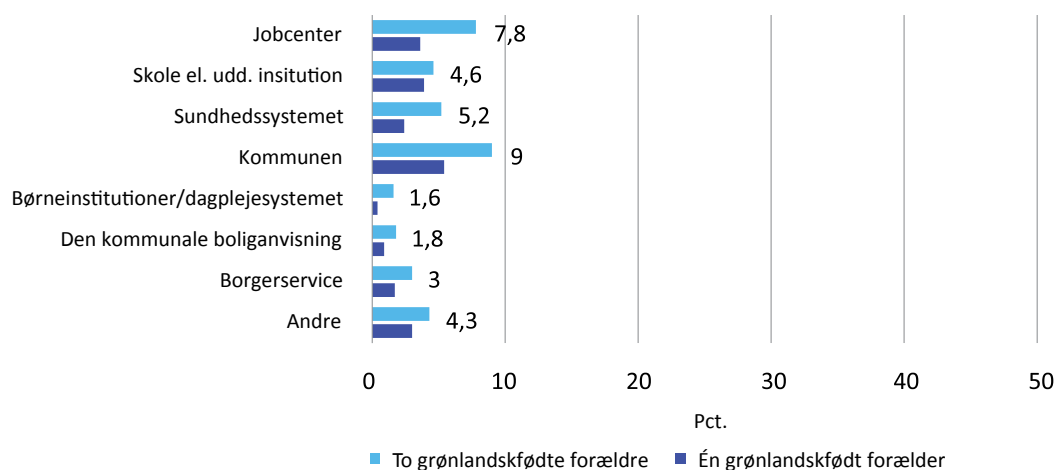
I dette afsnit ser vi først på andelen af grønlandere, som har oplevet modvilje eller fjendtlighed i kontakt med det offentlige. Dette er vist i figur 3.1. Personer med to grønlandskfødte forældre oplever i højere grad modvilje og fjendtlighed fra offentlige myndigheder og institutioner end personer med én grønlandskfødt forælder. Forskellen på de to grupper er især store for jobcenteret og kommunen som helhed. "Kommunen" omfatter de fleste af de offentlige myndigheder og institutioner, som er vist i figuren, men grønlanderne har formentlig især tænkt på kommunale myndigheder, og ikke institutioner som skoler og børnehaver.

En forudsætning for at opleve modvilje eller fjendtlighed fra en myndighed er, at man har været i kontakt med denne myndighed. Personer med to grønlandskfødte forældre modtager oftere dagpenge, kontanthjælp og førtidspension (se kapitel 2), og har derfor uden tvivl oftere været i kontakt med jobcenteret og kommunen end personer med én grønlandskfødt forælder, og det kan være med til at forklare de store forskelle i andelen i de to grupper, der har oplevet modvilje og fjendtlighed i kontakt med jobcenter og kommune. Dette er dog nok ikke hele forklaringen, da en større andel af personer med to grønlandskfødte forældre end af personer med én grønlandskfødt forælder jo oplever modvilje og fjendtlighed i kontakten med alle de udvalgte myndigheder og institutioner.

Møller & Tøgeby (1999) viser nogle tilsvarende tal for indvandrere fra Bosnien, Somalia, Libanon og Tyrkiet. Disse tal er vist i tabel 3.7. Der er store forskelle på de fire indvandrergupper, men generelt har en større andel af indvandrere fra de fire lande oplevet modvilje og fjendtlighed fra offentlige myndigheder og

institutioner end grønlændere i Danmark. Det er i forbindelse med tolkningen af tallene i figur 3.1 og tabel 3.7 vigtigt at være opmærksom på, at dårlige oplevelser med myndigheder ikke uden videre kan tolkes som diskrimination. Også etniske danskere kan opleve modvilje og fjendtlighed fra offentlige myndigheder. Grønlænderne og indvandrerne, hvis besvarelser indgår i figur 3.1 og tabel 3.7, er heller ikke blevet spurgt om, hvorvidt de mener, at modviljen og fjendtligheden, de har oplevet, skyldes deres etniske minoritetsbaggrund. Men en sammenligning af figur 3.1 og tabel 3.7 tyder på, at grønlændere oplever mindre modvilje og fjendtlighed i kontakten med det offentlige end etniske minoriteter indvandret fra ikke-vestlige lande.

Figur 3.1. Andelen af grønlændere i Danmark, som har oplevet modvilje eller fjendtlighed ved kontakt med offentlige myndigheder og institutioner. Særskilt for myndighed/institution og for personer med én og to forældre født i Grønland. Procent.

Anm.: Antal svarpersoner: hhv. 1.026 og 931.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Tabel 3.7 Andelen af indvandrere, som har oplevet modvilje eller fjendtlighed ved kontakt med udvalgte offentlige myndigheder og institutioner. Særsomt for indvandrere fra Bosnien, Somalia, Libanon og Tyrkiet. Procent.

Har oplevet modvilje eller fjendtlighed fra:	Bosnien	Somalia	Libanon	Tyrkiet
Arbejdsformidling	2	22	12	12
Skole eller uddannelsesinstitution	8	26	12	17
Kommunen	14	38	24	19
Sundhedssystemet	12	16	13	15
I alt, antal	342	226	279	285

Kilde: Møller og Togeby (1999).

I den resterende del af dette afsnit undersøger vi følgende aspekter af oplevet diskrimination som følge af grønlandsk baggrund i mødet med offentlige myndigheder og institutioner:

1. at være blevet nægtet adgang til offentlige steder inden for det seneste år, hvor andre fik adgang
2. at have fået afslag på ansøgning om en offentlig ydelse inden for det seneste år
3. at have fået dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor inden for det seneste år
4. at være blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige (det vil sige af personalet) inden for det seneste år.

Hovedresultaterne fremgår af figur 3.2 og 3.3, som fx viser andelen, der er blevet nægtet adgang til offentlige steder og andelen, som mener, de er blevet nægtet adgang som følge af deres grønlandske baggrund. Det er det sidste, vi betegner som oplevet diskrimination som følge af grønlandsk baggrund. Figur 3.2 viser oplevet diskrimination blandt personer med én grønlandskfødt forælder, mens figur 3.3 viser det samme for personer med to grønlandskfødte forældre.

Kun ganske få har oplevet at blive nægtet adgang til offentlige steder, hvor andre fik adgang. Blandt personerne med én grønlandskfødt forælder har 2 pct. oplevet dette, mens det samme gælder 4 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre. For personer, der er blevet nægtet adgang til offentlige steder, mener 1 pct. af personerne med én grønlandskfødt forælder og 2 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre, at det er en følge af deres grønlandske baggrund, hvilket svarer til, at godt halvdelen af grønlænderne, som er blevet nægtet adgang til offentlige steder, mener, at det er en følge af deres grønlandskfødte baggrund.

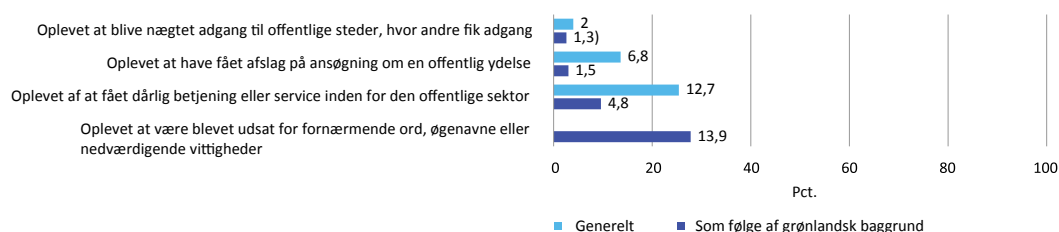
Der er flere, som har oplevet at få afslag på offentlige ydelser: 7 pct. af personerne med én grønlandskfødt forælder og 12 pct. af personerne med to grønlandskfødte forældre har fået afslag på en offentlig ydelse inden for det seneste år. Der er 2-3 pct., som mener, at de har fået afslag på en offentlig ydelse som følge af deres grønlandske baggrund, hvilket svarer til, at mellem en femtedel og fjerdedel af grønlænderne, som har fået afslag på en offentlig ydelse, mener, at afslaget er en følge af deres grønlandske baggrund.

13-16 pct. har oplevet at få dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor. For personer med to grønlandskfødte forældre er det over halvdelen af dem, som har oplevet dårlig betjening og service, som mener, det er en følge af deres grønlandske baggrund (svarende til 10 pct. af alle grønlænderne i undersøgelsen), mens det for personer med én grønlandskfødt forælder er mindre end halvdelen, som mener, at den dårlige service og betjening er en følge af deres grønlandske baggrund (svarende til 5 pct. af alle grønlænderne i undersøgelsen).

Endelig viser figur 3.2 og 3.3, at 14-15 pct. af grønlænderne i undersøgelsen inden for det seneste år har oplevet at blive udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige (det vil sige af personalet) som følge af deres grønlandske baggrund.

Blandt personer med to grønlandskfødte forældre har 20 pct. oplevet mindst én af de fire diskriminationsformer, mens det blandt personer med én grønlandskfødt forælder er 16 pct., som har oplevet mindst én af de fire diskriminationsformer.

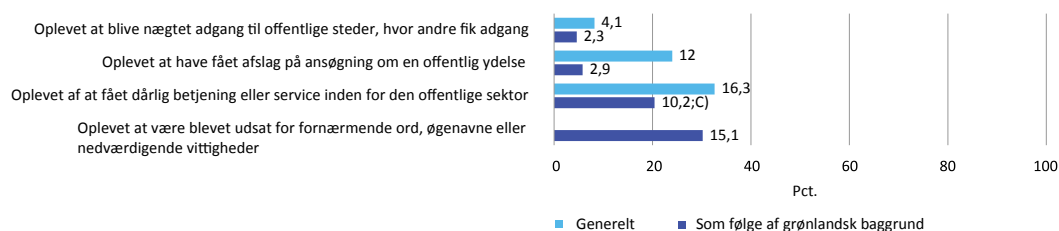
Figur 3.2 Andelen af grønlændere i Danmark med én grønlandskfødt forælder, som i mødet med det offentlige har oplevet at være blevet nægtet adgang, afslag på ydelser, dårlig betjening eller service eller har været udsat for fornærmende ord, samt andelen, som mener, de har oplevet dette som følge af deres grønlandske baggrund. Procent.

Anm.: Antal svarpersoner: hhv. 1.025, 1.003, 1.016 og 1.018.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Figur 3.3 Andelen af grønlændere i Danmark med to grønlandskfødte forældre, som i mødet med det offentlige har oplevet at være blevet nægtet adgang, afslag på ydelser, dårlig betjening eller service eller har været udsat for fornærmende ord, samt andelen, som mener, de har oplevet dette som følge af deres grønlandske baggrund. Procent.

Anm.: Antal svarpersoner: hhv. 924, 909, 909 og 913.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

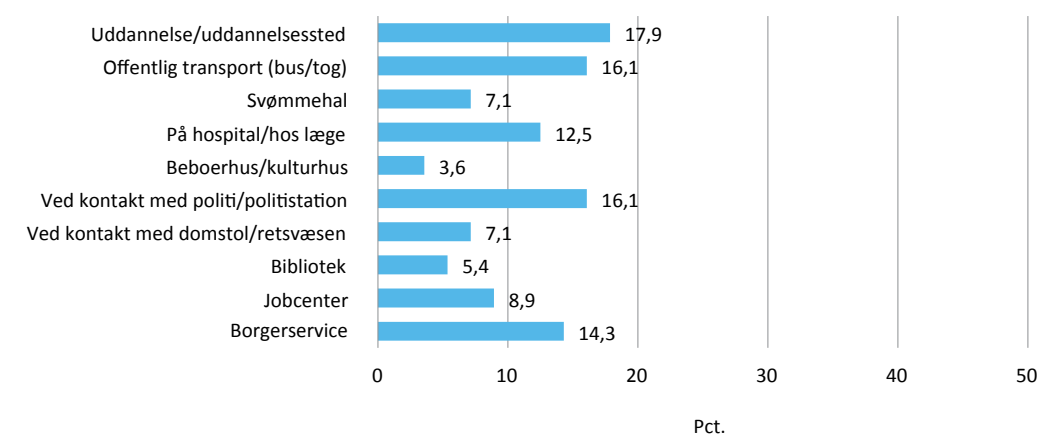
Samlet kan man sige, at personer med én grønlandskfødt forælder oplever mindre diskrimination i mødet med det offentlige som følge af deres grønlandske baggrund end personer med to grønlandskfødte forældre (forskellene er statistisk signifikante).

Tidligere undersøgelser af oplevet diskrimination blandt etniske minoriteter viser, at andelen, der oplever diskrimination inden for en etnisk minoritetsgruppe (fx blandt personer med baggrund i et ikke-vestligt land), varierer, alt efter hvilken kontekst, der er spurgt til, fx om det er i forbindelse med adgang til et diskotek, på arbejdsmarkedet eller i sundhedssystemet. Konteksten er også afgørende for, om det fx er indvandrere eller efterkommere, der oplever mest diskrimination (Møller & Tøgeby, 1999; Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, 2007; 2011). Derfor er det også svært at sammenligne tallene i figur 3.2 og 3.3 med tidligere undersøgelser, da disse undersøgelser ikke indeholder de samme spørgsmål omkring oplevet diskrimination. Tøgeby (2002) viser dog, at grønlændere i langt mindre omfang end etniske minoriteter, der er indvandret fra Tyrkiet, oplever diskrimination på diskoteker, i forretninger og i kontakten med personalet i offentlige transportmidler. Sammenholdt med sammenligningen af oplevelsen af modvilje og fjendtlighed i kontakten med det offentlige (figur 3.1 og tabel 3.7) tyder dette på, at grønlænderne i Danmark i mindre omfang oplever diskrimination på grund af deres etnicitet end etniske minoriteter, som er indvandret fra et ikke-vestligt land.

De personer, som har svaret, at de er blevet nægtet adgang til offentlige steder i det seneste år, hvor andre fik adgang, er blevet spurgt om, hvilke offentlige steder, de er blevet nægtet adgang til, antallet af forskellige offentlige steder, de

er blevet nægtet adgang til, og hvor mange gange de er blevet nægtet adgang til et offentligt sted inden for det seneste år. Der er ikke ved disse spørgsmål skelnet mellem, om de mener, de er blevet nægtet adgang som følge af deres grønlandske baggrund eller af andre årsager. Personer, som har fået afslag på en ansøgning om en offentlig ydelse, eller som har fået dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor, har fået tilsvarende spørgsmål.

Figur 3.4 Andelen af grønlændere i Danmark, som er blevet nægtet adgang til et offentligt sted inden for det seneste år. Særskilt for offentlige steder. Procent.

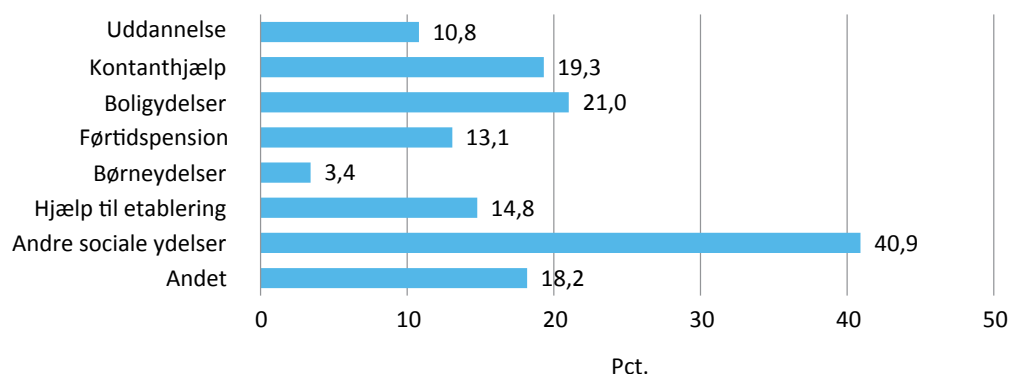
Anm.: Antal svarpersoner: 56.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Figur 3.4 viser, hvilke offentlige steder grønlænderne har oplevet at blive nægtet adgang til, hvor andre fik adgang. Det er særligt i forbindelse med brug af offentlige transportmidler, ved uddannelsessteder, ved kontakt til politiet/politistationen og hos Borgerservice, at grønlænderne har oplevet at blive nægtet adgang. Blandt de personer, som er blevet nægtet adgang, har 70 pct. oplevet at blive nægtet adgang til ét offentligt sted, mens 11 pct. har oplevet at blive nægtet adgang til tre eller flere offentlige steder. 20 pct. har oplevet at blive nægtet adgang til et offentligt sted 1 gang, og 40 pct. har oplevet at blive nægtet adgang til offentlige steder 2 til 4 gange.

Med udgangspunkt i de personer, der har fået afslag på en ansøgning om offentlige ydelser, viser figur 3.5, inden for hvilke områder, de har fået afslag. Det er særligt i forbindelse med ansøgning om "andre sociale ydelser" (41 pct.) samt boligydelse og kontanthjælp (omkring 20 pct.), at grønlænderne har oplevet at få afslag. 77 pct. har alene oplevet at få afslag på ansøgning om én type offentlig ydelse, mens 12 pct. har oplevet at få afslag på ansøgning om tre eller flere typer offentlige ydelser. Knap halvdelen har oplevet at have fået afslag på ansøgning om en offentlig ydelse 1-2 gange, mens 39 pct. har fået afslag 3-4 gange.

Figur 3.5 Andelen af grønlændere i Danmark, som har fået afslag på en offentlig ydelse inden for det seneste år. Særskilt for ydelsesområde. Procent.

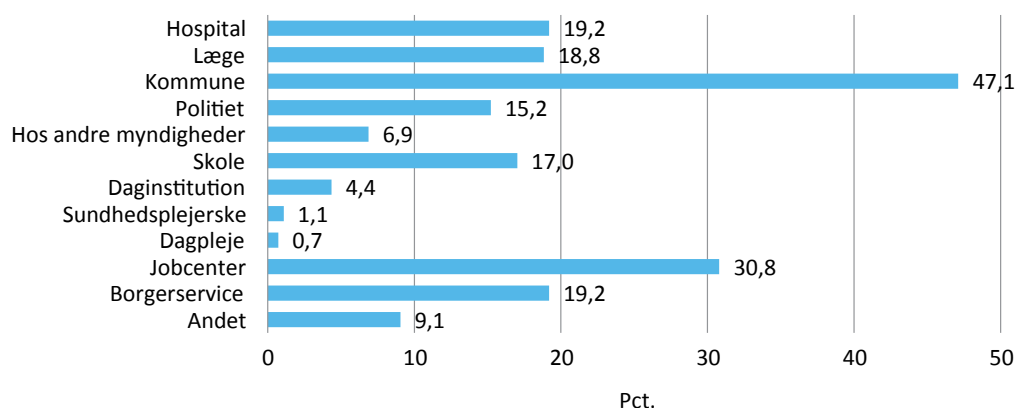

Anm.: Antal svarpersoner: 176.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Blandt de personer, som har oplevet dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor, er det specielt ved kommunen som helhed og i jobcenteret, at grønlænderne har oplevet at få dårlig betjening eller service (hhv. 47 pct. og 31 pct.) (figur 3.6). Halvdelen har alene oplevet at få dårlig betjening eller service hos én myndighed eller institution inden for den offentlige sektor, mens andelen, der har oplevet dette hos to og flere end to forskellige myndigheder/institutioner inden for den offentlige sektor er henholdsvis 28 pct. og 23 pct. 73 pct. af grønlænderne har oplevet at få dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor fra 1 til 4 gange.

Figur 3.6 Andelen af grønlændere i Danmark, som inden for det seneste år har oplevet dårlig service og betjening i kontakten med en institution eller myndighed. Særsomt for institution/myndighed inden for det seneste år. Procent.

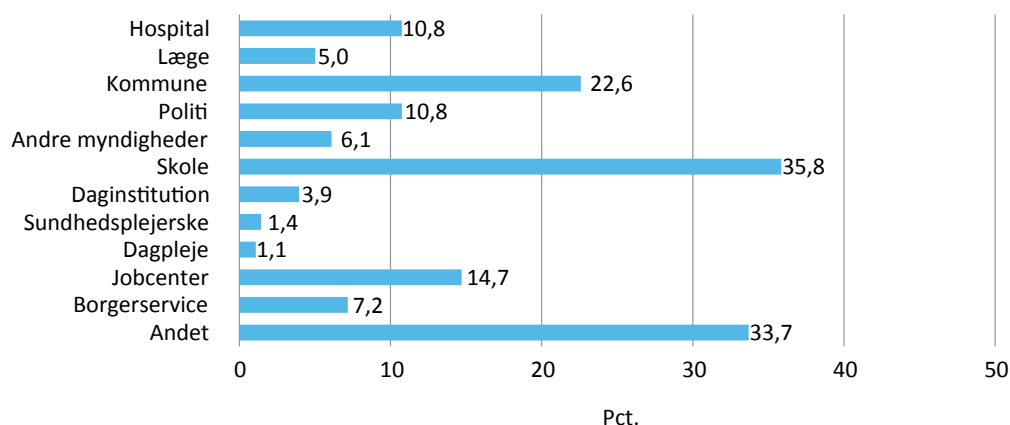

Anm.: Antal svarpersoner: 276.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

14 pct. af grønlænderne i undersøgelsen har svaret, at de på grund af deres grønlandske baggrund har oplevet at være blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige, det vi sige af personalet ved offentlige myndigheder eller institutioner. Figur 3.7 viser, at det specielt er i skolen (36 pct.), i kontakten til kommunen (23 pct.) og hos jobcenteret (15 pct.), at grønlænderne har oplevet at være blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder.

Figur 3.7. Andelen af grønlændere i Danmark, som inden for det seneste år er blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder fra personalet i kontakten med en institution eller myndighed som følge af deres grønlandske baggrund. Procent.

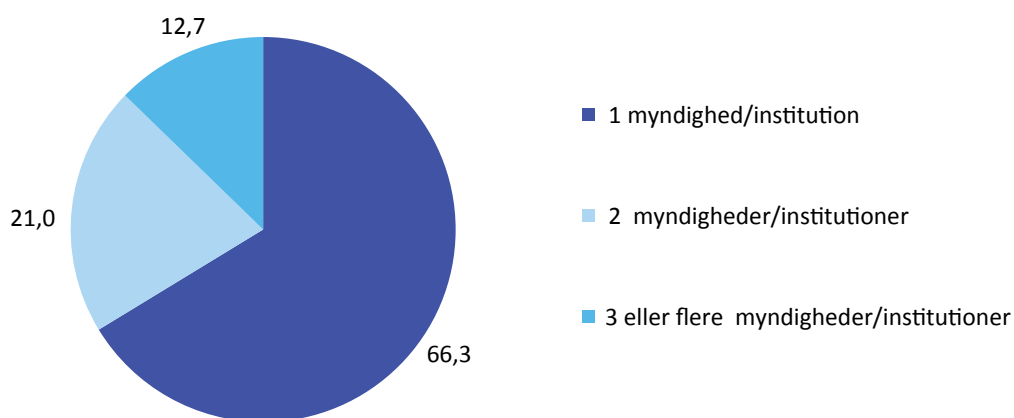
Anm.: Antal svarpersoner: 279.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Hovedparten af dem, som har været udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder, har alene oplevet at være blevet udsat for dette hos én offentlig myndighed eller institution (66 pct.), mens andelen, der har oplevet dette hos henholdsvis to og tre, eller flere forskellige offentlige myndigheder/institutioner, er henholdsvis 21 pct. og 13 pct. (figur 3.8).

Tilsammen har 50 pct. af dem, som har oplevet at være blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder, oplevet dette mellem 1 og 4 gange, mens hele 10 og 18 pct. har oplevet dette henholdsvis 5-9 gange og 10 eller flere gange (figur 3.9). Det er altså dette aspekt blandt undersøgelsens fire diskriminationsaspekter, som grønlænderne i undersøgelsen oplever hyppigst, og de, som oplever det, oplever det samtidig flere gange set i forhold til de øvrige diskriminationsaspekter.

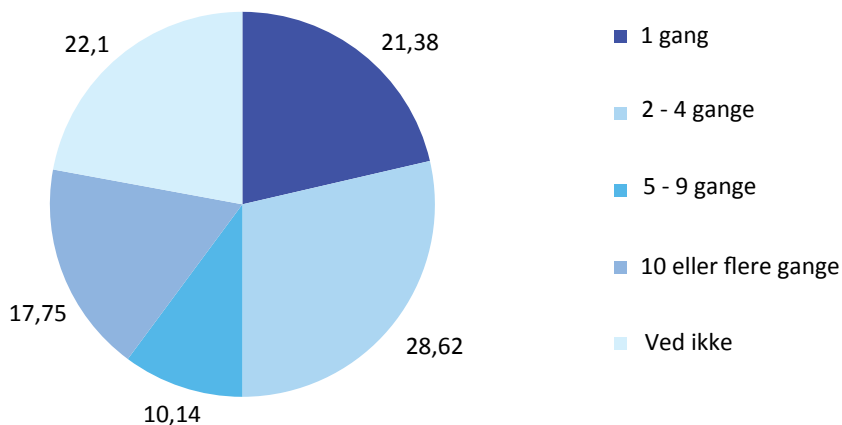
Figur 3.8 Grønlændere i Danmark, der inden for det seneste år er blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder, fordelt efter antallet af offentlige myndigheder og institutioner, hvor de er blevet udsat for det. Procent

Anm.: Antal svarpersoner: 267.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Figur 3.9 Grønlændere i Danmark, der inden for det seneste år er blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder ifm. kontakten til det offentlige, fordelt efter antallet af gange, de er blevet udsat for det. Procent.

Anm.: Antal svarpersoner: 276.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Oplevet diskrimination på arbejdsmarkedet

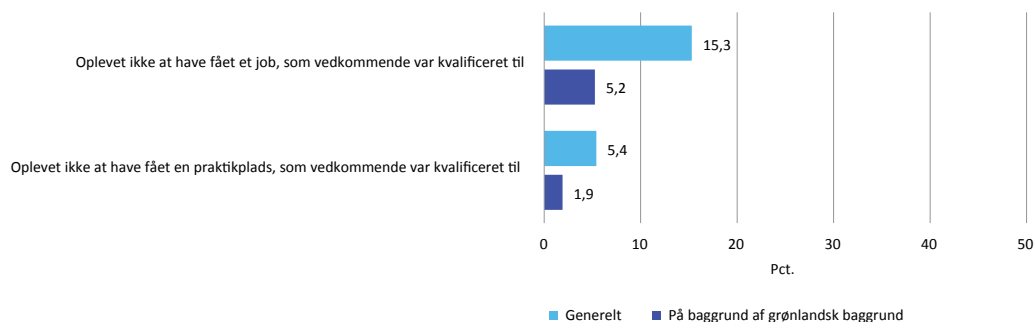
Som det fremgår af figur 3.10, har 15 pct. af grønlænderne i undersøgelsen inden for det seneste år oplevet én eller flere gange ikke at få et job, de har søgt, som de mener, de er kvalificerede til. Heraf er det omkring en tredjedel (svarende til 5 pct. af alle grønlænderne i undersøgelsen), som mener, at de ikke har fået jobbet som følge af deres grønlandske baggrund.

Grønlænderne i undersøgelsen er på tilsvarende vis blevet spurgt om, hvorvidt de inden for det seneste år har oplevet ikke at få en praktikplads, de har søgt, som de mener, at de er kvalificerede til, samt om de oplevede, at det havde noget med deres grønlandske baggrund at gøre. 5 pct. af grønlænderne har oplevet et eller flere praktikpladsafslag. Blandt disse er det omkring en tredjedel (svarende til 2 pct. af alle grønlænderne i undersøgelsen), som mener, at de ikke har fået praktikpladsen som følge af deres grønlandske baggrund.

Dermed er det en forholdsvis stor andel af grønlænderne, som ikke får et job eller en praktikplads, der mener, at det skyldes diskrimination som følge af deres grønlandske baggrund. Møller & Tøgeby (1999) finder også, at en tredjedel af indvandrere fra Somalia og Tyrkiet og næsten halvdelen af indvandrere fra Libanon oplever, at de ikke har fået et job, de er kvalificerede til, som følge af deres etniske minoritetsbaggrund (her er godt nok spurgt til en femårsperiode og ikke det seneste år som i den foreliggende undersøgelse), og dermed ser det umiddelbart ud til, at omfanget af oplevet diskrimination på arbejdsmarkedet er omtrent det samme for grønlændere og etniske minoriteter fra de tre lande.

Figur 3.11 viser, at blandt dem, som ikke har fået et job, de var kvalificerede til, har 24 pct. fået afslag inden for den offentlige sektor, mens 32 pct. har fået afslag inden for den private sektor, og 43 pct. har fået afslag inden for både den offentlige og den private sektor (figur 3.11). Der er endvidere ikke forskel på andelen, som mener, de ikke har fået jobbet som følge af deres grønlandske baggrund, blandt dem som har søgt job i den offentlige og private sektor.

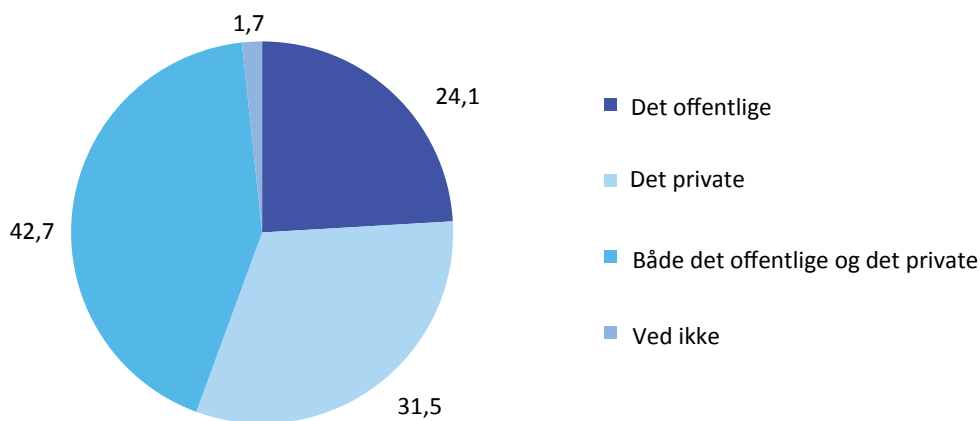
Figur 3.10 Andelen af grønlændere i Danmark, der har oplevet ikke at få et job eller en praktikplads, de er kvalificeret til, og andelen af grønlændere i Danmark, der har oplevet ikke at få et job eller en praktikplads, som følge af deres grønlandske baggrund. Særsilt for området for oplevet diskrimination. Procent.

Anm.: Antal svarpersoner: hhv. 1.943 og 1.937.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Figur 3.11 Grønlændere i Danmark, der har fået afslag på et job, som de mener at være kvalificerede til fordelt efter, hvilken sektor afslaget er givet i. Procent.

Anm.: Antal svarpersoner: 295.

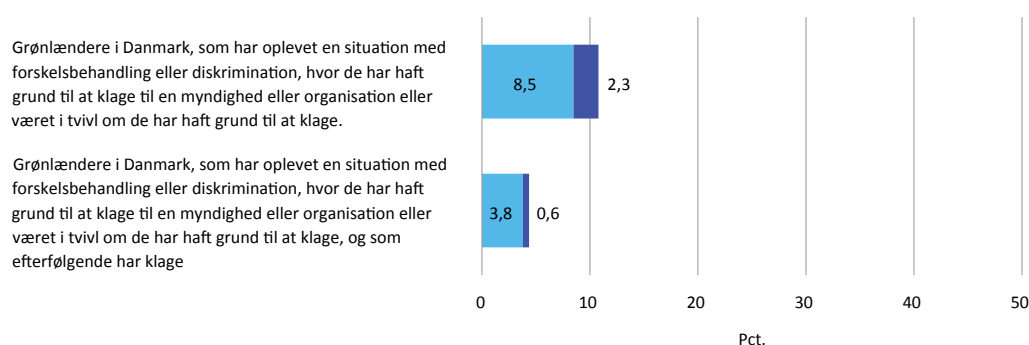
Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

3.3 FORSKELSBEHANDLING OG OPLEVET DISKRIMINATION – KLAGEMULIGHEDER OG BRUGEN AF DEM

I dette afsnit vil vi se på, i hvilket omfang grønlændere, der mener, de har haft grund til at klage til en offentlig myndighed eller organisation over forskelsbehandling eller oplevet diskrimination, har benyttet sig af klagemulighederne, samt hos hvilke myndigheder/organisationer, de i givet fald har klaget. Blandt dem, som ikke har benyttet sig af klagemulighederne, vil vi se på, hvorfor de ikke har benyttet sig af dem.

Vi finder, at godt 8 pct. af grønlænderne i undersøgelsen har oplevet en situation med forskelsbehandling eller diskrimination, hvor de mener, de har haft grund til at klage, mens 2 pct. er usikre på, om de har oplevet forskelsbehandling eller diskrimination og har svaret "ved ikke" (figur 3.12). Dette dækker over, at 6 pct. og 11 pct. af personerne med henholdsvis én og to grønlandskfødte forældre mener, at de har haft grund til at klage. Godt en tredjedel af dem, som har svaret "ja" eller "ved ikke" til at have oplevet en situation med forskelsbehandling eller diskrimination, hvor de har haft grund til at klage, har svaret, at de klagede (svarende til 4 pct. af alle grønlænderne i undersøgelsen) (figur 3.12). Disse andele gælder for både personer med én og to grønlandskfødte forældre.

Figur 3.12 Andelen af grønlændere i Danmark, som har oplevet en situation med forskelsbehandling eller diskrimination, hvor de har haft grund til at klage til en myndighed eller en organisation eller været i tvivl om, de har haft grund til at klage, og andelen, som efterfølgende har klaget.

Anm.: Antal svarpersoner: 1.946.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

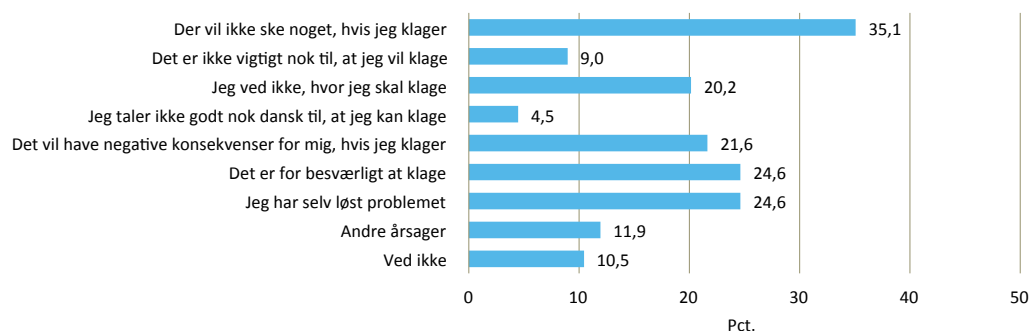
Selv om hovedparten således ikke har klaget, skønt de mener at have haft grund til det, er andelen, der har klaget, alligevel højere end i en lignende undersøgelse blandt indvandrere og efterkommere med baggrund i fire ikke-vestlige lande (Møller & Togeby, 1999). Møller & Togeby (1999) finder i pågældende undersøgelse, at andelen, der har søgt hjælp mindst ét sted som følge af oplevet

diskrimination, svinger mellem 12 og 20 pct. alt efter oprindelseslandet. I en rapport fra Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration fra 2011 (MFII, 2011) fremvises der lignende tal: Samlet set har 14 pct. af indvandrere og efterkommere i Danmark, der har oplevet diskrimination, ifølge denne undersøgelse klaget.

Figur 3.13 viser, hvorfor knap to tredjedele af de grønlandere i undersøgelsen, som har oplevet en situation med forskelsbehandling eller diskrimination, eller som er usikre på, om de har oplevet dette, ikke klagede. Den mest udbredte grund til ikke at klage er manglende tro på, at det hjælper: Godt en tredjedel har svaret, at "der vil ikke ske noget, hvis jeg klager". Andre udbredte grunde til ikke at klage er: "Det er for besværligt at klage" (dette har en fjerdedel svaret), "jeg har selv løst problemet" (dette har en fjerdedel svaret), "det vil have negative konsekvenser, hvis jeg klager (dette har en femtedel svaret) og "jeg ved ikke, hvor jeg skal klage" (dette har en femtedel svaret). Kun knap 5 pct. har angivet, at de ikke har klaget, fordi de mener, at de ikke taler godt nok dansk til at klage.

Tallene for årsagerne til ikke at have klaget trods oplevet diskrimination kan sammenlignes med en række lignende spørgsmål, som blev stillet i en spørgeskemaundersøgelse, hvis resultater fremgår af føromtalt rapport fra Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (MFII, 2011). Også blandt indvandrere og efterkommere i Danmark gælder det, at den mest udbredte årsag til ikke at have klaget er dækket af udsagnet "der vil ikke ske noget, hvis jeg klager", altså en manglende forventning om, at en klage vil føre til noget – denne årsag er endog mere udbredt blandt indvandrere og efterkommere end blandt grønlandere i Danmark (40 pct. blandt indvandrere og 51 pct. blandt efterkommere). Derudover er både udsagnet "det er ikke vigtigt nok til, at jeg vil klage" samt manglende sprogkunderskaber mere udbredte årsager til at indvandrere og efterkommere¹⁶ undlader at klage, end det er hos grønlanderne. Omvendt gælder det, at en større andel blandt grønlandere i Danmark henholdsvis angiver, at de ikke ved, hvor de skal klage (20 pct. mod 8 pct. blandt indvandrere og efterkommere), at de mener, det vil have negative konsekvenser at klage (22 pct. mod 8 pct. blandt indvandrere og efterkommere), at det er for besværligt at klage (25 pct. mod ca. 15 pct. blandt indvandrere og efterkommere), samt at de ikke har klaget, fordi de selv har løst problemet (25 pct. mod 18 pct. blandt indvandrere og efterkommere).

Figur 3.13 Andelen af grønlændere i Danmark, der ikke har klaget over en situation med forskelsbehandling eller oplevet diskrimination, selv om de mener at have haft grund til at klage eller er usikre på dette. Særsklit for specifikke grunde til ikke at klage. Procent.

Anm.: Antal svarpersoner: 134.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata, 2013/2014.

Endelig er de grønlændere i undersøgelsen, som har klaget, blevet spurgt om, hvor de har indgivet deres klage eller søgt hjælp. Af de 74 personer, som har klaget, har meget få indgivet en klage eller søgt hjælp hos enten Ligebehandlingsnævnet, Institut for Menneskerettigheder eller Borgerrådgiveren samt hos andre former for retshjælp, hos politiet eller hos en advokat. Det drejer sig i hvert tilfælde kun om mellem to og otte grønlændere i undersøgelsen. Størstedelen (73 pct.) har klaget/søgt hjælp "andet sted" uden nærmere angivelse.

Hovedparten af grønlænderne i undersøgelsen (63 pct.) mener, at de har kendskab til retten til ikke at blive diskrimineret, hvilket dækker over 67 pct. blandt personer med én grønlandskfødt forælder og 60 pct. blandt personer med to grønlandskfødte forældre. 31 pct. har svaret, at de ikke har kendskab til retten til ikke at blive diskrimineret, mens 5 pct. har svaret "ved ikke".

3.4 HVORDAN HÆNGER OPLEVET STIGMATISERING OG DISKRIMINATION SAMMEN MED BAGGRUNDSKARAKTERISTIKA?

I dette afsnit præsenterer vi resultaterne af en række regressionsanalyser, der estimerer sammenhængen mellem oplevet stigmatisering (gruppemæssig og personlig) og oplevet diskrimination i mødet med offentlige myndigheder og institutioner på den ene side og en række af de baggrundskaraktistika, som vi beskrev i kapitel 2, på den anden side. Ræsonnementet bag regressionsanalyserne er beskrevet i afsnit 1.4.

I regressionsanalyserne anvender vi tre afhængige variable: 1) oplevet gruppemæssig stigmatisering, 2) oplevet personlig stigmatisering og 3) oplevet diskrimination i mødet med offentlige myndigheder eller institutioner. Den afhængige variabel for oplevet gruppemæssig stigmatisering bygger på spørgsmålet om, hvorvidt grønlænderne i undersøgelsen mener, at man kan tale om, at grønlændere som gruppe er stigmatiseret i Danmark eller ej (tabel 3.4). Den afhængige variabel for oplevet personlig stigmatisering bygger på spørgsmålet om, hvorvidt grønlænderne i undersøgelsen personligt oplever sig som stigmatiserede i det danske samfund eller ej (tabel 3.6). Endelig angiver den afhængige variabel for oplevet diskrimination, hvorvidt grønlænderne i undersøgelsen har tilkendegivet, at de har oplevet diskrimination **som følge af deres grønlandske baggrund** i form af enten 1) at være blevet nægtet adgang til offentlige steder, hvor andre fik adgang, 2) at have fået afslag på ansøgning om en offentlig ydelse, 3) at have fået dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor eller 4) at være blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige. Har en person tilkendegivet at have oplevet én eller flere af disse situationer blot en enkelt gang, anses vedkommende for at have oplevet diskrimination i mødet med det offentlige. I modsat fald anses vedkommende for ikke at have oplevet diskrimination i mødet med det offentlige (figur 3.2 og 3.3).

For hver af de tre afhængige variable er der foretaget en særskilt regressionsanalyse for personer med én henholdsvis to grønlandskfødte forældre. Tabel 3.8 viser således resultaterne af de i alt seks regressionsanalyser.¹⁷

I tabellen angiver "+", at der er en positiv og statistisk signifikant sammenhæng mellem et givet karakteristikum og den afhængige variabel (oplevet stigmatisering eller diskrimination), mens "÷" angiver, at der er en negativ og statistisk signifikant sammenhæng. Fx står der "÷" ud for "66+ år" i de første to kolonner af tabel 3.8. Det betyder, at personer, som er 66 år eller ældre, i signifikant **mindre** grad oplever gruppemæssig stigmatisering end referencekategorien, som består af 16-24-årige. Er sammenhængen ikke statistisk signifikant, er dette angivet med "i.s." i tabel 3.8.¹⁸ Betegnelsen "ref." henviser for hver variabel til referencekategorien, som er den kategori, der sammenlignes med inden for hver variabel, fx er 16-24-årige som nævnt referencekategorien inden for variabelen for alder. På tilsvarende vis er "kvinde" referencekategorien inden for variabelen for køn. Det betyder fx, at mænd ikke i statistisk signifikant større eller mindre grad oplever gruppemæssig stigmatisering end kvinder, jf. "i.s." i første og anden kolonne af tabel 3.8 ud for "mand".¹⁹

Tabel 3.8. Regressionsanalyse, der estimerer sammenhængen mellem oplevet stigmatisering (gruppemæssig og personlig) og oplevet diskrimination og en række baggrundskarakteristika. Særsilt for personer med én eller to forældre født i Grønland ¹⁾

	Stigmatisering, gruppemæssig		Stigmatisering, personlig		Diskrimination	
	Antal grønlandskfødte forældre					
	En	To	Én	To	Én	To
Køn						
Kvinde	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Mand	i.s.	i.s.	i.s.	-	i.s.	i.s.
Alder						
16-24 år	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
25-34 år	+	i.s.	i.s.	+	i.s.	i.s.
35-49 år	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.
50-65 år	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.
66+ år	-	-	i.s.	-	i.s.	-
Opholdstid						
0-4 år	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
5-9 år	+	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.
10-14 år	+	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.
15-19 år	+	+	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.
20- år	+	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.
Uddannelse						
Grundskole	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Gymnasial	i.s.	i.s.	i.s.	-	-	i.s.
Erhvervsfaglig	-	i.s.	-	-	-	i.s.
Videregående	i.s.	i.s.	-	i.s.	-	i.s.
Bosat i storbykommune						
Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	+	+	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.
Beskæftigelsesstatus						
Arbejdsløs, dagpenge- eller kontant- hjælpsmodtager, førtidspensionist	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Beskæftiget	i.s.	i.s.	-	-	-	-

I uddannelse, på efterløn eller folkepension	i.s.	i.s.	-	i.s.	-	i.s.
--	------	------	---	------	---	------

Oplevet sprogbarrierer ifm. breve fra det offentlige

Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	i.s.	i.s.	i.s.	+	i.s.	i.s.

Oplevet sprogbarrierer ift. opnåelse af offentlige ydelser

Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	i.s.	i.s.	i.s.	+	+	+

Er i stand til at formulere et brev med en klage

Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	i.s.	i.s.	-	i.s.	-	i.s.

Føler sig mest som (tilhørsforhold)

Grønlander	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Dansker	i.s.	i.s.	i.s.	-	i.s.	i.s.
Dansker med grønlandsk baggrund	i.s.	i.s.	i.s.	-	i.s.	i.s.
Grønlander med dansk tilknytning	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.	i.s.
Lige meget grønlander og dansker	i.s.	i.s.	i.s.	-	i.s.	-

Benytter tilbuddene i de grønlandske huse

Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	+	i.s.	+	i.s.	i.s.	i.s.

1) "+" angiver, at der er en positiv og statistisk signifikant sammenhæng mellem et givet karakteristikum og den afhængige variabel (oplevet stigmatisering eller diskrimination), mens "÷" angiver, at der er en negativ og statistisk signifikant sammenhæng. Er sammenhængen ikke statistisk signifikant, er dette angivet med "i.s.". Betegnelsen "ref." henviser for hver variabel til referencekategorien, som er den kategori, der sammenlignes med inden for hver variabel.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskemadata og registerdata fra Danmarks Statistik.

Oplevet gruppemæssig stigmatisering

De første to resultatkolonner i tabel 3.8 viser, om der er en sammenhæng mellem oplevet gruppemæssig stigmatisering og baggrundskarakteristika.

Resultatkolonne 1 og 2 i tabel 3.8 viser, at mange af karakteristikaene ikke har en statistisk signifikant sammenhæng med oplevet gruppemæssig stigmatisering. Dette gælder for såvel personer med én som to grønlandskfødte forældre.

Alder har en vis sammenhæng med gruppemæssig stigmatisering, personer i den ældste aldersgruppe (66+ år) har i mindre grad end de 16–24-årige (referencekategorien) tilkendegivet at opleve gruppemæssig stigmatisering. Dette finder vi både for personer med én og to grønlandskfødte forældre. Oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering hænger også for både personer med én og to grønlandskfødte forældre sammen med, hvorvidt man er bosat i eller uden for en storbykommune. Grønlandere bosat i en storbykommune oplever oftere gruppemæssig stigmatisering end grønlandere bosat i andre typer kommuner.

Opholdstiden i Danmark har også en statistisk signifikant sammenhæng med oplevet gruppemæssig stigmatisering, men kun for personer med én grønlandskfødte forælder. Set i forhold til en opholdstid i Danmark mellem 0 og 4 år (referencekategorien), er alle længere opholdstider således ensbetydende med en større sandsynlighed for oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering blandt personer med én grønlandskfødte forælder. Sammenhængens retning stemmer overens med teorien om prototyper, som blev nævnt i kapitel 1 afsnit 1.2 i forbindelse med diskrimination. Man kan således på tilsvarende vis forestille sig, at grønlandere, der har været i Danmark i en længere periode, kan være mere følsomme over for gruppemæssig stigmatisering, som følge af, at de har opnået en større bevidsthed om social ulighed.

Vi finder desuden, at personer med én grønlandskfødte forælder, der benytter sig af tilbuddene i de grønlandske huse, i højere grad oplever gruppemæssig stigmatisering end personer, der ikke benytter sig af tilbuddene i de grønlandske huse. Dette kan fx forklares ud fra teorien om social identitet, det vil sige, at de personer, som kommer i de grønlandske huse, i højere grad identificerer sig med den grønlandske gruppe og derfor er mere opmærksomme på stigmatiseringen. En anden forklaring kan selvfølgelig være, at det især er de personer, som oplever stigmatisering, der kommer i de grønlandske huse, fordi oplevelser af stigmatisering øger tilknytningen til den grønlandske gruppe. Det er interessant, at vi ikke finder en sådan sammenhæng for personer med to grønlandskfødte forældre, men det kan skyldes, at det generelt er mere udbredt at benytte de grønlandske huse blandt personer med to grønlandske forældre end blandt personer med én grønlandskfødte forælder.

Uddannelse og socioøkonomisk status har derimod ikke en gennemgående statistisk signifikant sammenhæng med oplevet gruppemæssig stigmatisering. Personer med én grønlandskfødte forælder og en erhvervsfaglig uddannelse er de eneste, for hvem det betyder noget i den forstand, at personer med en erhvervsfaglig uddannelse i mindre grad end personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse (referencekategorien) oplever gruppemæssig stigmatisering. Andre individuelle faktorer, såsom sprogsvækkigheder og tilhørsforhold, har heller ikke sammenhæng med oplevet gruppemæssig stigmatisering.

Vi har også gennemført en samlet regressionsanalyse for oplevet gruppemæssig stigmatisering, hvor vi ikke har opdelt analysen på antallet af grønlandskfødte forældre, men hvor antallet af grønlandskfødte forældre i stedet indgår som en uafhængig variabel sammen med de øvrige uafhængige variable vist i tabel 3.8 (resultaterne heraf er ikke vist i en tabel). Denne regressionsanalyse viser en statistisk signifikant sammenhæng mellem gruppemæssig stigmatisering og antallet af grønlandskfødte forældre: personer med én grønlandskfødt forælder oplever i højere grad gruppemæssig stigmatisering end personer med to grønlandske forældre. Det betyder, at den forskel på personer med én og to grønlandske forældre, som vi fandt i tabel 3.4 omkring gruppemæssig stigmatisering, ikke udelukkende kan forklares med forskelle i fordelinger på de baggrundskarakteristika, som ellers er inddraget i analysen (køn, alder, opholdstid, bopæl, socioøkonomisk status, danskundskaber og tilhørsforhold).

Oplevet personlig stigmatisering

Tabel 3.8 viser, at det i mange tilfælde er andre karakteristika, som hænger sammen med oplevelsen af personlig stigmatisering end med oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering. Mens vi fandt, at oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering hænger sammen med det at være bosiddende i en storbykommune, og kun i lille omfang med individuelle socioøkonomiske karakteristika, er det omvendte tilfældet med oplevelsen af personlig stigmatisering. Det har således ikke nogen statistisk signifikant sammenhæng med oplevelsen af personlig stigmatisering, om man er bosat i en storbykommune eller ej. Derimod varierer oplevet personlig stigmatisering i noget højere grad med uddannelse og beskæftigelsesstatus. Dette gælder både for personer med én og to grønlandskfødte forældre. Af tabel 3.8 fremgår det, at graden af oplevet personlig stigmatisering falder med en stigning i uddannelsesniveaue og forbedret beskæftigelsesstatus. Fx oplever personer med én grønlandskfødt forælder, som enten er "i beskæftigelse" eller "i uddannelse, på efterløn eller på folkepension", sig i statistisk signifikant mindre grad som personligt stigmatiserede end personer med én grønlandskfødt forælder, som er "arbejdsløse, dagpenge- og kontanthjælpsmodtager eller førtidspensionist". For personer med to grønlandskfødte forældre er graden af personlig stigmatisering dog kun statistisk signifikant mindre for personer i beskæftigelse. Den fundne sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelsesstatus på den ene side og oplevet personlig stigmatisering på den anden side går umiddelbart imod teorien om relativ deprivation, som blev nævnt i kapitel 1 afsnit 1.2, men stemmer mere overens med Tøgeby (2002) fund om, at det især er grønlandere, der reelt er dårligt stillede, som oplever diskrimination (her personlig stigmatisering), jf. kapitel 1 afsnit 1.4.

I forbindelse med oplevelsen af personlig stigmatisering har også køn en vis betydning, da kvinder med to grønlandskfødte forældre i højere grad føler sig personligt stigmatiseret end mænd med to grønlandskfødte forældre. Det

gælder dog alene for personer med to grønlandskfødte forældre og altså ikke for personer med én grønlandskfødt forælder.

Derudover har tilhørsforholdet en statistisk signifikant sammenhæng med oplevelsen af personlig stigmatisering, men igen kun for personer med to grønlandskfødte forældre. Personer med to grønlandskfødte forældre, der mest føler sig som danskere, som dansker med grønlandsk baggrund eller lige meget som grønlændere og danskere, oplever sig i mindre grad personligt stigmatiseret end personer med to grønlandskfødte forældre, som føler sig mest som grønlændere (referencekategorien), mens der ikke er statistisk signifikant forskel på oplevelsen af personlig stigmatisering mellem personer, der henholdsvis mest føler sig som grønlændere og som grønlændere med dansk tilknytning. Dette stemmer overens med teorien om social identitet, som vi kort beskrev i kapitel 1 afsnit 1.2, i den forstand, at personer, der identificerer sig stærkt med en historisk dårligt stillet gruppe – her grønlændere i Danmark, der identificerer sig mest med grønlændere – forventes at opleve mere diskrimination end personer, der ikke identificerer sig med en sådan subgruppe – her grønlændere i Danmark, der identificerer sig mere med danskere og danskere med grønlandsk baggrund.

Oplevelsen af personlig stigmatisering hænger også sammen med sprog vanskeligheder. Blandt personer med to grønlandskfødte forældre har personer, som oplever sprogproblemer i forbindelse med breve fra det offentlige og sprogbarrierer i forhold til opnåelse af offentlige ydelser, i større omfang oplevet personlig stigmatisering, mens det for personer med én grønlandskfødt forælder gælder, at det at mene, at man ikke er i stand til at formulere et klagebrev i tilfælde af en fejlagtig eller uretfærdig behandling fra en offentlig myndighed, ligeledes er ensbetydende med en statistisk signifikant større sandsynlighed for oplevet personlig stigmatisering.

Som tilfældet var med alderens betydning for oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering, viser tabel 3.8, at personer i den ældste aldersgruppe (66+ år) i mindre grad har tilkendegivet at opleve personlig stigmatisering end de 16-24-årige (referencekategorien). Sammenhængen er kun statistisk signifikant for personer med to grønlandskfødte forældre. Der er gennemgående ikke statistisk signifikante forskelle i oplevelsen af personlig stigmatisering for de mellemliggende aldersgrupper set i forhold til de 16-24-årige. På tilsvarende vis er der en statistisk signifikant sammenhæng mellem det at benytte sig af tilbuddene i de grønlandske huse og oplevelsen af personlig stigmatisering for personer med én grønlandskfødt forælder. Denne gruppe oplever i højere grad personlig stigmatisering end gruppen af personer, der ikke benytter sig af tilbuddene i de grønlandske huse, ligesom tilfældet var i forbindelse med oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering. I begge tilfælde kan dette måske forklares med teorien om social identitet.

En samlet regressionsanalyse for oplevet personlig stigmatisering, hvor vi ikke har opdelt analysen på antallet af grønlandskfødte forældre, men hvor antallet af grønlandskfødte forældre i stedet indgår som en uafhængig variabel, viser, at variabelen "antallet af grønlandskfødte forældre" ikke i sig selv er statistisk signifikant. Der er således ikke signifikant forskel på sandsynligheden for oplevet personlig stigmatisering mellem personer med én henholdsvis to grønlandskfødte forældre, når vi tager højde for, at personer i disse to grupper adskiller sig på karakteristikaene vist i tabel 3.8.

Oplevet diskrimination

Med hensyn til oplevet diskrimination i mødet med det offentlige finder vi, i tråd med oplevelsen af personlig stigmatisering, at det at være bosat i en storbykommune ikke har en statistisk signifikant betydning. Det er igen primært individuelle karakteristika, såsom uddannelse, beskæftigelsesstatus og sprogbarrierer, der hænger statistisk signifikant sammen med sandsynligheden for oplevelsen af diskrimination. Ligesom for oplevelsen af personlig stigmatisering viser tabel 3.8, at sandsynligheden for oplevet diskrimination falder med en stigning i uddannelsesniveauet (dog kun for personer med én grønlandskfødt forælder), samt hvis man er beskæftiget set i forhold til at være arbejdsløs, på dagpenge eller kontanthjælp. Sammenhængen retning går således imod teorien om relativ deprivation, som blev nævnt i kapitel 1 afsnit 1.2, men stemmer mere overens med Tøgebys (2002) fund om, at det især er grønlandere, der reelt er dårligt stillede, som oplever diskrimination, jf. kapitel 1 afsnit 1.4.

For både personer med én og to grønlandskfødte forældre gælder, ligesom for oplevet personlig stigmatisering, at oplevede sprogbarrierer i forhold til opnåelse af offentlige ydelser giver anledning til en større sandsynlighed for oplevet diskrimination. For personer med én grønlandskfødt forælder gælder det ligeledes, at det at mene, at man ikke er i stand til at formulere et klagebrev i tilfælde af en fejlagtig eller uretfærdig behandling fra en offentlig myndighed, hænger sammen med en statistisk signifikant større sandsynlighed for oplevet diskrimination. Tilhørsforhold har derimod ingen gennemgående statistisk signifikant sammenhæng med oplevet diskrimination, hverken for personer med én eller to grønlandskfødte forældre, som ellers forudsagt af teorien om social identitet.

En samlet regressionsanalyse for oplevet diskrimination, hvor vi ikke har opdelt analysen på antallet af grønlandskfødte forældre, men hvor antallet af grønlandskfødte forældre i stedet indgår som uafhængig variabel, viser, at variabelen ikke i sig selv er statistisk signifikant. Der er således ikke signifikant forskel på sandsynligheden for oplevet diskrimination mellem personer med én henholdsvis to grønlandskfødte forældre, når vi tager højde for, at personer i disse to grupper adskiller sig på en række af karakteristikaene i tabel 3.6.

Beregnete sandsynligheder for oplevet gruppemæssig stigmatisering

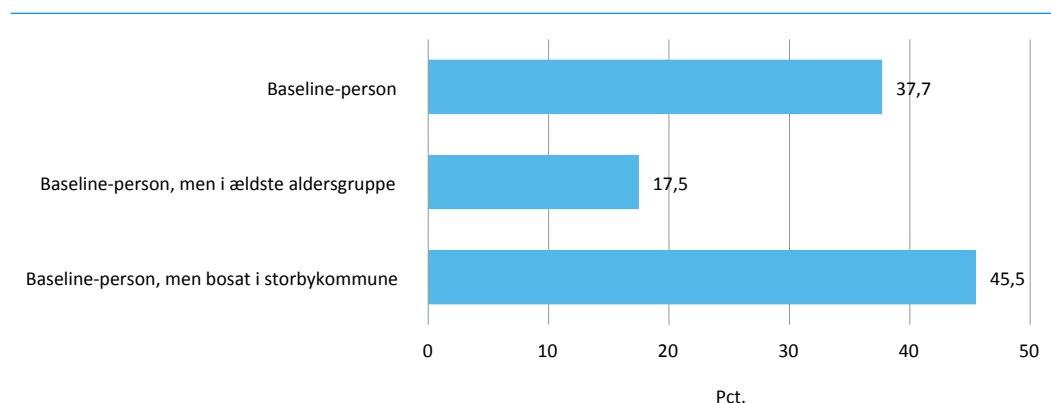
Til at illustrere de forskellige karakteristikas betydning for henholdsvis oplevet stigmatisering (gruppemæssig og personlig) og oplevet diskrimination, vil vi i det følgende anvende såkaldte "beregnete sandsynligheder", som angiver sandsynligheden for, at en grønlænder i undersøgelsen med nogle bestemte karakteristika oplever henholdsvis stigmatisering (gruppemæssig og personlig) og diskrimination. Disse sandsynligheder er beregnet på baggrund af estimaterne fra regressionsanalyserne (bilagstabel B.2). Vi vil først beregne en sandsynlighed for fx oplevet personlig stigmatisering for en person, der befinder sig i referencekategorien på samtlige karakteristika i tabel 3.8, og den vil vi anvende som en baseline. Ved at ændre på værdien af et enkelt karakteristika ad gangen og beregne en ny "beregnet sandsynlighed", får vi et mål for, hvor meget sandsynligheden for, at en person oplever personlig stigmatisering, ændrer sig med en ændring i det pågældende karakteristikum. Vi får med andre ord et mere illustrativt mål for, hvor stor betydning de enkelte karakteristika har for sandsynligheden for oplevet stigmatisering og oplevet diskrimination. Vi viser i det følgende en række eksempler på beregnede sandsynligheder med udgangspunkt i baseline-sandsynligheden. Vi starter med at se på beregnede sandsynligheder for oplevet gruppemæssig stigmatisering.²⁰

Vi ser først på en person med én grønlandskfødt forælder, som befinder sig i referencekategorien på samtlige baggrundskarakteristika (baseline), det vil sige, der er tale om en kvinde i aldersgruppen 16-24 år med en opholdstid i Danmark mellem 0 og 4 år. Denne kvinde er bosiddende uden for en storbykommune, har grundskole som højeste fuldførte uddannelse og er ikke i beskæftigelse (er arbejdsløs, dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager eller førtidspensionist). Hun føler sig mest som grønlænder, mener sig ikke i stand til at formulere et klagebrev i tilfælde af en fejlagtig eller uretfærdig behandling fra en offentlig myndighed, men har ellers ikke sprogvanskeligheder, og hun benytter sig ikke af tilbuddene i de grønlandske huse. For denne baseline-person er den beregnede sandsynlighed for, at hun synes, at man kan tale om, at grønlændere som gruppe er stigmatiseret i Danmark, 38 pct. (figur 3.14).

Som vist i tabel 3.8 har personer i den ældste aldersgruppe (66+ år) i statistisk signifikant mindre grad tilkendegivet at opleve gruppemæssig stigmatisering end de 16-24-årige. Set i forhold til ovenfor nævnte baseline-person, som altså har en sandsynlighed for oplevet gruppemæssig stigmatisering på 38 pct., finder vi for en person over 65 år (hvor alle øvrige karakteristika er som for baseline-personen), at vedkommendes sandsynlighed for oplevet gruppemæssig stigmatisering er væsentligst mindre, nemlig 18 pct. Sandsynligheden for oplevet gruppemæssig stigmatisering falder med andre ord med 20 procentpoint i forhold til baseline (figur 3.14), når vedkommende befinder sig i den ældste aldersgruppe i stedet for i den yngste (for de mellemliggende aldersgrupper er der ikke den store forskel set i forhold til den yngste aldersgruppe).

Tabel 3.8 viste desuden, at grønlændere bosat i en storbykommune i statistisk signifikant højere grad har tilkendegivet at opleve gruppemæssig stigmatisering set i forhold til grønlændere bosat uden for en storbykommune. Ser vi derfor i stedet på en person bosat i en storbykommune (hvor alle øvrige karakteristika er som for baseline-personen) er vedkommendes sandsynlighed for oplevet gruppemæssig stigmatisering 46 pct. (figur 3.14), altså en stigning i sandsynligheden for oplevet gruppemæssig stigmatisering på 8 procentpoint set i forhold til baseline-sandsynligheden (38 pct.).

Figur 3.14 Beregnet sandsynlighed for oplevet gruppemæssig stigmatisering for en person med én grønlandskfødt forælder. Særsomt for personer med baseline-karakteristika samt for personer med karakteristika afvigende fra baseline. Procent.

Anm.: En baseline-person har følgende karakteristika: én grønlandskfødt forælder, kvinde, 16-24 år, opholdstid på 0-4 år, bosat uden for en storbykommune, grundskole som højeste fuldførte uddannelse, arbejdsløs, dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager eller førtidspensionist, føler sig mest som grønlander, er ikke i stand til at formulere et klagebrev, men har ellers ikke sprog vanskeligheder, og benytter sig ikke af tilbuddene i de grønlandske huse.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskema- og registerdata, 2013/2014.

Også for personer (både kvinder og mænd) med to grønlandskfødte forældre henholdsvis stiger og falder sandsynligheden for oplevet gruppemæssig stigmatisering som følge af at ændre baseline til en person i den ældste aldersgruppe og til en person bosat i en storbykommune (ej vist), hvilket følger af resultaterne fra regressionsanalysen i tabel 3.8.

Beregnete sandsynligheder for oplevet personlig stigmatisering

Vi ser igen på en person med én grønlandskfødt forælder, som befinder sig i reference-kategorien på samtlige baggrundskarakteristika (baseline), det vil sige, der er igen tale om en kvinde i aldersgruppen 16-24 år med en opholdstid i Danmark mellem 0 og 4 år. Denne kvinde er bosiddende uden for en

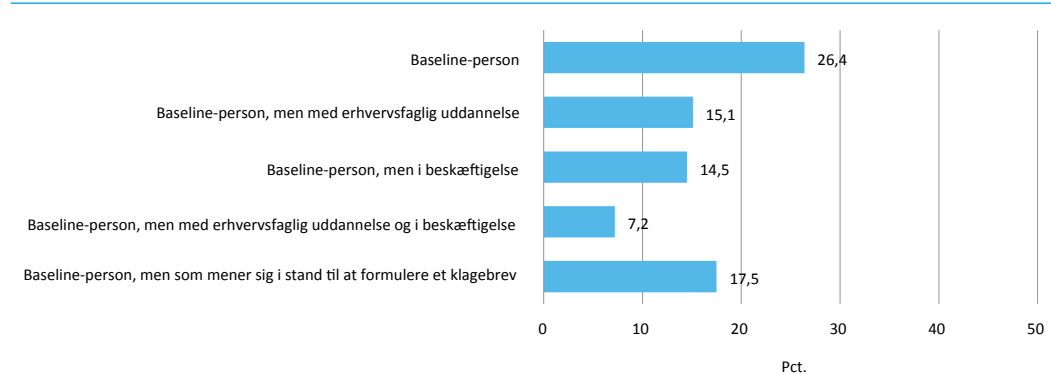
storbykommune, har grundskole som højeste fuldførte uddannelse og er ikke i beskæftigelse (er arbejdsløs, dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager eller førtidspensionist). Hun føler sig mest som grønlander, mener sig ikke i stand til at formulere et klagebrev i tilfælde af en fejlagtig eller uretfærdig behandling fra en offentlig myndighed, men har ellers ikke sprogvanskeligheder, og hun benytter sig ikke af tilbuddene i de grønlandske huse. For denne baseline-person er den beregnede sandsynlighed for, at vedkommende personligt oplever sig stigmatiseret i det danske samfund, 26 pct. Baseline-sandsynligheden er altså lavere, når det drejer sig om oplevet personlig stigmatisering set i forhold til oplevet gruppemæssig stigmatisering, hvilket vi fik en fornemmelse af allerede i afsnit 3.1.

Ændrer vi på henholdsvis baseline-personens højeste fuldførte uddannelse (fra grundskole til erhvervsfaglig uddannelse) og beskæftigelsesstatus (fra ikke-beskæftiget til beskæftiget), ét parameter ad gangen, får vi, at den beregnede sandsynlighed for oplevet personlig stigmatisering falder til 15 pct. i begge tilfælde (figur 3.15), hvilket er et fald på 11 procentpoint i forhold til baseline-sandsynligheden. Ændrer vi på både højeste fuldførte uddannelse (fra grundskole til erhvervsfaglig uddannelse) og beskæftigelsesstatus (fra ikke-beskæftiget til beskæftiget) på én gang, falder sandsynligheden for oplevet personlig stigmatisering yderligere til 7 pct.

Endelig ser vi på, hvad der sker, når vi ændrer på det parameter, der handler om, om at man mener sig i stand til at formulere et klagebrev i tilfælde af en fejlagtig eller uretfærdig behandling fra en offentlig myndighed. Baseline er, at man ikke mener sig i stand til dette. Ser vi altså i stedet på en person, som mener sig i stand til at formulere et klagebrev (hvor alle øvrige karakteristika er som for baseline-personen) er vedkommendes beregnede sandsynlighed for oplevet personlig stigmatisering 17 pct., altså igen et fald i sandsynligheden, denne gang med 9 procentpoint i forhold til baseline-sandsynligheden (figur 3.15).

Det samme mønster i beregnede sandsynligheder, som er vist i figur 3.15, genfindes for mænd. Det samme gør sig ligeledes i stort omfang gældende for personer med to grønlandskfødte forældre. For disse er tilhørsforholdet, som det også fremgik af tabel 3.8, desuden af stor betydning for sandsynligheden for oplevet personlig stigmatisering. Eksempelvis falder sandsynligheden for oplevet personlig stigmatisering fra 24 pct. til 12 pct., når en baseline-person med to grønlandskfødte forældre går fra at føle sig mest som grønlander (referencekategorien) til at føle sig mest som dansker (ej vist). For personer med én grønlandskfødt forælder har dette meget lille betydning for sandsynligheden for oplevet personlig stigmatisering (ej vist).

Figur 3.15 Beregnet sandsynlighed for oplevet personlig stigmatisering. Særskilt for personer med én grønlandskfødt forælder og med baseline-karakteristika samt for personer med karakteristika afvigende fra baseline. Procent.

Anm.: En baseline-person har følgende karakteristika: én grønlandskfødt forælder, kvinde, 16-24 år, opholdstid på 0-4 år, bosat uden for en storbykommune, grundskole som højeste fuldførte uddannelse, arbejdsløs, dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager eller førtidspensionist, føler sig mest som grønlander, er ikke i stand til at formulere et klagebrev, men har ellers ikke sprog vanskeligheder, og benytter sig ikke af tilbuddene i de grønlandske huse.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskema- og registerdata, 2013/2014.

Beregnete sandsynligheder for oplevet diskrimination

Vi ser nu på en person med de samme baseline-karakteristika som tidligere, det vil sige en kvinde med én grønlandskfødt forælder, som befinder sig i aldersgruppen 16-24 år med en opholdstid i Danmark mellem 0 og 4 år. Denne kvinde er bosiddende uden for en storbykommune, har grundskole som højeste fuldførte uddannelse og er ikke i beskæftigelse (er arbejdsløs, dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager eller førtidspensionist). Hun føler sig mest som grønlander, mener sig ikke i stand til at formulere et klagebrev i tilfælde af en fejlagtig eller uretfærdig behandling fra en offentlig myndighed, men har ellers ikke sprog vanskeligheder, og hun benytter sig ikke af tilbuddene i de grønlandske huse. For denne baseline-person er den beregnede sandsynlighed for, at hun har oplevet en eller anden form for diskrimination i mødet med det offentlige, 46 pct. Baseline-sandsynligheden for oplevet diskrimination er altså højere, end når det drejer sig om baseline-sandsynligheden for henholdsvis oplevet gruppemæssig og personlig stigmatisering.

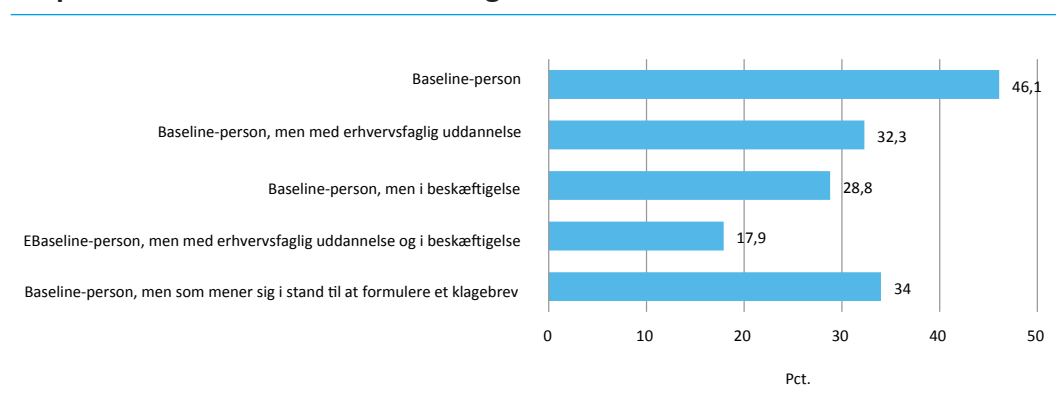
Vi ændrer nu på henholdsvis baseline-personens højeste fuldførte uddannelse (fra grundskole til erhvervsfaglig uddannelse) og beskæftigelsesstatus (fra ikke-beskæftiget til beskæftiget), ét parameter ad gangen, hvilket medfører, at sandsynligheden for oplevet diskrimination falder til henholdsvis 32 pct. og 29 pct. (tabel 3.16). Faldet er således på henholdsvis 14 og 17 procentpoint i forhold til baseline-sandsynligheden. Ændrer vi på højeste fuldførte uddannelse

(fra grundskole til erhvervsfaglig uddannelse) og beskæftigelsesstatus (fra ikke-beskæftiget til beskæftiget) på én gang, falder sandsynligheden for oplevet diskrimination yderligere til 18 pct. (figur 3.16).

Slutteligt ændrer vi på det parameter, der handler om, om man mener sig i stand til at formulere et klagebrev i tilfælde af en fejlagtig eller uretfærdig behandling fra en offentlig myndighed. Baseline er, som tidligere nævnt, at man ikke mener sig i stand til dette. Ser vi altså i stedet på en kvinde med én grønlandskfødt forælder, som mener sig i stand til at formulere et klagebrev (hvor alle øvrige karakteristika er som for baseline-personen), er vedkommendes sandsynlighed for oplevet diskrimination 34 pct., altså igen et fald i sandsynligheden, denne gang med 12 procentpoint i forhold til baseline-sandsynligheden (figur 3.16).

Det samme mønster i beregnede sandsynligheder, som er vist i figur 3.13, genfindes for mænd, og det samme gør sig i stort omfang gældende for personer med to grønlandskfødte forældre. For disse er uddannelse, som det også fremgik af tabel 3.6, dog ikke af nogen særlig betydning for sandsynligheden for oplevet diskrimination (ej vist).

Figur 3.16 Beregnet sandsynlighed for oplevet diskrimination. Særsilt for personer med én grønlandskfødt forælder og med baseline-karakteristika samt for personer med karakteristika afvigende fra baseline. Procent.

Anm.: En baseline-person har følgende karakteristika: én grønlandskfødt forælder, kvinde, 16-24 år, opholdstid på 0-4 år, bosat uden for en storbykommune, grundskole som højeste fuldførte uddannelse, arbejdsløs, dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager eller førtidspensionist, føler sig mest som grønlander, er ikke i stand til at formulere et klagebrev, men har ellers ikke sprog vanskeligheder, og benytter sig ikke af tilbuddene i de grønlandske huse.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskema- og registerdata, 2013/2014.

3.5 OPSAMLING

En stor andel af grønlænderne i Danmark oplever, at grønlændernes indsats i det danske samfund ikke anerkendes af offentlige myndigheder (25 pct.), at danskerne generelt er fordomsfulde over for grønlændere i Danmark (44 pct.), og at grønlændere i Danmark som gruppe er stigmatiseret (53 pct.), mens en mindre andel personligt oplever sig som stigmatiserede (15 pct.) og diskriminerede som følge af deres grønlandske baggrund i kontakten med offentlige myndigheder og institutioner (16-20 pct.) og i forbindelse med søgning af job og praktikplads (henholdsvis 5 pct. og 2 pct.).

Oplevelser af diskrimination i mødet med offentlige myndigheder og institutioner som følge af grønlandsk baggrund er undersøgt ved at se på følgende fire aspekter: 1) nægtet adgang til offentlige steder, hvor andre har adgang, 2) afslag på ansøgning om en offentlig ydelse, 3) dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor og 4) udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige (det vil sige af personalet). Har en grønlænder oplevet mindst ét af disse fire aspekter, har personen ifølge denne undersøgelse oplevet diskrimination i kontakten med det offentlige som følge af sin grønlandske baggrund (hvilket 16-20 pct. som nævnt har). Færrest har oplevet at blive nægtet adgang til offentlige steder som følge af deres grønlandske baggrund (1-2 pct.), mens flest har oplevet fornærmende ord mv. i kontakten med den offentlige sektor (14-15 pct.). Blandt de grønlændere, der har oplevet at være udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder, er det især i kontakten med personalet i skoler (36 pct.), på jobcentre (23 pct.), på hospitaler (11 pct.) og hos politi (11 pct.), at de har oplevet dette. Tilsammen har 50 pct. af dem, som har oplevet at blive udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder, oplevet dette mellem 1 og 4 gange, mens hele 10 pct. og 18 pct. har oplevet dette henholdsvis 5-9 gange og 10 eller flere gange.

Undersøgelsen viser også, hvor mange der i alt (uanset om det skyldes grønlandsk baggrund eller andet) er blevet nægtet adgang til offentlige steder, har fået afslag på en offentlig ydelse eller har oplevet dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor. Få har oplevet at blive nægtet adgang til et offentligt sted eller fået afslag på en offentlige ydelse, men det er omkring halvdelen af de personer, som er blevet nægtet adgang til et offentligt sted, og mellem en femtedel og en fjerdedel af de personer, som har fået afslag på en offentlig ydelse, der mener, det skyldes deres grønlandske baggrund. Lidt flere har oplevet dårlig betjening og service, og her er det over halvdelen af personerne med to grønlandskfødte forældre og lidt under halvdelen af personerne med én grønlandskfødt forælder, som mener, det skyldes deres grønlandske baggrund.

Der er forskel på, i hvilket omfang personer med én grønlandskfødt forælder og personer med to grønlandskfødte forældre oplever stigmatisering og diskrimination. En større andel af personerne med én grønlandskfødt forælder end af personerne med to grønlandskfødte forældre oplever, at grønlændere i Danmark er stigmatiserede som gruppe. Omvendt er der en større andel af personerne med to grønlandskfødte forældre end af personerne med én grønlandskfødt forælder, som personligt oplever sig stigmatiseret og diskrimineret i kontakten med det offentlige som følge af deres grønlandske baggrund. Forskellene på personer med én og to grønlandske forældre er størst med hensyn til gruppemæssig stigmatisering.

Fokusset på oplevet diskrimination i kontakten med det offentlige i denne delundersøgelse er lidt anderledes end i tidligere undersøgelser af diskriminering af etniske minoriteter, hvilket gør sammenligninger vanskelige. Men en forsigtig vurdering er dog, at grønlændere i Danmark diskrimineres mindre på grund af etnisk baggrund end indvandrere fra fx Tyrkiet og Libanon.

Undersøgelsen har også belyst oplevet diskrimination i forbindelse med jobsøgning og praktikpladssøgning. 15 pct. af grønlænderne har oplevet ikke at få et job, som de mener, de var kvalificerede til, mens 5 pct. har oplevet ikke at få en praktikplads, som de mener, at de var kvalificerede til. Omkring en tredjedel af disse mener, at de ikke har fået jobbet/praktikpladsen som følge af deres grønlandske baggrund. Dette svarer til resultaterne i en undersøgelse blandt etniske minoriteter med baggrund i et ikke-vestligt land, hvor det er mellem en tredjedel og halvdelen, som opfatter et afslag på et job, de er kvalificeret til, som diskrimination på grund af etnisk minoritetsbaggrund.

Undersøgelsen viser endvidere, at kun en lille del af grønlænderne i Danmark har oplevet en situation med forskelsbehandling eller diskrimination, hvor de mener at have haft grund til at klage til en offentlig myndighed eller organisation. Omkring en tredjedel af de personer, som mener, de har haft grund til at klage til en offentlig myndighed eller organisation over forskelsbehandling eller oplevet diskrimination, eller er usikre på, om de har haft grund til at klage, har efterfølgende klaget. Dette skal ses på baggrund af, at 63 pct. af grønlænderne i undersøgelsen mener, at de har kendskab til retten til ikke at blive diskrimineret. Andelen, som har klaget, er noget større end andelen blandt indvandrere og efterkommere med baggrund i fire ikke-vestlige lande. Ligesom for indvandrere og efterkommere i øvrigt er den mest udbredte årsag til ikke at have klaget blandt grønlænderne i undersøgelsen en manglende forventning om, at en klage vil føre til noget. Blandt de få grønlændere, som har klaget over diskrimination, er det kun få, der har indgivet deres klage eller søgt hjælp hos myndigheder/organisationer på området, herunder Ligebehandlingsnævnet, Institut for Menneskerettigheder, politiet eller en advokat.

Til sidst i kapitlet har vi set på sammenhængen mellem oplevet stigmatisering og diskrimination og en række baggrundskaraktistika (køn, alder, opholdstid, uddannelse, bopæl, beskæftigelsesstatus, danskkundskaber og tilhørsforhold) ved brug af regressionsanalyse. Disse analyser viser, at forskellen i omfanget af oplevet personlig stigmatisering og diskrimination for personer med én og to grønlandskfødte forældre kan forklares med, at de to grupper har en forskellig fordeling på baggrundskaraktistika. Derimod er der stadig en forskel på personer med én og to grønlandskfødte forældre med hensyn til gruppemæssig stigmatisering, når der er taget højde for de samme baggrundskaraktistika, således at oplevet gruppemæssig stigmatisering er mere udbredt blandt personer med én grønlandskfødt forælder.

Regressionsanalyserne viser endvidere, at der er markante forskelle på, hvilke baggrundskaraktistika der hænger sammen med de to typer af oplevet stigmatisering. Mens oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering synes at hænge sammen med kontekstuelle faktorer (om personen bor i en storbykommune eller ej) og kun i mindre omfang af individuelle karaktistika, såsom fx uddannelse, beskæftigelse og sprogbarrierer, er det omvendte tilfældet med oplevelsen af personlig stigmatisering, hvor sandsynligheden for oplevet personlig stigmatisering falder med en stigning i uddannelsesniveauet, en forbedret beskæftigelsesstatus, færre sprogveskkeligheder og et svagere tilknytningsforhold til Grønland. Det lader samtidig til, at oplevet diskrimination har mere tilfælles med oplevet personlig stigmatisering end med oplevet gruppemæssig stigmatisering, da det også her i høj grad er de individuelle faktorer, der har betydning for oplevet diskrimination.

Koblet til de teoretiske modeller i kapitel 1 afsnit 1.2 kan vi umiddelbart afvise teorien om relativ deprivation som en forklaringsfaktor i forhold til oplevet stigmatisering og diskrimination blandt grønlandere i Danmark, idet det særligt er de reelt dårligst stillede (med hensyn til fx uddannelse, beskæftigelse og sprog), der oplever personlig stigmatisering og diskrimination og ikke omvendt de bedre stillede, som teorien forudsiger. Resultaterne understøttes af en tidligere undersøgelse af oplevet diskrimination blandt grønlandere i Danmark (Togeby, 2002). Grønlandere i Danmark adskiller sig på dette punkt i forhold til andre etniske minoriteter i Danmark, for hvem teorien om relativ deprivation i højere grad ser ud til at være en brugbar forklaringsfaktor (Møller & Togeby, 1999). Derudover ser det ud til, at oplevet personlig stigmatisering og oplevet diskrimination blandt grønlandere i Danmark hænger sammen med det at identificere sig med egen (dårligt stillede) etniske gruppe, hvilket finder støtte i teorien om social identitet. Opholdstid har alene betydning for oplevet gruppemæssig stigmatisering, og i den forbindelse ser det ud til, at teorien om prototyper har forklaringskraft. Grønlandere, der har været i Danmark i en længere periode (set i forhold til en opholdstid på 0-4 år), oplever i højere grad gruppemæssig stigmatisering, måske som følge af at de har opnået en større bevidsthed om social ulighed i mellemtiden.

DELUNDERSØGELSENS FORMÅL OG HOVEDRESULTATER

Formålet med denne delundersøgelse er dels at belyse, i hvilket omfang grønlændere bosat i Danmark oplever stigmatisering og diskrimination i mødet med offentlige myndigheder og institutioner og i forbindelse med job- og praktikpladssøgning, dels at belyse hvordan omfanget af oplevet stigmatisering og diskrimination varierer med forskellige baggrundskarakteristika. Analyserne er baseret på data fra en spørgeskemaundersøgelse suppleret med registervariable fra Danmarks Statistik. I spørgeskemaundersøgelsen indgår personer, som er 16 år eller ældre, er født i Grønland, har mindst én forælder, der er født i Grønland, og er bosiddende i Danmark på interviewtidspunktet. Spørgeskemaundersøgelsen forsøger så vidt muligt at dække grønlændere i Danmark som samlet gruppe, men da deltagelse i undersøgelsen kræver, at man har en bopælsadresse, må vi forvente, at hjemløse og andre meget socialt udsatte grønlændere i Danmark er underrepræsenterede i undersøgelsen. Det betyder, at fx uddannelsesniveaue og beskæftigelsesgraden generelt må forventes at være højere, end hvis vi havde haft flere socialt udsatte grønlændere i Danmark med i undersøgelsen. Det betyder endvidere, at vi i højere grad undersøger en anden del af populationen af grønlændere i Danmark end de socialt udsatte grønlændere, som der oftest er fokus på i undersøgelser.

Analyserne har vi i de fleste tilfælde lavet særskilt for personer med én henholdsvis to grønlandskfødte forældre. For de fleste personer, som kun har én grønlandskfødte forælder, vil den anden forælder formentlig være født i Danmark, og også ofte være etnisk dansker. Dermed vil personer med én grønlandskfødte forælder formentlig også – sammenlignet med personer med to grønlandskfødte forældre – i mindre grad have et grønlandsk udseende, i mindre grad have et stærkt tilhørsforhold til Grønland og en social identitet som grønlænder i Danmark, have bedre dansk kundskaber og en større viden om det danske samfund. Disse træk skulle ifølge teorien om social identitet alt andet lige betyde, at de er mindre følsomme over for forskelsbehandling og dermed oplevet diskrimination end personer med to grønlandskfødte forældre. Derudover vil personer med én grønlandskfødte forælder formentlig i højere grad sammenligne sig med den øvrige befolkning i Danmark end personer med to grønlandskfødte forældre, hvilket ifølge teorien om relativ deprivation omvendt skulle betyde, at de vil være mere følsomme over for forskelsbehandling og dermed oplevet diskrimination. Alt i alt giver teorierne anledning til at forvente, at der er forskel

på personer med én og to grønlandskfødte forældre, med hensyn til i hvilket omfang de to grupper oplever stigmatisering og diskrimination i det danske samfund. Teorierne giver dog ikke noget entydigt svar på, hvilken gruppe der oplever mest stigmatisering og diskrimination.

Undersøgelsen viser først, hvordan grønlandere bosat i Danmark fordeler sig på en række baggrundskarakteristika. Blandt grønlandere bosat i Danmark er der en større andel kvinder, en større andel i aldersgruppen 50-64 år og en mindre andel i aldersgruppen 65+ år end i den samlede danske befolkning. Omkring 50 pct. af grønlænderne i Danmark har opholdt sig 20 år eller mere i Danmark. Grønlandere er endvidere bosat i alle fem regioner i Danmark, men er i forhold til den samlede befolkning overrepræsenteret i Region Syddanmark og Region Nordjylland. Andelen i beskæftigelse er lavere blandt grønlandere end blandt den samlede befolkning i Danmark. Blandt grønlandere er 42 pct. i beskæftigelse mod 54 i hele befolkningen. Langt de fleste grønlandere bosat i Danmark oplever ikke problemer med det danske sprog, når de er i kontakt med de offentlige myndigheder. Den største andel af grønlandere bosat i Danmark føler sig som danskere med grønlandsk baggrund, men der er også et mindretal, der føler sig som grønlandere. 30 pct. af grønlænderne benytter sig af tilbuddene i de grønlandske huse.

Undersøgelsen viser som ventet, at personerne med én og to grønlandskfødte forældre adskiller sig fra hinanden på flere af de ovennævnte baggrundskarakteristika: Personer med to grønlandskfødte forældre er fx oftere en kvinde, er markant ældre, har opholdt sig kortere tid i Danmark, er for færres vedkommende i beskæftigelse eller under uddannelse og har svagere dansk kundskaber end personer med én grønlandskfødt forælder. Endvidere har personer med to grønlandskfødte forældre en større tilknytning til Grønland og det grønlandske miljø i Danmark: Færre føler sig som danskere og flere som grønlandere, de er oftere medlem af en grønlandsk forening, og en større andel benytter sig af de grønlandske huse.

Med hensyn til oplevet stigmatisering og diskrimination viser undersøgelsen, at omkring halvdelen af grønlænderne i Danmark mener, at grønlandere i Danmark som gruppe er stigmatiseret. Endvidere er det lidt under halvdelen, som oplever danskerne som fordomsfulde over for grønlandere i Danmark, mens en fjerdedel oplever, at grønlændernes indsats i det danske samfund ikke anerkendes af offentlige myndigheder. En mindre andel (15 pct.) oplever sig personligt stigmatiserede.

Oplevelser af diskrimination i mødet med offentlige myndigheder og institutioner som følge af grønlandsk baggrund er undersøgt ved at se på følgende fire typer af diskriminerende handlinger: 1) nægtet adgang til offentlige steder, hvor andre har adgang, 2) afslag på ansøgning om en offentlig ydelse, 3) dårlig betjening

eller service inden for den offentlige sektor og 4) udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige (det vil sige af personalet). Færrest har oplevet at blive nægtet adgang til offentlige steder som følge af deres grønlandske baggrund (1-2 pct.), mens flest har oplevet fornærmende ord mv. i kontakten med den offentlige sektor (14-15 pct.). Har en grønlænder oplevet mindst en af disse fire typer af handlinger, har personen i følge denne undersøgelse oplevet diskrimination i kontakten med det offentlige som følge af sin grønlandske baggrund, hvilket 16-20 pct. har.

Blandt de grønlændere, der har oplevet at være udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder, er det især i kontakten med personalet i skoler (36 pct.), på jobcentre (23 pct.), på hospitaler (11 pct.) og hos politi (11 pct.), at grønlænderne har oplevet dette. Tilsammen har 50 pct. af dem, som har oplevet at være blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder, oplevet dette mellem 1 og 4 gange, mens hele 10 og 18 pct. har oplevet dette henholdsvis 5-9 gange og 10 eller flere gange.

Den lave andel, som fx har oplevet at blive nægtet adgang til et offentligt sted som følge af deres grønlandske baggrund, skal ses i lyset af, hvor mange der alt i alt oplever at blive nægtet adgang til et offentligt sted. Blandt de forholdsvis få grønlændere i Danmark, som er blevet nægtet adgang til offentlige steder, har fået afslag på ansøgning om en offentlig ydelse eller har fået dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor, mener mellem en femtedel og over halvdelen (afhængigt af typen af handlinger), at den nægtede adgang, afslag eller dårlig behandling er en følge af deres grønlandske baggrund.

Undersøgelsen har også belyst oplevet diskrimination i forbindelse med jobsøgning og praktikpladssøgning. 15 pct. af grønlænderne har oplevet ikke at få et job, som de mener, de var kvalificerede til, mens 5 pct. har oplevet ikke at få en praktikplads, som de mener, at de var kvalificerede til. Omkring en tredjedel af disse mener, at de ikke har fået jobbet/praktikpladsen som følge af deres grønlandske baggrund.

Der er som ventet forskel på, i hvilket omfang personer med én grønlandskfødt forælder og personer med to grønlandskfødte forældre oplever stigmatisering og diskrimination. En større andel af personerne med én grønlandskfødt forælder end af personerne med to grønlandskfødte forældre oplever, at grønlændere i Danmark som gruppe er stigmatiseret. Omvendt er der en større andel af personerne med to grønlandskfødte forældre end af personerne med én grønlandskfødt forælder, som personligt oplever sig stigmatiserede og diskriminerede i kontakten med det offentlige som følge af deres grønlandske baggrund. Forskellene på personer med én og to grønlandske forældre er størst med hensyn til gruppemæssig stigmatisering.

Der er store forskelle på, hvilke baggrundskarakteristika der hænger sammen med gruppemæssig stigmatisering og personlig stigmatisering. Mens oplevelsen af gruppemæssig stigmatisering synes at hænge sammen med kontekstuelle faktorer (om personen bor i en storbykommune eller ej) og kun i mindre omfang af individuelle karakteristika, som fx uddannelse, beskæftigelse og sprogbarrierer, er det omvendte tilfældet med oplevelsen af personlig stigmatisering, hvor sandsynligheden for oplevet personlig stigmatisering falder med en stigning i uddannelsesniveauet, en forbedret beskæftigelsesstatus, færre sprogvanskeligheder og et svagere tilknytningsforhold til Grønland. Det lader samtidig til, at oplevet diskrimination har mere tilfælles med oplevet personlig stigmatisering end med oplevet gruppemæssig stigmatisering, da det også her i høj grad er de individuelle faktorer, der har betydning.

På baggrund af resultaterne kan vi umiddelbart afvise teorien om relativ deprivation, som en forklaringsfaktor i forhold til oplevet stigmatisering og diskrimination blandt grønlændere i Danmark, idet det særligt er de reelt dårligst stillede (med hensyn til fx uddannelse, beskæftigelse og sprog), der oplever personlig stigmatisering og diskrimination, og ikke omvendt de bedre stillede, som teorien forudsiger. Grønlændere i Danmark adskiller sig på dette punkt fra andre etniske minoriteter i Danmark, for hvem teorien om relativ deprivation i højere grad ser ud til at være en brugbar forklaringsfaktor. Derudover ser det ud til, at oplevet personlig stigmatisering og oplevet diskrimination blandt grønlændere i Danmark hænger sammen med det at identificere sig med egen (dårligt stillede) etniske gruppe, hvilket finder støtte i teorien om social identitet. Opholdstid har alene betydning for oplevet gruppemæssig stigmatisering, og i den forbindelse ser det ud til, at teorien om prototyper har forklaringskraft. Grønlændere, der har været i Danmark i en længere periode (set i forhold til en opholdstid på 0-4 år), oplever i højere grad gruppemæssig stigmatisering, måske som følge af at de har opnået en større bevidsthed om social ulighed i mellemtiden.

Forskellen i omfanget af oplevet personlig stigmatisering og diskrimination for personer med én og to grønlandskfødte forældre kan forklares med, at de to grupper har en forskellig fordeling på baggrundskarakteristika. Derimod er der stadig en forskel på personer med én og to grønlandskfødte forældre med hensyn til gruppemæssig stigmatisering, når der er taget højde for de samme baggrundskarakteristika, således at oplevet gruppemæssig stigmatisering er mere udbredt blandt personer med én grønlandskfødt forælder. At det ikke er hele forskellen i gruppemæssig stigmatisering, som er forklaret med forskelle i baggrundskarakteristika, kan måske skyldes, at personer med én grønlandskfødt forælder i højere grad sammenligner sig med den øvrige befolkning i Danmark end personer med to grønlandskfødte forældre med samme karakteristika. Det vil betyde, at de vil være mere følsomme over for forskelsbehandling og dermed stigmatisering (relativ deprivation).

Undersøgelsen viser, at kun en lille del af grønlænderne i Danmark har oplevet en situation med forskelsbehandling eller diskrimination, hvor de mener at have haft grund til at klage til en offentlig myndighed eller organisation. Omkring en tredjedel af de personer, som mener, de har haft grund til at klage, eller er usikre på, om de har haft grund til at klage, har efterfølgende klaget over oplevet diskrimination. Dette skal ses på baggrund af, at knap to tredjedele af grønlænderne i undersøgelsen mener, at de har kendskab til retten til ikke at blive diskrimineret. Blandt de få grønlændere, som har klaget over oplevet diskrimination, er det kun få, der har indgivet deres klage eller søgt hjælp hos myndigheder/organisationer på området, herunder Ligebehandlingsnævnet, Institut for Menneskerettigheder, politiet eller en advokat.

LITTERATUR

Banerjee, R. (2008): "An examination of factors affecting perceptions of workplace discrimination". **Journal of Labor Research**, 29, s. 380-401.

Benaminsen, L. & H.H. Lauritzen (2013): **Hjemløshed i Danmark 2013. National kortlægning**. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:21.

Daldy, B.M., J. Poot & M. Roskrug (2013): "Perception of workplace discrimination among immigrants and native born new Zealanders". IZA Discussion Paper, nr. 7504.

Danmarks Statistik (2008): **Forskerbeskyttelse i CPR 2008**. København: Danmarks Statistik.

Den Nordatlantiske Gruppe (2011): **Hvorfor grønlandere bosætter sig i Danmark**. Downloadet den 29. april 2014 fra: <http://www.udsattegroenlaendere.dk/wp-content/uploads/dnag-hvorfor-20groenlaendere-20bosaetter-20sig-20i-20danmark-1.pdf>

Jensen, T.G, K. Weibel, M.K. Tørslev, L.L. Knudsen & S.J. Jacobsen (2012): **Måling af diskrimination på baggrund af etnisk oprindelse**. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd 12:22.

Kleif, H.B., J. Laudenburg, N.C. Mateu & C.P. Nielsen (2012): **Overuddannelse blandt etniske minoritetsborgere i Københavns Kommune**. København: KORA – Det Nationale Institut for Kommunernes og Regionernes Analyse og Forskning.

Laage-Petersen, J. (2013): **Ligebehandling af grønlandere i Danmark. Forundersøgelse**. København: Institut for Menneskerettigheder.

Link, B.G. & J.C. Phelan (2001): "Conceptualizing Stigma". **Annual Review of Sociology**, 27, s. 363-385.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (2011): **Medborgerskab i Danmark**. København: Regeringens arbejdsgruppe for bedre integration.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (2007): **Etniske gruppers værdier – baggrundsrapport**. København: Tænk tanken for udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark.

Møller, B. & L. Togeby (1999): **Oplevet diskrimination. En undersøgelse blandt etniske minoriteter**. København: Nævnet for Etnisk Ligestilling.

Rasmussen, P.S. & K.S. Johansen (2013): **Oplevet diskrimination og stigmatisering blandt mennesker med psykisk sygdom**. København: KORA – Det Nationale Institut for Kommunernes og Regionernes Analyse og Forskning.

Rosdahl, A., T. Fridberg, V. Jakobsen & M. Jørgensen (2013): **Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med IT i Danmark**. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:28.

Togeby, L. (2003): **Fra fremmedarbejdere til etniske minoriteter**. Århus: Århus Universitetsforlag.

Togeby, L. (2002): **Grønlandere i Danmark – en overset minoritet**. Århus: Århus Universitetsforlag.

Vendsborg, P., M. Nordentoft & A. Lindhardt (2011): "Stigmatisering af mennesker med psykisk lidelse". **Ugeskrift for Læger**, 173, s. 16-17.

Økonomisk Råd/Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit (2013): **Belysning af grønlandere bosiddende i Danmark. Teknisk baggrundsnotat 2013-02**.

Downloadet den 29. april 2014 fra:

http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Oekonomisk%20raad/100913Belysning%20af%20groenlandskfoedte%20personer%20bosiddende%20i%20Danmark_DK.pdf

BILAG

Bilag 1

Bilagstabel B.1 Marginale effekter fra regressionsanalyse, der estimerer sammenhængen mellem bortfaldet og en række baggrundskaraktistika i spørgeskemaundersøgelsen.

	Spørgeskemadeltagelse
<i>Køn</i>	
Kvinde	ref.
Mand	0,015 (0,010)
<i>Alder</i>	
16-24 år	ref.
25-34 år	0,000 (0,019)
35-49 år	-0,017 (0,023)
50-65 år	0,010 (0,018)
66+ år	0,030* (0,017)
<i>Opholdstid</i>	
0-4 år	ref.
5-9 år	-0,026 (0,028)
10-14 år	0,001 (0,024)
15-19 år	-0,034 (0,031)
20- år	-0,008 (0,022)
<i>Uddannelse</i>	
Grundskole	Ref.
Gymnasial	-0,047* (0,026)
Erhvervsfaglig	0,012 (0,014)
Videregående	-0,009 (0,018)
<i>Bosat i storbykommune</i>	
Nej	ref.
Ja	0,010 (0,011)
<i>Socioøkonomisk status</i>	
Dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager, arbejdsløs mindst halvdelen af året eller førtidspensionist	ref.
Beskæftiget (lønmodtager el. selvstændig)	-0,037 (0,023)
I uddannelse, på efterløn eller folkepension	-0,051* (0,030)

Anm.: Tallene i tabellen angiver de estimerede marginale effekter ("average partial effects").

Standardfejl er angivet i parenteser.

*angiver, at forskellen er signifikant på et 10-procents-niveau, ** at den er signifikant på et 5-procents-niveau, og *** at den er signifikant på et 1-procents-niveau.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskema- og registerdata.

Bilagstabel B.2 Marginale effekter fra regressionsanalyse, der estimerer sammenhængen mellem oplevet stigmatisering (gruppemæssig og personlig) og oplevet diskrimination og en række baggrundskaraktetika. Særsklit for personer med én eller to forældre født i Grønland.

	Oplevet stigmatisering, gruppemæssig		Oplevet stigmatisering, personlig		Oplevet diskrimination	
	Antal grønlandskfødte forældre					
	Én	To	Én	To	Én	To
<i>Køn</i>						
Kvinde	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Mand	-0,037 (0,033)	-0,050 (0,046)	-0,018 (0,020)	-0,053* (0,028)	0,017 (0,024)	-0,039 (0,031)
<i>Alder</i>						
16-24 år	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
25-34 år	0,124** (0,055)	-0,015 (0,085)	0,021 (0,040)	0,154* (0,081)	0,011 (0,042)	0,110 (0,077)
35-49 år	0,017 (0,063)	0,053 (0,085)	0,008 (0,040)	0,080 (0,069)	-0,015 (0,042)	0,005 (0,062)
50-65 år	-0,021 (0,071)	-0,021 (0,085)	-0,053 (0,033)	-0,035 (0,054)	-0,035 (0,044)	-0,020 (0,059)
66+ år	-0,231* (0,122)	-0,182** (0,088)	-0,060 (0,056)	-0,111*** (0,041)	-0,022 (0,080)	-0,101** (0,048)
<i>Opholdstid</i>						
0-4 år	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
5-9 år	0,143** (0,069)	-0,032 (0,072)	0,023 (0,054)	-0,027 (0,047)	-0,019 (0,047)	0,041 (0,054)
10-14 år	0,144** (0,070)	0,086 (0,083)	0,054 (0,063)	0,055 (0,065)	-0,002 (0,050)	-0,020 (0,057)
15-19 år	0,164** (0,067)	0,168* (0,086)	0,032 (0,056)	0,090 (0,077)	0,006 (0,051)	0,073 (0,074)
20- år	0,154** (0,071)	0,025 (0,077)	0,023 (0,052)	0,028 (0,059)	-0,042 (0,046)	-0,018 (0,054)
<i>Uddannelse</i>						
Grundskole	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Gymnasial	-0,035 (0,055)	0,000 (0,087)	-0,001 (0,032)	-0,089** (0,040)	-0,063** (0,027)	-0,034 (0,058)
Erhvervsfaglig	-0,096* (0,049)	0,010 (0,050)	-0,067*** (0,021)	-0,064** (0,030)	-0,071*** (0,026)	-0,022 (0,036)
Videregående	-0,043 (0,051)	0,086 (0,065)	-0,088*** (0,020)	-0,001 (0,044)	-0,055* (0,029)	0,083 (0,058)
<i>Bosat i storbykommune</i>						
Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	0,074** (0,034)	0,080* (0,044)	0,019 (0,024)	0,044 (0,033)	0,015 (0,025)	0,049 (0,035)
<i>Beskæftigelsesstatus</i>						
Arbejdsløs, dagpenge- eller kon- tanthjælpsmodtager, eller førtids- pensionist	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Beskæftiget (lønmodtager el. selvstændig)	0,060	0,019	-0,081***	-0,071**	-0,099***	-0,096***

I uddannelse, på efterløn eller på folkepension	(0,048) 0,060	(0,053) -0,017	(0,023) -0,080***	(0,031) -0,020	(0,027) -0,087***	(0,031) -0,056
<i>Oplevet sprogbarrierer ifm. breve fra det offentlige</i>	(0,060)	(0,063)	(0,027)	(0,039)	(0,031)	(0,038)
Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	-0,056 (0,089)	0,089 (0,064)	-0,048 (0,044)	0,093* (0,055)	-0,058 (0,048)	0,035 (0,052)
<i>Oplevet sprogbarrierer ift. opnåelse af offentlige ydelser</i>						
Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	-0,162 (0,118)	0,119 (0,084)	0,075 (0,098)	0,207*** (0,077)	0,251* (0,129)	0,242*** (0,080)
<i>Er i stand til at formulere et brev med en klage</i>						
Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	0,017 (0,043)	0,011 (0,048)	-0,062** (0,025)	0,001 (0,033)	-0,073*** (0,027)	-0,024 (0,034)
<i>Føler sig mest som (tilhørsforhold)</i>						
Grønlandser	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Dansker	-0,077 (0,100)	-0,015 (0,078)	0,007 (0,065)	-0,088** (0,039)	-0,075 (0,048)	-0,030 (0,054)
Dansker med grønlandsk baggrund	-0,015 (0,095)	-0,054 (0,066)	0,004 (0,061)	-0,070* (0,037)	-0,009 (0,061)	-0,001 (0,050)
Grønlandser med dansk tilknytning	0,100 (0,095)	-0,007 (0,061)	0,128 (0,096)	-0,033 (0,036)	0,048 (0,077)	0,069 (0,049)
Lige meget grønlandser og dansker	-0,067 (0,097)	-0,072 (0,057)	0,000 (0,061)	-0,117*** (0,027)	-0,020 (0,059)	-0,072** (0,036)
<i>Benytter tilbuddene i de grønlandske huse</i>						
Nej	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Ja	0,131*** (0,038)	0,043 (0,043)	0,073** (0,032)	0,032 (0,032)	0,044 (0,031)	0,043 (0,034)
Antal observationer	908	616	908	617	909	618
Pseudo R-squared	0,0515	0,0477	0,0987	0,144	0,0843	0,124
Log pseudolikelihood	-584,9	-406,1	-305,7	-246,2	-348,1	-262,8

Anm.: Tallene i tabellen angiver de estimerede marginale effekter ("average partial effects"). Standardfejl er angivet i parenteser.

*angiver, at forskellen er signifikant på et 10-procents-niveau, ** at den er signifikant på et 5-procents-niveau, og

*** at den er signifikant på et 1-procents-niveau.

Kilde: Egne beregninger på spørgeskema- og registerdata.

Bilag 2: Spørgeskema til delundersøgelsen

TILHØRSFORHOLD TIL DANMARK

0. Er følgende i din familie født i Grønland?	Ja	Nej	Ved ikke
a) Din mor?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
b) Din far?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
c) Din mormor?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
d) Din morfar?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
e) Din farmor?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
f) Din farfar?	☐ 1	☐ 2	☐ 8

Filter 1:

Hvis a og b og c og d og e og f = 2 eller 8 så gå til tekst 1 (OG GÅ DEREFTER TIL SLUT)

Hvis a eller b eller c eller d eller e eller f = 1 så gå til spm. 1

Tekst 1

Da undersøgelsen forsøger at afdække, hvordan personer der er grønlandsk beslægtede oplever mødet med det offentlige i Danmark, har vi ikke flere spørgsmål. Tak for at du tog dig tid til at deltage i undersøgelsen og undskyld ulejligheden.

1. Hvor længe har du boet i Danmark?

0-4 år	☐ 1
5-9 år	☐ 2
10-14 år	☐ 3
15-19 år	☐ 4
Over 20 år	☐ 5
Født her	☐ 6
Ved ikke	☐ 8

2. Hvad føler du dig mest som?

Dansker	☐ 1
Dansker med grønlandsk baggrund	☐ 2
Grønlænder	☐ 3

Grønlænder med dansk tilknytning	☐ 4
Jeg føler mig lige meget som grønslænder og dansker	☐ 5
Ved ikke	☐ 8

	Intet	Lidt	Meget	Rigtig meget	Ved ikke
3. Betyder dit udseende noget for, hvad du føler dig mest som?	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 8

4. Hvor vigtigt er det for dig, at dine børn føler sig som en del af det danske samfund?

Meget vigtigt	☐ 1
Vigtigt	☐ 2
Ikke vigtigt	☐ 3
Slet ikke vigtigt	☐ 4
Har ikke nogen børn	☐ 5
Ved ikke	☐ 8

5. Hvor vigtigt er det for dig, at dine børn føler sig knyttet til det land, din familie kommer fra?

Meget vigtigt	☐ 1
Vigtigt	☐ 2
Ikke vigtigt	☐ 3
Slet ikke vigtigt	☐ 4
Har ikke nogen børn	☐ 5
Ved ikke	☐ 8

	Ja	Nej	Ved ikke
6. Er du medlem af en forening for grønslændere?	☐ 1	☐ 2	☐ 8

	Ja	Nej	Ved ikke
7. Benytter du dig af tilbuddene i de grønslandske huse?	☐ 1	☐ 2	☐ 8

KONTAKTEN MED DANSKE MYNDIGHEDER OG OPLEVET BEHANDLING I DET OFFENTLIGE

8. Har du inden for det seneste år oplevet modvilje eller fjendtlighed ved kontakt med....? Gerne flere svar:

Jobcenter	☐ 1	
Skole eller anden uddannelsesinstitution	☐ 1	
Sundhedssystemet (fx. sundhedsplejerske, læge eller hospitaler)	☐ 1	
Kommunen (fx. socialforvaltningen)	☐ 1	
Børneinstitutioner /dagplejesystemet	☐ 1	
Den kommunale boliganvisning	☐ 1	
Borgerservice	☐ 1	
Andre	☐ 1	
		Ikke i kombination
Har ikke oplevet modvilje eller fjendtlighed		med de øvrige svar
	☐ 2	kat
Ved ikke	☐ 8	

9. Hvor stor tillid har du til følgende danske myndigheder?

	Meget stor tillid	Ret stor tillid	Ikke særlig stor tillid	Slet ingen tillid	Ved ikke
A) Jobcenter	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 8
B) Skole eller anden uddannelsesinstitution	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 8
C) Sundhedssystemet (fx. sundhedsplejerske, læge eller hospitaler)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 8
D) Kommunen (fx. socialforvaltningen)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 8
E) Børneinstitutioner /dagplejesystemet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 8
F) Den kommunale boliganvisning	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 8
G) Borgerservice	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 8

	Ja	Nej	Ved ikke
10. Har du inden for det seneste år oplevet, at du er blevet nægtet adgang til offentlige steder hvor andre fik adgang? (fx. til bus, tog, svømmehal, kulturhus, beboerhus, jobcenter, bibliotek, uddannelsessted, hospital/læge, politiet, Borgerservice mv.)	☐ 1	☐ 2 Gå til spm 14	☐ 8 Gå til spm 14

	Ja	Nej	Ved ikke
11. Oplevede du, at du blev nægtet adgang på grund af din grønlandske baggrund?	☐ 1	☐ 2	☐ 8

12. Hvor har du oplevet, at du blev nægtet adgang? Gerne flere svar:

Uddannelse/uddannelsessted	☐ 1
Offentlig transport (bus/tog)	☐ 1
Svømmehal	☐ 1
På hospitalet/hos lægen	☐ 1
Beboerhus/kulturhus	☐ 1
Ved kontakt med politiet/politistationen	☐ 1
Ved kontakt med domstole/retsvæsenet	☐ 1
Biblioteket	☐ 1
Jobcenter	☐ 1
Borgerservice	☐ 1
Andet (skriv) _____	☐ 1
Ved ikke	☐ 8

13. Hvor mange gange har du inden for det seneste år oplevet, at du pga. din grønlandske baggrund er blevet nægtet adgang til steder, hvor andre fik adgang?

1 gang	☐ 1
2 – 4 gange	☐ 2
5 – 9 gange	☐ 3
Mere end 10 gange	☐ 4
Ved ikke	☐ 8

	Ja	Nej	Ved ikke
14. Har du inden for det seneste år oplevet, at du har fået afslag på ansøgning om en offentlig ydelse? F.eks. uddannelse, kontanthjælp, boligydelse, førtidspension, børneydelser, hjælp til etablering, andre sociale ydelser?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
		Gå til spm 18	Gå til spm 18

	Ja	Nej	Ved ikke
15. Oplevede du, at du fik afslag på grund af din grønlandske baggrund?	☐ 1	☐ 2	☐ 8

16. I hvilken forbindelse har du oplevet, at du har fået afslag? Gerne flere svar:

Uddannelse	☐ 1
Kontanthjælp	☐ 1
Boligydelser	☐ 1
Førtidspension	☐ 1
Børneydelser	☐ 1
Hjælp til etablering	☐ 1
Andre sociale ydelser	☐ 1
Andet (skriv) _____	☐ 1
Ved ikke	☐ 8

17. Hvor mange gange inden for det seneste år har du oplevet, at du fik afslag på en ansøgning om en offentlig ydelse?

1 gang	☐ 1
2 – 4 gange	☐ 2
5 – 9 gange	☐ 3
Mere end 10 gange	☐ 4
Ved ikke	☐ 8

Ja	Nej	Ved ikke
----	-----	----------

18. Har du oplevet, at du har fået dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor? Fx på hospitalet, hos lægen, ved kommunen, hos politiet, hos andre myndigheder, i skolen, i daginstitutioner, af sundhedsplejersken, af dagplejen, på jobcenteret, hos Borgerservice m.fl.?

☐ 1	☐ 2	☐ 8
	Gå til	Gå til
	spm	spm
	22	22

19. Oplevede du, at du fik dårlig betjening eller service på grund af din grønlandske baggrund?

Ja	Nej	Ved ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 8

20. Hvor har du oplevet, at du fik dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor? Gerne flere svar:

På hospitalet	☐ 1
Hos lægen	☐ 1
Ved kommunen	☐ 1
Hos politiet	☐ 1
Hos andre myndigheder	☐ 1
I skolen	☐ 1
I daginstitutioner	☐ 1
Af sundhedsplejersken	☐ 1
Af dagplejen	☐ 1
I jobcenteret	☐ 1
Borgerservice	☐ 1
Andet (skriv) _____	☐ 1
Ved ikke	☐ 8

21. Hvor mange gange inden for det seneste år, har du oplevet at blive udsat for dårlig betjening eller service inden for den offentlige sektor?

1 gang	☐ 1
2 – 4 gange	☐ 2
5 – 9 gange	☐ 3
Mere end 10 gange	☐ 4
Ved ikke	☐ 8

NEDLADENDE BEHANDLING OG CHIKANE

22. Oplever du, at dit udseende har indflydelse på, hvordan du bliver behandlet i de offentlige sammenhænge, du kommer i?

Ja	Nej	Ved ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 8

23. Oplever du en forskel i kontakt via mail/telefon frem for ved personligt fremmøde, når det handler om offentlige myndigheder?

Ja	Nej	Ved ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 8

24. Hvis du oplever kontakten som negativ, er den negative kontakt så primært ved...

Personligt fremmøde	☐ 1
Mail /telefon kontakt	☐ 2
Oplever ikke kontakten som negativ	☐ 3
Ved ikke	☐ 8

25. Har du oplevet, at du pga. din grønlandske baggrund er blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige (dvs. af personalet)? Fx på hospitalet, hos lægen, ved kommunen, hos politiet, hos andre myndigheder, i skolen, i daginstitutioner, af sundhedsplejersken, af dagplejen, i jobcenteret, hos Borgerservice?

Ja	Nej	Ved ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 8
	Gå til	Gå til
	spm	spm
	28	28

26. Hvor har du oplevet, at du pga. din grønlandske baggrund er blevet udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige (dvs. af personalet)? Gerne flere svar:

På hospitalet	☐ 1
Hos lægen	☐ 1
Ved kommunen	☐ 1
Hos politiet	☐ 1

Hos andre myndigheder

☐ 1

I skolen

☐ 1

I daginstitutioner

☐ 1

Af sundhedsplejersken

☐ 1

Af dagplejen

☐ 1

I jobcenteret

☐ 1

Hos Borgerservice

☐ 1

Andet (skriv) _____

☐ 1

Ved ikke

☐ 8

27. Hvor mange gange inden for det seneste år, har du oplevet at blive udsat for fornærmende ord, øgenavne eller nedværdigende vittigheder i forbindelse med kontakten til det offentlige?

1 gang

☐ 1

2 – 4 gange

☐ 2

5 – 9 gange

☐ 3

Mere end 10 gange

☐ 4

Ved ikke

☐ 8

TILKNYTNING TIL ARBEJDSMARKEDET

28. Er du i arbejde?

Ja

☐ 1

Nej

☐ 2

Ved ikke

☐ 8

Gå til

spm

30

Gå til

spm

30

29. Mener du, at dit nuværende arbejde svarer til din uddannelse og dine kvalifikationer?

Ja

☐ 1

Nej

☐ 2

Ved ikke

☐ 8

30. Har du inden for det seneste år oplevet ikke at få et job, som du var kvalificeret til?

Flere
gange

☐ 1

En enkelt
gang

☐ 2

Ikke
oplevet
det

☐ 3

Ved ikke

☐ 8

Gå til

spm 33

Gå til

spm 33

	Ja	Nej	Ved ikke
	☐ 1	☐ 2	☐ 8
31. Oplevede du, at afslaget havde noget at gøre med din grønlandske etnicitet?			

32. Hvor havde du søgt job?

Inden for det offentlige?	☐ 1
---------------------------	----------------------------

Inden for det private?	☐ 2
------------------------	----------------------------

Både indenfor det offentlige og det private	☐ 3
---	----------------------------

Ved ikke	☐ 8
----------	----------------------------

	Flere gange	En enkelt gang	Ikke oplevet det	Ved ikke
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 8
33. Har du inden for det seneste år oplevet ikke at få en praktikplads, som du var kvalificeret til?				
			Gå til spm 35	Gå til spm 35

	Ja	Nej	Ved ikke
	☐ 1	☐ 2	☐ 8
34. Oplevede du, at afslaget havde noget at gøre med din grønlandske etnicitet?			

SPROGBARRIERER

	Ja	Nej	Ved ikke
35. Har du problemer med det danske sprog, fx. når du får breve fra kommunen eller andre offentlige myndigheder?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
36. Når du har haft kontakt med kommunen eller andre offentlige myndigheder, har du så haft brug for en tolk?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
37. Oplever du, at du af og til har brug for tolkning hos offentlige myndigheder, hvor du ikke får tilbud om det?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
38. Har du oplevet, at det danske sprog er en barriere i forhold til at kunne opnå de ydelser, du har ret til?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
39. Vil du gerne have danskundervisning eller andre tilbud, der kan være med til at sikre, at du bedre kan kommunikere med danskere /myndighederne?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
40. Hvis du blev fejlagtigt – eller uretfærdigt – behandlet af en offentlig myndighed, ville du så selv være i stand til at formulere et brev med en klage?	☐ 1	☐ 2	☐ 8

KLAGEMULIGHEDER

	Ja	Nej	Ved ikke
41. Har du oplevet en situation med forskelsbehandling / diskrimination, hvor du har haft grund til at klage til en myndighed eller en organisation?	☐ 1	☐ 2	☐ 8
- Gå til
spm
45
	Ja	Nej	Ved ikke

☐ 1 ☐ 2 ☐ 8

Gå til

spm

44

42. Klagede du?

43. Hvorfor har du ikke klaget? Gerne flere svar

Der vil ikke ske noget, hvis jeg klager

☐ 01 Gå til
spm 45

Det er ikke vigtigt nok til, at jeg vil klage

☐ 01 Gå til
spm 45

Jeg ved ikke, hvor jeg skal klage

☐ 01 Gå til
spm 45

Jeg taler ikke godt nok dansk til, at jeg kan klage

☐ 01 Gå til
spm 45

Det vil have negative konsekvenser for mig, hvis jeg klager

☐ 01 Gå til
spm 45

Det er for besværligt at klage

☐ 01 Gå til
spm 45

Jeg har selv løst problemet

☐ 01 Gå til
spm 45

Andre årsager

☐ 01 Gå til
spm 45

Ved ikke

☐ 88 Gå til
spm 45

44. Hvor har du indgivet din klage / søgt hjælp ? Gerne flere svar

Ligebehandlingsnævnet

☐ 01

Institut for Menneskerettigheder

☐ 01

Borgerrådgiveren

☐ 01

Andre former for retshjælp

☐ 01

Hos politiet

☐ 01

En advokat

☐ 01

Andet sted

☐ 01

Ved ikke

☐ 88

Ja Nej Ved
ikke

45. Har du kendskab til din ret til ikke at blive diskrimineret?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 8

ANERKENDELSE AF GRØNLÆNDERE

46. I hvor høj grad føler du, at myndighederne i Danmark anerkender den indsats, som borgere med grønlandsk baggrund yder i samfundet?

I høj grad I nogen grad I ringe grad Slet ikke Ved ikke

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 8

47. Oplever du, at socialt udsatte grønlandere er mere udsat for forskelsbehandling og diskrimination end socialt bedre stillede grønlandere?

Ja Nej Ved ikke

☐ 1 ☐ 2 ☐ 8

48. Hvordan synes du, at de fleste danskere ser på grønlandere her i landet? Synes du, at indstillingen er

Venlig

☐ 1

Interesseret

☐ 2

Neutral

☐ 3

Fordomsfuld

☐ 4

Fjendtlig

☐ 5

Ved ikke

☐ 8

49. Synes du, at man kan tale om, at grønlandere som gruppe er stigmatiseret i Danmark?

Ja Nej Ved ikke

☐ 1 ☐ 2 ☐ 8

50. Oplever du personligt dig selv som stigmatiseret i samfundet?

Ja Nej Ved ikke

☐ 1 ☐ 2 ☐ 8

Bilag 3: Brev til respondenter

«ADRNAVN»

«STADR»

«PNRA» «PDIST»

GRØNLÆNDERE I DANMARK

Institut for Menneskerettigheder har bedt SFI undersøge, hvordan grønlændere oplever mødet med det offentlige i Danmark.

Vi spørger blandt andet om...

...har du tillid til kommunen?

...har du oplevet at få dårlig betjening på hospitalet?

...har du oplevet at blive udsat for fornærmende ord eller øgenavne?

...og vi vil gerne høre DIN mening!

Du får adgang til spørgeskemaet, der tager ca. 15 min at udfylde, ved at indtaste dette link i computerens browser adressefelt:

www.sfi.dk/Lige

Adgangskode: «IPNR»

Vi vil i første omgang tilbyde dig at udfylde spørgeskemaet på internettet. Hører vi ikke fra dig, vil du blive forsøgt kontaktet af en interviewer fra SFI Survey via telefon.

Undersøgelsen henvender sig primært til personer, der er grønlandsk beslægtede, hvis du ikke er grønlandsk beslægtet, vil det være en stor hjælp, hvis du alligevel vil bruge et minut på at udfylde det første spørgsmål i spørgeskemaet.

Formålet med undersøgelsen er at samle viden, der skal bidrage til at sikre grønlændere lige muligheder i det danske samfund. Du er sammen med 2999 andre^{xxi}, blevet tilfældigt udtrukket fra CPR-registeret. Dine oplysninger behandles strengt fortroligt, og resultaterne anonymiseres og offentliggøres på en sådan måde, at ingen enkeltpersoner kan genkendes. Undersøgelsen er godkendt af Datatilsynet^{xxii}. Hvis du er interesseret i at vide mere om undersøgelsen eller er i tvivl om noget, er du velkommen til at kontakte os pr e-mail til: FL@sfi.dk, eller på telefon 33 48 09 51. Husk at skrive dit navn og din adgangskode i e-mailen, hvis du skriver til os, så kan vi bedst hjælpe dig.

Det er frivilligt at deltage i undersøgelsen, men vi håber meget, at du har lyst til at bidrage til undersøgelsen. Du kan eventuelt læse mere om instituttets arbejde med menneskerettigheder i Danmark på www.menneskeret.dk.

På forhånd mange tak for din hjælp.

MED VENLIG HILSEN

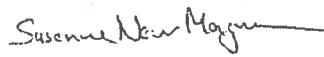

Konstitueret Afdelingsdirektør, SFI Survey

«Gr_ADRNAVN»

«Gr_STADR»

«GR_PNRA» «GR_PDIST»

Susanne Nour,
Afdelingsleder, Institut for Menneskerettigheder

KALAALLINUT DANMARKIMIITTUNUT

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutip SFI qinnuiginikuuua kalaallit Danmarkimi pisorta qarfinnik naapitsisarnerat misissoqqullugu.

Ilaatigut apeqqutigivagut ...

...kommuni tatigiviuk?

...napparsimmavimmi sullinnerliorneqarneq misiginikuuiuk
...akerartortinneq aterusilersorneqarnerluunniit misiginikuuigit?

...ILLIT isummat tusarupparput!

Ataani linki qarasaasiakkut iserfigalugu apeqqutit 15 min missaani akisassat takussavitit:

www.sfi.dk/Lige

Isissutissaq (Adgangskode): «Gr_IPNR»

Aallaqqaammut internetikkut immersuinissat neqeroorutigaarput. Tusarfiginngikkutsigit SFI Survey-mit apersuisartumit telefonikkut attaveqarfiginiarneqassaatit.

Misissuinerup siunertaraa kalaallit inuiaqatigiinni danskini naligiimmik pineqarnissaanik qularnaarisussanik paasissutissanik katersinissaq. Inuit allat 1999-it peqatigalugit^{xxiii}, inuit normuisa allasimaffiannit makinneqarputit. Paasissutissiinitit innimigineqarluinnassapput, misissuinerillu inernerit inuttarsineqarsinnaajunnaarlugit suliarineqassallutik, inuit ataasiakkaat ilisarineqarsinnaajunnaarlugit. Misissuineq Datatilsynimit akuerisaavoq^{xxiv}. Annertunerusumik paasisaqarusukkuut nalornisaqaruilluunniit emailikkut attavigisinnaavatsigit: FL@sfi.dk, imlt. telefon 3348 0951 atorlugu. E-mailerfigissagutsigit ativit isissutissavillu emailimut allannissaa eqqaamajuk, taamaalilluta ikiorluarnerusinnaagatsigit.

Peqataaneq pinngitsaaliissutaanngilaq, kisianni neriuppugut peqataarusussasutit. Institutip inuit pisinnaatitaaffii pillugit sulineranut tunngasut uani atuarsinnaavaatit:
www.menneskeret.dk.

Ikioratsigut qujareerlurta.

INUSSIARNERSUMIK INUULLUAQQUSIVUGUT

Konstitueret Afdelingsdirektør, SFI Survey

Susanne Nour,
Afdelingsleder, Institut for Menneskerettigheder

NOTER

- 1 Stigmatisering kan også føre til selvstigmatisering, hvor personer udsat for stigmatisering accepterer fordommene, føler sig værdiløse og udelukker sig selv fra deltagelse i forskellige fællesskaber (Vendsborg m.fl., 2011; Rasmussen & Johansen, 2013). Denne delundersøgelse analyserer ikke selvstigmatisering.
- 2 En spørgeskemaundersøgelse kan ikke belyse, om der objektivt set er tale om stigmatisering og diskrimination. Det kræver andre metoder, fx eksperimentelle metoder (Jensen m.fl., 2012). Men en spørgeskemaundersøgelse gør det muligt at beskrive, i hvilket omfang grønlandere oplever, at de bliver udsat for stigmatisering og forskelsbehandling, der er en følge af, at de er grønlandere.
- 3 I spørgeskemaundersøgelser kan det endvidere være tilfældet, at svarpersonerne ikke giver en helt nøjagtig beskrivelse af deres subjektive oplevelse af stigmatisering og diskrimination, fx hvis de skammer sig over at klage over en sådan handling (Togeby, 2002).
- 4 På interviewtidspunktet var der samlet omkring 14.000 personer, der er født i Grønland, er mindst 16 år og er bosiddende i Danmark (www.statistikbanken.dk).
- 5 Forskerbeskyttelse indebærer, at personen ikke kan udtrækkes eller kontaktes i forbindelse med statistiske og videnskabelige undersøgelser. I 2008 havde næsten 700.000 danskere en forskerbeskyttelsesmarkering i CPR-registeret, hvilket svarer til 12,6 procent af befolkningen (jf. Danmarks Statistik 2008).
- 6 Dette er nogle af de dimensioner, som også indgår i operationaliseringen af oplevet diskrimination i Jensen m.fl., (2012).
- 7 Hvis p-værdien fx er 0,08, er der kun 8 procents risiko for, at konklusionen om, at der er forskel på fordelingerne, er forkert. Denne risiko er så lille, at vi godt tør konkludere, at der er forskel på fordelingerne. Der er ikke nogen videnskabelig "rigtig" procentgrænse for signifikansniveauet, og den fastsættes ofte efter datamaterialets størrelse og karakter.

- 8 Der er tale om probit-regressioner, da hver afhængig variabel har to udfald (oplevet hhv. ikke-oplevet stigmatisering eller diskrimination).
- 9 I tilfælde af uoverensstemmelse mellem spørgeskema- og registerdataoplysningerne om forældrenes fødested har vi valgt at tage udgangspunkt i spørgeskemadataoplysningerne, da de stammer direkte fra undersøgelsespersonerne selv. Eksempelvis har 37 personer i spørgeskemaundersøgelsen angivet, at mindst én af deres forældre er født i Grønland, selv om fødselsregistreringsstedet ifølge registerdataoplysningerne for begge forældre er uden for Grønland. Vi har således valgt at beholde disse personer i de efterfølgende analyser som værende grønlændere i Danmark.
- 10 Der er tale om en probit-regression, da den afhængige variabel har to udfald (besvaret hhv. ikke-besvaret spørgeskemaet).
- 11 For en tilsvarende tabel med de estimerede marginale effekter ("average partial effects"), se bilagstabel B.1.
- 12 Definitionen af den grønlandske population i Danmark er lidt anderledes i Økonomisk Råds notat, hvor grønlændere afgrænses som personer, der er født i Grønland, og som var mindst 18 år på tidspunktet for flytning til Danmark (Økonomisk Råd i Grønland, 2013). Notatet tager således ikke i betragtning, om forældrene til undersøgelsespopulationen også er grønlandskfødte, som tilfældet er i nærværende undersøgelse.
- 13 Grønlændere er i den pågældende undersøgelse defineret som personer født i Grønland med mindst én grønlandskfødt forælder (Den Nordatlantiske Gruppe, 2011).
- 14 Blandt grønlænderne i den erhvervsaktive alder (16-64 år) er det 51 pct., der har svaret, at de var i beskæftigelse på interviewtidspunktet. Blandt personer med én grønlandskfødt forælder svarede 61 pct., at de var i beskæftigelse, og blandt personer med to grønlandskfødte forældre svarede 38 pct., at de var i beskæftigelse.
- 15 Vi har desværre ikke sammenlignelige tal for etniske danskere. Men en undersøgelse, som anvender andre mål for sammenhængen mellem uddannelse og job, viser, at matchet mellem job og uddannelse er langt bedre for etniske danskere end for etniske minoriteter med baggrund i ikke-vestlige lande (Rosdahl m.fl., 2013). Så grønlændere i Danmark ligner formentlig mere etniske danskere end etniske minoriteter fra ikke-vestlige lande med hensyn til match mellem arbejde og uddannelse.

- 16 Med hensyn til manglende sprogkunderskaber gælder det ikke efterkommere.
- 17 For en tilsvarende tabel med de estimerede marginale effekter ("average partial effects"), se bilagstabel B.2.
- 18 I bilagstabel B.2 viser vi i stedet de estimerede marginale effekter ("average partial effects") i en tilsvarende tabel. De estimerede "average marginal effects" angiver, hvordan sandsynligheden for at opleve enten stigmatisering eller diskrimination i gennemsnit ændrer sig som følge af, at en person ændrer kategori på et givet karakteristikum fra at befinde sig i referencekategorien, mens de øvrige karakteristika for hver person holdes fast. Fx viser tabel B.2, at sandsynligheden for at opleve personlig diskrimination i gennemsnit falder med 8,1 pct., hvis en person med de i vores data givne karakteristika går fra at være arbejdsløs, på dagpenge eller kontanthjælp (referencekategorien) til at være i beskæftigelse, hvilket ifølge tabel B.2 svarer til et stærk statistisk signifikant fald i sandsynligheden for at opleve personlig diskrimination (den estimerede marginale effekt er således i tabel B.2 -0,081***). Stjernerne angiver, hvor statistisk signifikant sammenhængen er. *** angiver fx, at forskellen er signifikant på et 1-procents-niveau (p-værdien er mindre end 0,01). Er der ingen stjerner ud for den marginale effekt, konkluderer vi, at der ikke er en statistisk signifikant sammenhæng.
- 19 Tabel 1.2 er bygget op på samme måde som tabel 3.8.
- 20 Vi har udvalgt nogle af de karakteristika, som vi i afsnittene ovenfor fandt, er statistisk signifikante.
- 21 Alle personer, der er udtrukket, bor i Danmark og er født i Grønland
- 22 Læs eventuelt mere om Datatilsynet på www.datatilsynet.dk
- 23 Makitaasut tamarmik Danmarkimi najugaqarput, Nunatsinni inunngorsimallutik
- 24 Datatilsyni pillugu uani paasisaqarsinnaavutit: www.datatilsynet.dk

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER